

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta sekä laiksi yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaannpanosta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolakia ja ammattikorkeakoululakia. Julkisoikeudellisena laitoksena toimiva Tampereen yliopisto ja säätiöyliopistona toimiva Tampereen teknillinen yliopisto yhdistettäisiin Tampereen uusi yliopisto -nimiseksi säätiöyliopistoksi. Esityksen tavoitteena on muodostaa Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä korkeakoulukokonaisuus, johon kuuluisi uuden yliopiston lisäksi sen pääosin omistama Tampereen ammattikorkeakoulu. Yhdistyvien yliopistojen toiminta, henkilöstö, opiskelijat ja varallisuus siirtyisivät Tampereen uuteen yliopistoon vuoden 2019 alussa.

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi kaikkia korkeakouluja koskevat säännökset korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta sekä koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen korkeakouluun. Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskeva sääntely ehdotetaan muutettavaksi yliopistojen sääntelyä vastaavaksi.

Yliopistolain muuttamisesta annettavan lain voimaannpanosta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Voimaannpanolailla säädettäisiin yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Laki yliopistolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan yliopistojen yhdistymisen osalta 1 päivänä tammikuuta 2019. Muilta osin ehdotettavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 NYKYTILA	3
1.1 Suomen korkeakoulujärjestelmä	3
1.2 Oikeudellinen asema	3
1.3 Tampereen korkeakoulusäätiö	6
1.4 Opetus ja tutkimus	7
1.5 Hallintokieli	11
1.6 Henkilöstö	11
1.7 Opiskelijat	12
1.8 Ohjaus ja rahoitus	13
1.9 Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun taloudellinen asema.....	14
2 KANSAINVÄLINEN KEHITYS.....	17
3 NYKYTILAN ARVIOINTI	19
4 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	24
4.1 Esityksen tavoitteet	24
4.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	26
4.3 Keskeiset ehdotukset.....	28
5 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	30
5.1 Taloudelliset vaikutukset	30
5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset	35
5.3 Henkilöstövaikutukset.....	38
5.4 Vaikutukset opiskelijoihin	41
5.5 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon	45
5.6 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	45
6 ASIAN VALMISTELU.....	45
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	51
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT	51
1.1 Laki yliopistolain muuttamisesta	51
1.2 Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta	55
1.3 Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta.....	59
2 VOIMAANTULO.....	63
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN.....	64
LAKIEHDOTUKSET	68
1. Laki yliopistolain muuttamisesta	68
2. Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta	70
3. Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosta.....	72
LIITE	76
RINNAKKAISTEKSTIT	76
1. Laki yliopistolain muuttamisesta	76
2. Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta	79

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Suomen korkeakoulujärjestelmä

Suomen korkeakoulujärjestelmä muodostuu yliopistoista ja ammattikorkeakouluista.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia yliopistoja koskeva yliopistolaki (558/2009, jäljempänä YOL) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010. Yliopistolaille ja sen nojalla annetuilla asetuksilla säädetään yliopistojen tehtävistä, tutkimuksesta ja opetuksesta, organisaatiosta, henkilöstöstä ja hallintokielestä, opiskelijoista, yliopistojen ohjauksesta ja rahoituksesta, yliopistojen taloudesta sekä muutoksenhausta. Suomen yliopistot määritetään yliopistolain 1 §:ssä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvia ammattikorkeakouluja koskeva ammattikorkeakoululaki (932/2014) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015. Ammattikorkeakoululain 7 §:n mukaan ammattikorkeakoulutoiminta edellyttää toimilupaa, jonka myöntää valtioneuvosto. Toimilupien myöntäminen perustuu tarkoituksenmukaisuusharkintaan. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että ammattikorkeakoulu on koulutustarpeen vaatima ja että hakijalla on taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakoululain mukaisten tehtävien asianmukaiseen järjestämiseen toiminnan laatu, vaikuttavuus ja tehokkuus huomioon ottaen. Toimiluvan myöntämisen edellytyksenä on lisäksi, että ammattikorkeakouluosakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä tai yhtiön osakassopimuksessa ei ole määrääneemmistö päätöksiksi edellyttäviä ehtoja, jotka estäisivät ammattikorkeakoulujen rakenteellista kehittämistä.

Suomessa on opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla 14 yliopistoa ja 23 ammattikorkeakoulua. Korkeakoulujen määrä on viime vuosina vähentynyt yhdistymisten myötä. Näissä yhdistymisissä on samalla syntynyt uusia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Yliopistoudistuksen yhteydessä vuonna 2010 toimintansa aloittivat Aalto-yliopisto, Itä-Suomen yliopisto ja Turun yliopisto. Kuvataideakatemiasta, Sibelius-Akatemiasta ja Teatterikorkeakoulusta muodostettu Taideyliopisto aloitti toimintansa vuonna 2013. Ammattikorkeakoulujen määrä on vähentynyt yhdistymisten myötä kokeiluvaiheen 31 ammattikorkeakoulusta 23 ammattikorkeakouluun. Viimeisin fuusio toteutui Mikkelin ja Kymenlaakson ammattikorkeakoulujen yhdistyttyä Kaakkois-Suomen ammattikorkeakouluksi vuoden 2017 alusta. Yhdistymisillä on tavoiteltu koulutuksen ja tutkimuksen laadun vahvistumista ja korkeakoulujen kansainvälisen kilpailukykyyn parantumista. Kokoamalla osaamista vaikuttavampiin ja taloudellisesti vahvempiin kokonaisuuksiin, on parannettu korkeakoulujen kehittymisedellytyksiä ja rakennettu eri toimijoita yhdistäviä alue- ja alakohtaisia osaamiskeskittymiä.

1.2 Oikeudellinen asema

Julkisoikeudellinen yliopisto ja säätiöyliopisto

Tampereen yliopisto on julkisoikeudellinen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto säätiöyliopisto (YOL 1 § 3 momentti). Kummallakin yliopistotyypillä on perustuslain 123 §:n mukainen itsehallinto. Itsehallinnolla tarkoitetaan perustuslakivaliokunnan (PeVL 11/2009) mukaan ennen muuta sitä, että yliopiston sisäisestä hallinnosta päättävät laissa säädetyin rajoit-

tuksin asianomaisen yliopiston omat eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset. Tämä lähtökohta on vahvistettu yliopistolain 3 §:ssä. Perustuslakivaliokunta on osana itsehallintoa edellyttänyt myös, että tiede- ja tutkimusyhteisöllä tulee olla lailla taattu mahdollisuus valita enemmistö hallituksen jäsenistä yliopistoyhteisön sisältä ja että hallituksen ja rehtorin tehtävät tulee olla siinä määrin tarkoin määritelty laissa, että merkittävää päätösvaltaa ei voida siirtää sieltä yliopistoyhteisön ulottumattomiin. Näiden vaatimusten täytyminen yliopistoissa on varmistettu yliopistolaissa yliopistojen hallintoa koskevilla säännöksillä (YOL 13—19 ja 22—27 §). Yliopistojen itsehallinnolla turvataan erityisesti perustuslain 16 §:n 3 momentissa säädettyä tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapautta. Vastaavasti yliopistolain 6 §:n mukaan yliopistoissa vallitsee tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus. Opettajien on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä. Toisaalta työnantaja ei yliopistolain 32 §:n mukaan saa menetellä työsuhteessa tavalla, joka voi vaarantaa 6 §:n mukaisten vapauksien toteutumista. Professorikuntaa, muuta henkilöstöä ja opiskelijoita koskeva sääntely on yhteistä molemmille yliopistotyypeille (YOL 4 luku).

Julkisoikeudellinen ja säätiöyliopisto poikkeavat toisistaan sisäisen hallinnon järjestämisen osalta. Kaikkia yliopistoja johtaa hallitus, jonka alaisuudessa toimii rehtori, mutta hallitusten tehtävät, kokoonpano ja valintatapa poikkeavat toisistaan. Hallituksen kokoonpanosta päättää yliopistotyypistä riippuen joko yliopistokollegio tai monijäseninen toimielin. Yliopistokollegio ja monijäseninen toimielin ovat yksinomaan yliopistoyhteisön edustajista koostuvia ja yliopistoyhteisön itsensä valitsevia toimielimiä.

Julkisoikeudellisessa yliopistossa yliopistokollegio päättää yliopiston hallituksen toimikaudesta ja jäsenmäärästä, joka on 7 tai 9—14. Vähintään 40 prosenttia jäsenistä on oltava yliopistoyhteisön ulkopuolisia. Heidän tulee edustaa monipuolisesti yhteiskuntaelämän ja yliopiston toimialaan kuuluvien tieteiden tai taiteiden asiantuntemusta. Yliopistokollegio valitsee yliopistoyhteisön ulkopuoliset hallituksen jäsenet. Loput jäsenistä ovat kolmen laissa määritellyn yliopistoyhteisön ryhmän - 1) professorit 2) muu opetus- ja tutkimushenkilöstö sekä muu henkilöstö 3) opiskelijat - edustajia, jotka ryhmät valitsevat. (YOL 15 ja 22 §)

Säätiöyliopiston hallituksessa on aina 7 jäsentä. Heidät nimittää ja toimikauden pituudesta päättää säätiöyliopiston monijäseninen toimielin (TTY:ssä ”konsistori”). Hallituksen on kokonaisuudessaan edustettava monipuolisesti säätiöyliopiston toimialaan kuuluvien tieteenalojen ja taiteiden sekä yhteiskuntaelämän ja elinkeinoelämän kotimaista ja kansainvälistä korkeimman tason asiantuntemusta. Vaatimus on tältä osin julkisoikeudellisia yliopistoja painavampi ja kattavampi. Merkittävä ero hallituksen nimeämisprosessissa on, että säätiöyliopiston koko hallituksen valitsee monijäseninen toimielin sen kuultua yliopistosäätiön perustajia. Kolme hallituksen jäsentä valitaan perustajien nimeämisestä ehdokkaista, joita on oltava vähintään kaksinkertainen määrä. Säätiöyliopiston perustajilla on siis mahdollisuus vaikuttaa säätiöyliopiston hallituksen kokoonpanoon. Kummassakin olemassa olevassa säätiöyliopistossa (Aaltoyliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto) hallituksen valintaa varten on monijäsenisen toimielimen nimeämä valintakomitea, joka tekee ehdotuksen valittavista hallituksen jäsenistä kuultuaan ensin monijäsenistä toimielintä ja säätiön perustajia. (YOL 24 ja 26 §)

Julkisoikeudellisen yliopiston osalta hallituksen tehtävät on lueteltu yliopistolain 14 §:ssä. Tehtävät painottuvat yliopiston strategiseen ohjaukseen sekä hallinnon ja talouden järjestämiseen. Hallituksella on kuitenkin toimivaltaa kaikissa yliopiston keskeisissä päätöksissä, myös

sen akateemiseen toimintaan liittyen. Hallitus muun muassa päättää yliopiston toiveista sen koulutusvastuun muutoksiin sekä yliopistoon otettavien opiskelijoiden määrästä.

Säätiöyliopiston hallituksen tehtävät on määritelty yliopistolain 24 §:ssä. Hallituksen tehtävänä on päättää yliopiston strategiasta, yliopiston toimintaa ja taloutta koskevista asioista sekä muista laajakantoisista suunnitelmista. Lisäksi hallitus valitsee rehtorin johtamaan yliopiston toimintaa. Käytännössä säätiöyliopiston hallituksen toimivaltaa rajaa se, että yliopiston keskeiset akateemiset asiat kuuluvat monijäsenisen toimielimen tehtäviin (YOL 26 §). Hallituksen roolina onkin lähinnä luoda edellytyksiä vapaalle opetukselle, tutkimukselle ja taiteelliselle toiminnalle.

Rehtorien tehtävät vastaavat julkisoikeudellisessa yliopistossa (YOL 17 §) ja säätiöyliopistossa (YOL 25 §) toisiaan.

Julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion tehtävänä on hallituksen valintaan liittyvien tehtävien lisäksi lähinnä yliopiston taloudenhoidon ja hallinnon valvonta (YOL 22 §). Säätiöyliopiston monijäseninen toimielin ei julkisoikeudellisen yliopiston yliopistokollegion tavoin valvo yliopiston taloutta ja hallintoa. Sen sijaan sen toimivaltaan kuuluu hallituksen valinnan lisäksi monia yliopiston tutkimuksen ja opetuksen keskeisiä tehtäviä, kuten opetussuunnitelmat, tutkintovaatimukset, valintaperusteet sekä muut opetukseen ja tutkimukseen liittyvät yleiset säännöt (YOL 26 §). Monijäsenistä toimielintä (konsistori) voidaan perustellusti kutsua säätiöyliopiston akateemiseksi hallitukseksi.

Yliopistot voivat jakautua tutkimuksen ja opetuksen järjestämistä varten tiedekuntiin tai niihin rinnastettaviin yksiköihin sen mukaan kuin yliopiston johtosäännössä määrätään (YOL 27 §). Tiedekunnilla ja vastaavilla yksiköillä tulee olla monijäseninen hallintoelin, jossa ovat edustettuina yliopistoyhteisön ryhmät, joista millään ei voi olla yksin enemmistöä. Yliopistoilla on oltava myös tutkintolautakunta tai vastaava elin. Nämä säännöt koskevat yhtäläisesti kaikkia yliopistoja.

Ammattikorkeakoulu

Ammattikorkeakoululain 5 §:n mukaan ammattikorkeakoulu on osakeyhtiömuotoinen oikeushenkilö. Ammattikorkeakoulun toimielimet ja niiden tehtävät on määritelty ammattikorkeakoululaissa. Toimielimiä ovat hallitus ja rehtori sekä vähintään yksi tutkintolautakunta tai vastaava toimielin. Ammattikorkeakoulussa voi olla myös muita toimielimiä sen mukaan, kuin johtosäännössä määrätään.

Ammattikorkeakoulun hallituksessa on vähintään seitsemän ja enintään yhdeksän jäsentä, joiden tulee edustaa monipuolisesti yhteiskuntaelämän ja ammattikorkeakoulun tehtäviin liittyvää asiantuntemusta. Hallituksessa tulee olla jäseniä, joilla on työ- ja elinkeinoelämän käytännön kokemusta ja tuntemusta. Kaksi hallituksen jäsenistä valitaan ammattikorkeakouluyhteisöstä, toinen heistä henkilöstöstä ja toinen opiskelijoiden joukosta. Henkilöstöstä valittava hallituksen jäsen valitaan vaaleilla. Henkilöstöön kuuluvan hallituksen jäsenen valinnasta määrätään tarkemmin johtosäännössä. Opiskelijoihin kuuluvan hallituksen jäsenen valinnasta määrätään tarkemmin opiskelijakunnan säännöissä. Yhtiökokous vahvistaa nämä valinnat. Muut viisi hallituksen jäsentä yhtiökokous valitsee oman päätöksensä mukaisesti. (ammattikorkeakoululaki 17 §)

Omistajan toimivaltaa ammattikorkeakouluosakeyhtiössä rajoittavat ammattikorkeakoululain 16 §:n säännökset hallituksen ja 18 §:n säännökset rehtorin tehtävistä, joita ei voi siirtää yhtiökokoukselle. Omistajan keinona ohjata yhtiötä on valita ja tarvittaessa vaihtaa sen hallituksen jäseniä.

Ammattikorkeakoulun varallisuus on suojattu ammattikorkeakoululain 5 §:n säännöksillä. Yhtiö ei saa tuottaa taloudellista etua sen omistajille tai muulle sen toimintaan osallistuvalla. Omistajien yhtiöön sijoittamaa varallisuuttakin voidaan jakaa takaisin omistajille vain korkeakoulutoiminnan päättyessä ja silloinkin vain omistajien yhtiöön sijoittamaan määrään saakka.

Toimiluvan saajalla on oikeus harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa toimiluvassa määrätyn koulutustehtävän mukaisesti. Toimiluvassa voidaan määrätä ammattikorkeakoululle myös sen tehtäviin kohdistuvia kehittämis- ja muita velvollisuuksia. Toimiluvassa määrätään lisäksi ammattikorkeakoulun nimi.

Tampereen ammattikorkeakoulun toimilupa on myönnetty 1 päivästä tammikuuta 2015 lähtien Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:lle. Ammattikorkeakouluosakeyhtiön omistajat ovat Tampereen kaupunki 87 %, Sastamalan koulutuskuntayhtymä 9 %, Ikaalisten kaupunki 1,5 %, Ylöjärven kaupunki 1,5 %, Tampereen Musiikkiopiston Säätiö 0,5 % ja Tampereen Talouskouluyhdistys ry 0,5 %.

1.3 Tampereen korkeakoulusäätiö

Suomen valtio, Tampereen kaupunki ja 19 muuta yhteisöä ja säätiötä (Jane ja Aatos Erkon säätiö sr, Kaupan Liitto ry, Kauppias K.P. Ruuskasen säätiö sr, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö sr, Mannerheimin Lastensuojeluliiton tutkimussäätiö sr, Pirkanmaan liitto, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Suomen Punainen Risti ry, Tampereen Aikuis-koulutussäätiö sr, Tampereen kauppakamari ry, Tampereen Kauppaseura ry, Tampereen Suomalainen Klubi ry, Tampereen Teknillinen Seura ry, Tampereen yliopistollisen sairaalan koulutussäätiö sr, Tekniikan Akateemiset ry, Teknologiateollisuus ry, Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö, Väinö Tannerin säätiö sr ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry) ovat 20 päivänä huhtikuuta 2017 allekirjoittaneet Tampereen korkeakoulusäätiö -nimisen säätiön perustamiskirjan. Säätiö on perustettu, jotta Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto (jäljempänä myös yhdistyvät yliopistot) voidaan tällä lailla ja TTY-säätiön sulautumistoimin yhdistää tämän esityksen mukaisesti 1 päivänä tammikuuta 2019 Tampereen uudeksi yliopistoksi.

Säätiö syntyy, eli saavuttaa oikeustoimikelpoisuuden edellytyksenä olevan oikeushenkilöllisyyden, vasta sen tultua rekisteröidyksi. Rekisteröinnin on tapahduttava kolmen kuukauden kuluessa perustamiskirjan allekirjoittamisesta uhalla että perustaminen muutoin raukeaa (säätiölaki 2 luku 10 §). Rekisteröimisen edellytyksenä on muun muassa, että säätiön peruspääoma on suoritettu säätiölle ja että säätiöllä on hallitus (säätiölaki 3 luku 1 § ja 14 luku 4 ja 5 §).

Tampereen yliopisto (jäljempänä myös TaY) ja Tampereen teknillinen yliopisto (jäljempänä myös TTY) ovat korkeakoulusäätiön perustamiskirjassa ilmaisseet tahtonsa perustaa uusi säätiöyliopisto siten, kuin perustamiskirjassa ja yliopistolainsäädännössä tarkemmin säädetään. Lisäksi Tampereen teknillisenä yliopistona toimiva TTY-säätiö sr on sitoutunut siihen, että TTY-säätiö sulautuu Tampereen korkeakoulusäätiöön sen saatua oikeuden toimia yliopistona

siten, kuin yliopistoja koskevassa lainsäädännössä tarkemmin säädetään. TTY-säätiö sr:n 9 päivänä helmikuuta 2009 allekirjoitetussa säädöskirjassa mainittu peruspääoma siirtyy sitoumuksen mukaan Tampereen korkeakoulusäätiön peruspääomaksi. Tampereen ammattikorkeakoulu (jäljempänä myös TAMK) on myös ilmaissut tahtonsa siirtyä osaksi uutta korkeakoulu yhteisöä.

Tampereen korkeakoulusäätiön tarkoituksena on yliopistoja koskevassa lainsäädännössä tarkemmin säädetty tavalla edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Säätiö on itsenäinen, monialainen tiede- ja taideyhteisö, jonka toiminta perustuu Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston tutkimukseen ja opetukseen, muun muassa korkeatasoiseen lääketieteeseen, taloustieteeseen, tekniikkaan ja yhteiskuntatieteisiin sekä näistä johdettaviin uudensuuntauksiin tutkimuksen ja opetuksen yhdistelmiin. Säätiö toimii vuorovaikutuksessa elinkeinoelämän, muun yhteiskunnan ja kansainvälisen tiede- ja taideyhteisön kanssa sekä edistää koulutuksen, tutkimuksen ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta sekä soveltavaa tutkimusta ja elinkeinoelämää palvelevaa kehitystoimintaa. Säätiön tehtävänä on korkeatasoisen ja kansainvälisen tutkimuksen ja opetuksen avulla toimia pitkäjänteisesti suomalaisen yhteiskunnan hyvinvoinnin ja kilpailukykyyn sekä ihmiskunnan ja ympäristön eduksi. Säätiön piirissä on tieteen, taiteen ja opetuksen vapaus. Lisäksi säätiö harjoittaa ammattikorkeakoulutoimintaa siten, kuin ammattikorkeakouluja koskevassa lainsäädännössä säädetään.

Tampereen kaupunki on sitoutunut luovuttamaan 31.12.2018 hallussaan olevat Tampereen ammattikorkeakoulu Oy:n (y-tunnus 10154281) osakkeet Tampereen korkeakoulusäätiölle sillä ehdolla, että säätiölle annetaan lailla hoidettavaksi yliopistolle säädetyt julkisia tehtäviä ja sijoitettavan osakevarallisuuden hoitaminen rinnastuu säätiön peruspääoman hoitamiseen. Näin pyritään muodostamaan strategisesti yhtenäisesti johdettu Tampere3-korkeakoulukokonaisuus.

Perustajien perustamiskirjaan kirjattuna tavoitteena on lisäksi, että Tampereen korkeakoulusäätiölle pyritään keräämään vähintään 50 miljoonaa euroa yksityistä pääomaa, ja että Suomen valtio pääomittaa säätiötä mahdollisuuksien mukaan.

1.4 Opetus ja tutkimus

Yliopistojen tehtävistä säädetään yliopistolain 2 §:ssä. Tehtävät ovat samat julkisoikeudellisille ja säätiöyliopistoille. Yliopistojen tehtävänä on edistää vapaata tutkimusta sekä tieteellistä ja taiteellista sivistystä, antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta sekä kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtäviään hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista, toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa sekä edistää tutkimustulosten ja taiteellisen toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Lisäksi yliopistojen tulee järjestää toimintansa siten, että tutkimuksessa, taiteellisessa toiminnassa, koulutuksessa ja opetuksessa varmistetaan korkea kansainvälinen taso eettisiä periaatteita ja hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen.

Ammattikorkeakoulujen tehtävistä säädetään ammattikorkeakoululain 4 §:ssä. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asi-

antuntijatehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Ammattikorkeakoulun tehtävänä on lisäksi harjoittaa ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä edistävää ja alueen elinkeinorakennetta uudistavaa soveltavaa tutkimustoimintaa, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa sekä taiteellista toimintaa. Tehtäviään hoitaessaan ammattikorkeakoulun tulee edistää elinikäistä oppimista.

Yliopistoissa voidaan yliopistolain 7 §:n mukaan suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä, taiteellisia ja ammatillisia jatkotutkintoja. Yliopistot voivat järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena yliopistopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina ja täydennyskoulutusta.

Yliopistoissa suoritettavista tutkinnoista, tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista sekä siitä, mitä tutkintoja kussakin yliopistossa voidaan suorittaa (koulutusvastuu), säädetään valtioneuvoston asetuksella. Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (794/2004) liitteenä on luettelo yliopistojen koulutusaloista, tutkintojen nimistä ja yliopistoista, joissa tutkintoja voidaan suorittaa. Asetuksen luettelo määrittelee sen, millä koulutusaloilla ja millä tutkintonimikkeillä kukin yliopisto järjestää tutkintoon johtavaa koulutusta. Yliopistosektorilla koulutusvastuut on jaettu 15 nimettyyn alaan. Koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta humanistisella, kasvatustieteellisellä, luonnontieteellisellä, yhteiskuntatieteellisellä ja tekniikan koulutusaloilla sekä opettajankoulutuksessa säädetään lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä (1451/2014). Koulutusvastuiden säätelyllä turvataan eri alojen riittävää koulustarjontaa. Koulutusvastuusta on vakiintuneesti katsottu seuraavan, että yliopiston on annettava itse kaikkea sen koulutusvastuun mukaisten tutkintojen suorittamiseen tarvittavaa opetusta.

Ammattikorkeakoululain 11 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat korkeakoulututkintoja ja ylemmät ammattikorkeakoulututkinnot ovat ylempiä korkeakoulututkintoja. Ammattikorkeakoulututkinnot ovat ammattikorkeakoulujen perustutkintoja. Ylempi ammattikorkeakoulututkinto syventää ammatillista osaamista ja se voidaan suorittaa korkeakoulututkinnon ja työkokemuksen jälkeen. Ylemissä ammattikorkeakoulututkinnoissa painottuu erityisesti työelämän kehittäminen.

Ammattikorkeakoululain 10 §:n mukaan ammattikorkeakoulussa annetaan sille myönnetyn toimiluvan rajoissa korkeakoulututkintoon johtavaa opetusta ja ammatillista opettajankoulutusta. Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös erikoistumiskoulutusta, tutkintojen osia sisältävää koulutusta avoimena ammattikorkeakouluopetuksena tai muutoin erillisinä opintoina sekä täydennyskoulutusta. Ammattikorkeakoulun koulutusvastuut määritetään ammattikorkeakoulun toimiluvassa (ammattikorkeakoululaki 8 §). Vastuut ovat tutkintonimikekohtaisia. Ammattikorkeakoulun tulee antaa kaikkea näihin tutkintoihin tarvittavaa opetusta. Lisäksi toimiluvassa määrätään siitä, mitä ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä ammattikorkeakoulu voi antaa.

Ammattikorkeakouluissa suoritettavien tutkintojen tavoitteista, opintojen rakenteesta ja muista opintojen perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella (VNA ammattikorkeakouluista 1129/2014).

Yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa suoritettavat tutkinnot ja niiden osaamistavoitteet poikkeavat toisistaan. Ammattikorkeakoulututkinnoissa korostuu valmiudet työelämän asiantuntijatehtävissä toimimiseen ja työelämän kehittämiseen sekä oman ammattialan edistäminen. Yliopiston tutkinnoissa painottuvat valmiudet tieteelliseen ajatteluun ja työskentelytapoihin tai tieteellisten menetelmien soveltamiseen. Kaikkien korkeakoulututkintojen osaamistavoitteissa painotetaan lisäksi valmiuksia elinikäiseen oppimiseen sekä hyvän viestintä- ja kielitaidon saavuttamista. Vaikka kokonaisten tutkintojen osaamistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan, ne voivat sisältää runsaastikin samoja tai toisiaan vastaavia osatekijöitä. Sisältöjen yhteneväisiä osia ei ole systemaattisesti kartoitettu.

Yliopistolain mukaan yliopistojen tulee arvioida koulutustaan, tutkimustaan sekä taiteellista toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Yliopistojen on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatujärjestelmiensä arviointiin säännöllisesti. Vastaavasti ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulu vastaa järjestämänsä koulutuksen ja muun toiminnan laatutasosta ja jatkuvasta kehittämisestä. Ammattikorkeakoulun tulee arvioida koulutustaan ja muuta toimintaansa ja niiden vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun on myös osallistuttava ulkopuoliseen toimintansa ja laatujärjestelmiensä arviointiin säännöllisesti ja julkistettava järjestämänsä arvioinnin tulokset.

Korkeakoulut saavat oman harkintansa mukaan hyväksi lukea muualla suoritettuja opintoja tai tunnustaa muuta osaamista. Ne voivat myös vapaasti järjestää yhteistä opetusta tai antaa mahdollisuuksia toisen korkeakoulun opiskelijoille osallistua opetukseen. Myös sekä koti- että ulkomaisten korkeakoulukumppanien kanssa järjestettävät kaksois- ja yhteistutkintokoulutukset ovat mahdollisia. Korkeakoulut eivät kuitenkaan voi tällaisten järjestelyiden perusteella jättää järjestämättä omaa tutkintoon johtavaa koulutuksen tarvittavaa opetustaan koulutusvastuualallaan. Toisin sanoen opiskelijalla tulee olla mahdollisuus suorittaa se tutkinto, johon hänellä on tutkinnon suorittamisoikeus, ilman että hänen olisi osallistuttava opetukseen tutkinnon myöntävän korkeakoulun ulkopuolella.

Koulutuksen lopettamiseen tai siirtämiseen liittyvistä yliopiston tai opiskelijan oikeuksista ei ole säännöksiä. Lähtökohtana on siten pidettävä, että koulutuksen lakatessa korkeakoulu on velvollinen järjestämään opiskelijoidensa opetuksen yliopistolaissa ja ammattikorkeakoulaissa säädetyn opiskeluoikeuden mukaisesti loppuun. Opiskeluoikeuden pituus määräytyy tällöin jokaisen opiskelijan osalta erikseen sen mukaan kuin yliopistolain 41 §:ssä tai ammattikorkeakoululain 30 §:ssä säädetään. Opiskeluoikeus vaihtelee suoritettavan tutkinnon ja sen tavoitteellisen suorittamisajan perusteella. Se on yliopisto-opiskelijoilla (kandidaatti- ja masteritutkinto) tyypillisesti viisi vuotta ja ammattikorkeakoulututkintojen osalta 4—5 vuotta. Lisäksi opiskelija voi keskeyttää opintonsa korkeintaan vuodeksi ja hän on oikeutettu lakisääteisiin poissaoloihin, kuten asevelvollisuus ja perhevapaat. Näin esimerkiksi 10 vuoden opiskeluoikeudet eivät ole harvinaisia. Lisäksi on huomattava, että ennen lukuvuotta 2005—2006 opintonsa aloittaneiden opiskeluoikeutta ei ole lailla rajoitettu.

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto

Valtioneuvoston asetuksen (794/2004) liitteen mukaan Tampereen yliopistolla on oikeus antaa tutkintoja humanistisella, kasvatustieteellisellä, kauppatieteellisellä, luonnontieteellisellä, lääketieteellisellä, yhteiskuntatieteellisellä, psykologian, taiteiden ja terveystieteiden koulutuslalla sekä opettajankoulutuksessa. Tampereen teknillisellä yliopistolla on tutkinnonanto-

oikeus tekniikan koulutusalailla. Tampereen yliopistolla ja Tampereen teknillisellä yliopistolla ei siis ole päällekkäisiä koulutusvastuita. Yliopistojen koulutusvastuun tarkemmasta jakautumisesta on säädetty lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella.

Vuosina 2012—2014 yhdistyvät yliopistot tuottivat keskimäärin yhteensä 1950 (TaY 1184 ja TTY 766) ylemmää korkeakoulututkintoa vuodessa, mikä on 13,6 % kaikista kotimaisista ylemmistä korkeakoulututkinnoista. Tohtoreita yhdistyvistä yliopistoista valmistui keskimäärin 220 vuodessa (TaY 128 ja TTY 92), mikä on 12,6 % kaikista kotimaisista tohtorintutkinnoista.

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opetus- ja tutkintokieli on suomi.

Yliopistojen yhteenlaskettu osuus kaikkien yliopistojen tutkimustoiminnan menoista oli 11 % vuonna 2013 (TaY 94,8 miljoonaa euroa ja TTY 75,8 miljoonaa euroa). Tampereen yliopisto kattaa perusrahoituksella yli puolet tutkimusmenoista, kun taas Tampereen teknillisessä yliopistossa perusrahoituksen osuus tutkimusmenoista on noin kolmannes. Ulkopuolisen tutkimusrahoituksen viime vuosien kehitys on ollut samankaltainen molemmissa yliopistossa. Tampereen teknillisen yliopiston rahoituksessa Suomen Akatemian rahoituksen osuus on hienoisesti kasvanut, samoin EU-rahoituksen osuus, kun taas Tekesin rahoituksen osuus on lievästi laskenut. Tampereen yliopiston rahoituslähteiden osuuksissa ei ole suuria muutoksia. Tampereen teknillisen yliopiston Tekesin rahoituksen osuus on ollut merkittävästi suurempi kuin Tampereen yliopistolla johtuen erityisesti yliopistojen alajakaumasta. Yliopistojen yhteenlaskettu osuus kaikkien yliopistojen tieteellisistä julkaisuista oli 11,7 %.

Tampereen ammattikorkeakoulu

Tampereen ammattikorkeakoulun toimiluvassa on määritelty, että ammattikorkeakoulun tulee antaa seuraavia ammattikorkeakoulututkintoja ja niihin liitettäviä tutkintonimikkeitä:

Kulttuurialan ammattikorkeakoulututkinto
medianomi (AMK), muusikko (AMK), musiikkipedagogi (AMK)
Liiketalouden ammattikorkeakoulututkintotradenomi (AMK)
Tekniikan ammattikorkeakoulututkintoinsinööri (AMK), rakennusmestari (AMK), rakennusarkkitehti (AMK)
Luonnonvara-alan ammattikorkeakoulututkinto
metsätalousinsinööri (AMK)
Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto
bioanalyytikko (AMK), ensihoitaja (AMK), fysioterapeutti (AMK), kättilö (AMK), röntgenhoitaja (AMK), sairaanhoitaja (AMK), sosionomi (AMK), terveydenhoitaja (AMK)
Matkailu- ja ravitsemisalalan ammattikorkeakoulututkintorestonomi (AMK)

Tampereen ammattikorkeakoulun toimiluvan mukaan ammattikorkeakoululla on lisäksi oikeus antaa koulutusvastuunsa mukaisia ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja sekä oikeus järjestää ammattikorkeakoulujen ja ammatillisen koulutuksen opettajille ja opettajiksi aikoville tarpeellista opettajakoulutusta.

Tampereen ammattikorkeakoulun 1.1.2015 lukien voimassa olevaan toimilupaan sisältyy velvoite huolehtia siitä, että ennen toimiluvan voimaantuloa opintonsa aloittaneilla opiskelijoilla

on oikeus suorittaa opintonsa Tampereen ammattikorkeakoulussa ja saada tutkinto ja tutkin-
tonimike aiemmin voimassa olleen lainsäädännön mukaisesti.

Tampereen ammattikorkeakoulusta valmistui vuosina 2012 - 2014 keskimäärin 1 686 ammat-
tikorkeakoulututkinnon suorittanutta, mikä on 7,4 % koko maassa suoritetuista ammattikor-
keakoulututkinnoista. Ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja suoritettiin keskimäärin 177
vuodessa, mikä on 9,2 % kaikista suoritetuista ylemmistä ammattikorkeakoulututkinnoista.

Tampereen ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokieli on suomi.

Tampereen ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnassa on painotet-
tu Pirkanmaan alueen strategisia valintoja. Ammattikorkeakoulun tavoitteena on ollut kasvat-
taa TKI-toiminnan laajuutta ja siihen käytettävää rahoitusta. Osaamisensiirtotehtävä keskittyy
pk-yrityksiin ja julkiseen sektoriin. Keskeisiä keinoja ovat koulutuksen työelämäyhteys, TKI-
hankkeet, myytävät mittaus- ja analyysipalvelut sekä yhteiset toimintaympäristöt. Tampereen
ammattikorkeakoulun osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen yhteenlasketuista tieteellisistä,
ammattillisista ja yleistajuisista julkaisuista oli 5,3 % vuonna 2015.

1.5 Hallintokieli

Yliopistojen hallintokielestä säädetään yliopistolain 35 §:ssä. Yliopistojen hallintokieli on
suomi lukuun ottamatta Åbo Akademia ja Svenska handelshögskolania sekä Helsingin yli-
opiston Svenska social- och kommunalhögskolania, joiden hallintokieli on ruotsi. Jokaisella
on kuitenkin oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyt-
tämällään kielellä.

Ammattikorkeakoulun hallintokieli on sen toimiluvassa määrätty opetus- ja tutkintokieli
(AMKL 24 §). Ammattikorkeakouluihin sovelletaan lisäksi kielilakia (423/2003). Ruotsinkie-
lisiä korkeakouluja ovat Yrkeshögskolan Arcada ja Yrkeshögskolan Novia. Näissä siis myös
hallintokieli on ruotsi. Muissa korkeakouluissa se on suomi.

1.6 Henkilöstö

Yliopiston henkilöstö on työsuhteessa yliopistoon. Yliopistossa on professoreita ja muuta ope-
tus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä muiden tehtävien hoitamista varten. Tähän muu-
hun henkilöstöön kuuluu muun muassa hallintohenkilöstöä, opetuksen ja tutkimuksen tuki-
henkilöstöä, huoltohenkilöstöä, kirjastohenkilöstöä sekä tietohallintoa hoitavaa henkilöstöä.
Henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista ja valintamenettelystä määrätään tarkemmin yliopiston
johtosäännössä.

Ammattikorkeakoulujen henkilöstö on työsuhteessa ammattikorkeakouluun. Ammattikorkea-
koulussa on yliopettajia, lehtoreita ja muuta opetus- ja tutkimushenkilöstöä sekä henkilöstöä
muiden tehtävien hoitamista varten. Tähän muuhun henkilöstöön kuuluu samoin kuin yliopis-
toissa muun muassa hallintohenkilöstöä, opetuksen ja tutkimuksen tukihenkilöstöä, huolto-
henkilöstöä, kirjastohenkilöstöä sekä tietohallintoa hoitavaa henkilöstöä. Opettajien kelpoi-
suusvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1129/2014).

HE 73/2017 vp

Korkeakoulujen henkilöstö vuonna 2016 (htv)

	opetus- ja tutkimushenkilöstö	muu henkilöstö	yhteensä
TaY	1 105	782	1 887
TTY	992	598	1 590
TAMK	473	307	780
Yhteensä	2 570	1 687	4 257

Lähde: Vipunen

Vuoden 2016 tietojen mukaan Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstö muodostaa yhteensä 16 % kaikkien yliopistojen opetus- ja tutkimushenkilöstötyövuosista. Neljännen portaatan tehtävien eli professoreiden henkilötövuosien osuus kaikkien yliopistojen ko. tehtävien henkilötövuosien osuudesta oli yhteensä lähes 17 %. Tampereen ammattikorkeakoulun osuus kaikkien ammattikorkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön henkilötövuosista oli vajaat 8 % vuonna 2016.

1.7 Opiskelijat

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto

Opiskelijat ottaa yliopisto. Opiskelija otetaan suorittamaan sekä alempaa että ylempää korkeakoulututkintoa, jompaakumpaa näistä tutkinnoista tai jatkotutkintoa. Yliopisto päättää opiskelijavalinnan perusteista.

Tampereen yliopistossa opiskeli vuonna 2015 yhteensä noin 14 400 ja Tampereen teknillisessä yliopistossa noin 8 000 opiskelijaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Opiskelijamäärä tutkintoon johtavassa koulutuksessa vuonna 2015:

yliopisto	alempi korkeakoulututkinto	ylempi korkeakoulututkinto	jatkotutkinto	yhteensä
TTY	3 935	2 830	1 047	7 957
TaY	6 706	6 205	1 651	14 356
Yhteensä	10 641	9 035	2 698	22 313

Lähde: Vipunen

Yliopistolain mukaan kaikki yliopiston opiskelijat, jotka on otettu opiskelijoiksi alempaan ja ylempään korkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin, kuuluvat automaattisesti ylioppilaskuntaan. Yliopiston ylioppilaskunnalla on itsehallinto. Ylioppilaskunnan tarkoituksena on olla jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiä. Ylioppilaskunnan tehtävänä on nimetä opiskelijoiden edustajat yliopiston toimielimiin, nimetä opiskelijoiden edustajat opintotukilain mukaiseen yliopiston opintotukilautakuntaan sekä osallistua tarvittaessa opiskelijan perusterveydenhuoltoon koskevien tehtävien toteuttamiseen.

Tampereen ammattikorkeakoulu

Opiskelijat ottaa ammattikorkeakoulu. Opiskelijat otetaan suorittamaan ammattikorkeakoulututkintoa, ylempää ammattikorkeakoulututkintoa tai erikoistumiskoulutusta.

Tampereen ammattikorkeakoulussa opiskeli yli 10 300 opiskelijaa vuonna 2015. Näistä noin 9 600 opiskeli tutkintoon johtavassa koulutuksessa.

Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat vuonna 2016:

amk-tutkinto	ylempi amk-tutkinto	ammatillinen opettajankoulutus	muu	yhteensä
8 974	617	641	29	10 261

Lähde Vipunen

Ammattikorkeakoululain mukana ammattikorkeakoulussa on opiskelijakunta, johon voivat kuulua tutkintoon johtavassa koulutuksessa olevat opiskelijat. Opiskelijakunta voi hyväksyä jäsenikseen myös muita ammattikorkeakoulun opiskelijoita. Ammattikorkeakoulun opiskelijakunnalla on itsehallinto. Opiskelijakunnan tarkoituksena on toimia jäsentensä yhdyssiteenä ja edistää heidän yhteiskunnallisia, sosiaalisia ja henkisiä sekä opiskeluun ja opiskelijan asemaan yhteiskunnassa liittyviä pyrkimyksiään. Opiskelijakunnan erityisenä tehtävänä on nimetä opiskelijoiden edustajat ammattikorkeakoulun toimielimiin ja opintotukilain mukaiseen ammattikorkeakoulun opintotukilautakuntaan sekä osallistua tarvittaessa terveydenhuoltolaissa säädetyn opiskeluterveydenhuollon ja sairausvakuutuslaissa säädettyjen opiskelijan perusterveydenhuoltoa koskevien tehtävien toteuttamiseen. Opiskelijakunnan toiminnasta aiheutuvat menot suoritetaan opiskelijakunnan omaisuudesta ja toiminnasta saaduilla tuloilla sekä opiskelijakunnan jäsenten suorittamalla jäsenmaksuilla.

1.8 Ohjaus ja rahoitus

Korkeakoulujen ohjaus ja rahoitus perustuvat yliopistolakiin (6 luku) ja ammattikorkeakoululakiin (7 luku). Ohjaus- ja rahoitusmenettelyt ovat samankaltaiset yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorilla. Rahoitusjärjestelmien perusrakenne ottaa kuitenkin huomioon korkeakoulusektoreiden tehtävien erilaisuuden laskentakriteerien painotuksissa ja osin myös sisällöissä. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistusten yhteydessä myös korkeakoulujen ohjausta on uudistettu. Ohjausta on kehitetty entistä strategisempaan suuntaan ottaen huomioon erityisesti korkeakoulujen toiminnan tavoitteiden pitkäjänteisyys ja korkeakoulujen autonominen päätöksenteko. Opetus- ja kulttuuriministeriö huolehtii ohjauksellaan, että korkeakoulujen toiminnassa otetaan huomioon eduskunnan ja valtioneuvoston korkeakoulupoliittiset tavoitteet. Ministeriön ohjaus kohdistuu korkeakoulujen lakisääteisiin tehtäviin.

Sopimusmenettelyssä opetus- ja kulttuuriministeriö ja yliopisto tai ammattikorkeakoulu sopivat määrävuosiksi kerrallaan korkeakoulun toiminnalle asetettavista koulutus- ja tiedepolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun puolesta sopimuksen allekirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja rehtori. Sopimusmenettelyssä huolehditaan siitä, että sovitavat tavoitteet tukevat sekä koko korkeakoululaitoksen kehittämistä että kunkin korkeakoulun strategiaa ja profiloitumista.

Ministeriöllä on tiivis vuorovaikutus ohjattavien korkeakoulujen kanssa ympäri vuoden. Korkeakoulujen ja tiedelaitosten johdon seminaareissa kaksi kertaa vuodessa käsitellään ja keskustellaan tärkeimmistä korkeakoulutuksen ohjaukseen ja rahoitukseen liittyvistä asioista. Lisäksi ministeriö tapaa säännöllisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen johtoa sekä hallitusten puheenjohtajia. Korkeakoulut ovat velvollisia toimittamaan opetus- ja kulttuuriministeriölle sen määräämät koulutuksen ja tutkimuksen arvioinnin, kehittämisen, tilastoinnin ja muut seurannan ja ohjauksen edellyttämät tiedot. Opetus- ja kulttuuriministeriö puolestaan tuottaa näistä tiedoista tilastoja ja tilastoanalyyskejä korkeakoulujen ohjauksen tarpeisiin. Näin tuetaan korkeakoulujen tietoon perustuvaa johtamista.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää yliopistoille ja ammattikorkeakouluille perusrahoitusta laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Perusrahoituksella turvataan korkeakouluille kohtuulliset taloudelliset edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Korkeakoulujen saama ulkopuolinen rahoitus ei vähennä perusrahoituksen määrää. Yliopistouudistuksen yhteydessä tavoitteena oli, että muutosvaiheessa yliopistojen keskinäiset rahoitussuhteet eivät olennaisesti muuttuisi. Pidemmällä aikavälillä toiminnan tuloksellisuus vaikuttaa kuitenkin yksittäisen yliopiston saamaan rahoitukseen.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitus kohdennetaan korkeakouluille käyttäen sektorikohtaista rahoitusmallia. Rahoitusmallista säädetään yliopistojen osalta valtioneuvoston asetuksessa yliopistoista (770/2009) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä (331/2016). Rahoituksen määräytymisperusteet ovat oikeushenkilömuodosta riippumatta samat kaikille yliopistoille. Ammattikorkeakoulujen osalta rahoitusmallista säädetään valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014) ja opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä (814/2016). Rahoitusmallit pohjautuvat kummankin korkeakoulusektorin perustehtäviin. Ne sisältävät koulutuksen ja tutkimuksen tulosten keskeiset mittarit (laskennallinen rahoitus) sekä yleisiin koulutus- ja tiede-/tutkimuspoliittisiin tavoitteisiin perustuvan alakohtaisen, valtakunnallisiin tehtäviin perustuvan (vain yliopistot) ja strategisen rahoituksen perusteet. Valtaosa perusrahoituksesta on tuloksiin perustuvaa laskennallista rahoitusta (ammattikorkeakouluilla 94 % ja yliopistoilla 72 %). Rahoitusmallit ottavat huomioon vaikuttavuuden, laadun ja kansainvälisyyden edistämisen. Ne palkitsevat korkeakoulun kokonaisvaltaisesta tuloksellisesta toiminnasta. Rahoitusmalleja on kehitetty yhä enemmän laatua korostavaan suuntaan. Tuloksellisuuteen pohjaavassa rahoitusmallissa korkeakoulut voivat omalla toiminnallaan ja oman toimintansa kehittämällä vaikuttaa rahoituksensa kehittymiseen. Rahoituksen vakaus varmistetaan käyttämällä kaiken tuloksellisuuden laskennassa kolmen vuoden keskiarvoja. Korkeakoulu- ja tiedepoliittisten tavoitteiden aiempaa vahvempi kytkentä rahoitukseen ja strategisuuden vahvistaminen on otettu huomioon rahoitusmalleja uudistettaessa vuonna 2016. Rahoitusmallit jakavat rahoitusta sektorikohtaisesti vain korkeakoulujen kesken. Kukin korkeakoulu päättää itsenäisesti strategiaansa pohjautuen, miten se jakaa saamansa perusrahoituksen korkeakoulun sisällä.

1.9 Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun taloudellinen asema

Tampereen teknillisen yliopiston kokonaisrahoitus vuonna 2016 ilman arvonalisäverokompensaatiota oli noin 144 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus yliopistolle oli noin 80 miljoonaa euroa (55 %) ja avustustuotot 44 miljoonaa euroa (31 %). Sijoitustoiminnan ja

varainhankinnan tuotot olivat yhteensä 5,1 miljoonaa (3,5 %) euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat vielä 15 miljoonaa euroa. Yliopiston liiketoiminnan tuotot olivat noin 14 miljoonaa euroa (10 %). Yliopiston taseen loppusumma vuonna 2016 oli noin 305 miljoonaa euroa, josta rahoitusarvopapereiden sekä rahan ja pankkisaamisten osuus oli yhteensä noin 230 miljoonaa euroa.

Tampereen yliopiston kokonaisrahoitus vuonna 2016 ilman arvonnäkökorjausta oli noin 185 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus yliopistolle oli noin 110 miljoonaa euroa (60 %) ja avustustuotot 48 miljoonaa euroa (26 %). Sijoitus- ja rahoitustoiminnan ja varainhankinnan tuotot olivat yhteensä noin 7,1 miljoonaa euroa (4 %). Yliopiston liiketoiminnan tuotot olivat noin 13 miljoonaa euroa (7 %). Lisäksi muut varsinaisen toiminnan tuotot olivat 5,6 miljoonaa euroa (3 %). Yliopiston taseen loppusumma oli noin 179 miljoonaa euroa, josta rahoitusarvopapereiden sekä rahan ja pankkisaamisten osuus oli yhteensä noin 94 miljoonaa euroa.

Tampereen ammattikorkeakoulun kokonaisrahoitus vuonna 2016 oli noin 65 miljoonaa euroa. Siitä valtion suora perusrahoitus korkeakoululle oli noin 58 miljoonaa euroa (89 %). Muita tukia ja avustuksia ammattikorkeakoulu sai noin 4,1 miljoonan euron (6 %) edestä. Maksullisen palvelutoiminnan tuotot olivat noin 2,6 miljoonaa euroa (4 %). Ammattikorkeakoulun taseen loppusumma oli noin 69 miljoonaa euroa, josta rahoitusomaisuuteen kuuluvat lainasaamiset sekä rahat ja pankkisaamiset olivat yhteensä noin 7,4 miljoonaa euroa.

Valtion suoran rahoituksen merkitys kaikkien kolmen korkeakoulun talouteen on suuri. Yhdistyvillä yliopistoilla täydentävän rahoituksen osuus on tavanomaiseen tapaan suurempi kuin ammattikorkeakoululla. Tampereen teknillisellä yliopistolla tilinpäätöksessä avustustuottoihin sisältyvän Tekes-rahoituksen osuus kokonaistuotoista on ollut merkittävä. Vuosina 2012—2016 se on ollut noin 13,5 % yliopiston varsinaisen toiminnan tuotoista. Yhdessä Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston saama perusrahoitus vastaa noin 11 prosenttia Suomen yliopistojen perusrahoituksesta.

Korkeakoulujen nettotulokset ovat tarkasteluvuosina 2012—2016 olleet suhteellisen hyvät. Vuonna 2015 Tampereen ammattikorkeakoulun tulos oli niukasti alijäämäinen (-0,85 %), Tampereen yliopiston niukasti ylijäämäinen (1,9 %) ja Tampereen teknillisen yliopiston vahvasti ylijäämäinen (8,8 %). Vuonna 2016 molempien yliopistojen operatiivinen tulos (tulos ennen sijoitustoiminnan tuottoja) oli miinuksella, mutta sijoitus- ja rahoitustoiminnan sekä varainhankinnan tuotot nostivat tulokset niukasti plussalle. Tampereen ammattikorkeakoulun tulos oli myös niukasti positiivinen (0,3 %). Tarkasteltavien yliopistojen operatiivisen nettotuloksen kehityksessä on havaittavissa aleneva trendi vuosina 2012—2015. Toisaalta yliopistojen varainkeruun ja sijoitustoiminnan tuotot ovat kasvaneet tarkasteluvälillä merkittävästi, mikä on mahdollistanut kehityksen. Tampereen ammattikorkeakoulun sijoitusvarallisuuteen laskettava Tampereen kaupungin konsernitilillä säilytetty varallisuus on arvoltaan (6,5 miljoonaa euroa) yliopistojen sijoitusvarallisuutta (yhteensä yli 300 miljoonaa euroa) huomattavasti pienempi, eikä yhtiöllä ole ollut mainittavia sijoitustuottoja. Ammattikorkeakoulut saivat yliopistoja vastaavan rahankeräyslain (255/2006) mukaisen oikeuden vedota yleisöön rahan keräämiseksi toimintaansa ja pääomaansa vasta 1.4.2017 alkaen rahankeräyslain muutoksella.

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun vakavaraisuus on erinomainen ja niiden omavaraisuusaste vuonna 2016 vaihtelee 76 %:n

(TAMK) ja 93,2 %:n (TTY) välillä. Myös maksuvalmius on erinomaisella tasolla. Edellisten tilikausien ylijäämät muodostavat liikkumavaran talouden suunnittelulle ja mahdollisille tilapäisille alijäämäisille tilinpäätöksille.

Tampereen yliopistolla on omistuksia ja määräysvaltaa yhtiössä ja säätiössä tavalla, jotka luovat konserniyhteyden. Konserniin kuuluu Tay-Palvelut Oy (100 % omistus) ja Tampereen Yliopiston Tukisäätiö. Tampereen teknillisellä yliopistolla ei ole konserniyhteyttä luovia omistuksia tai muuta määräysvaltaa. Finland University Oy on kolmanneksen omistusosuudella Tampereen yliopiston omistusyhteisyrittäjä ja Tuotekehitys Oy Tamlink 24,8 prosentin omistusosuudella Tampereen teknillisen yliopiston omistusyhteisyrittäjä.

Erityisen palautusvelvollisuuden alaiset pääomat

Yliopistouudistuksen yhteydessä valtioneuvosto päätti 17.12.2009 ja 17.6.2010 yliopistojen pääomittamista koskevista periaatteista, joiden mukaisesti yliopistojen käytössä oleva omaisuus luovutettiin yliopistoille. Yliopistojen hallinnassa ollut valtion omaisuus kansallisuuslainsäädännön lukuun ottamatta luovutettiin yliopistoille yliopistolain voimaanpanosta annetun lain (559/2009) 12 §:n nojalla. Valtion taideteostoimikunnan kokoelmista lainassa olevat taidesesineet sekä muu kansallisuuslainsäädännön lukuun ottamatta luovutettiin yliopiston hallintaan hyvän hoidon ja huolenpidon sekä edelleen luovutuksiin ehdoin. Tämä kansallisuuslainsäädännön lukuun ottamatta luovutus on merkitty opetus- ja kulttuuriministeriön tilinpäätökseen.

Yliopistojen peruspääomaan eri yhteyksissä osoitettu valtion euromääräinen pääomitus on myönnetty ehdolla, että se palautuu valtiolle yliopiston purkautuessa. Aalto-korkeakoulusäätiön ja TTY-säätiön säännöissä on lisäksi säännös, jonka mukaan ”säätiön tullessa lakkautetuksi luovutetaan sen omaisuus sellaiseen tarkoitukseen, joka läheisesti liittyy säätiön harjoittamaan toimintaan kuitenkin siten, että valtion säätiölle lahjoittama pääoma luovutetaan kokonaisuudessaan käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi eduskunnan päättämällä tavalla.” TTY-säätiön säännöissä myös peruspääoman muut lahjoittajat on huomioitu siten, että nämä säätiön tukijat voivat säätiön purkautuessa päättää säätiön peruspääomaan lahjoittamiensa varojen käyttämisestä tarkoitukseen, joka läheisesti liittyy säätiön harjoittamaan toimintaan.

Yliopistouudistuksen yhteydessä tällaista palautusvelvollisuuden alaista peruspääomaa luovutettiin Tampereen teknilliselle yliopistolle ja Tampereen yliopistolle seuraavasti: Suomen Yliopistokiinteistöt Oy -nimisen osakeyhtiön osakkeista Tampereen yliopistolle 11,98 % (201 320 kpl) arvoltaan 41 618 069 euroa ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivalle TTY-säätiölle 9,57 % (160 715) kpl, arvoltaan 33 223 962 euroa; valtio osoitti TTY-säätiön peruspääomaan 50 miljoonaa euroa, ja muut tahot (joista merkittävin Teknologiateollisuus ry ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö yhteensä 19 milj. euroa) noin 20 miljoonaa euroa.

Lisäksi yliopistojen peruspääomaan osoitettiin Tampereen teknillisen yliopiston 11.4.2008—30.6.2012 ja Tampereen yliopiston 11.4.2008—30.6.2011 välisenä aikana toteuttaman varainkeruun perusteella valtion vastinrahoituksena Tampereen teknilliselle yliopistolle 47 580 885 euroa ja Tampereen yliopistolle 9 107 980 euroa. Palautusvelvollisuus koskee myös näitä varoja.

Yhteensä kaikkien yliopistojen pääomaan osoitettiin vuosien 2008—2012 välisenä aikana valtionosuutena yhteensä 831 miljoonaa euroa. Yksityisten pääomasijoitusten kokonaisuus oli samalla ajanjaksolla 332,5 miljoonaa euroa.

Yliopistoja on lisäksi osana edellisen hallituksen päättämiä kasvupanostuksia varauduttu pääomittamaan vuonna 2017 kolminkertaisesti yliopistojen keräämään yksityiseen pääomaan nähden, kuitenkin enintään 150 miljoonaa euroa. Kyseessä on yliopistouudistuksen kaltainen valtion vastinrahaan liittyvä varainkeruu, joka päättyy kesäkuun lopussa 2017.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen toisessa vaiheessa vuonna 2015 ammattikorkeakouluja pääomitettiin 50 miljoonalla eurolla. Pääomittamisen edellytyksenä eivät olleet yksityiset tai muut pääomasijoitukset. Ammattikorkeakoulujen tuli määrätä yhtiöjärjestyksessään, että valtiolla on - osakeyhtiölain rajoittein - pääomitusväyää vastaava oikeus yhtiön varoihin varojen jaossa ammattikorkeakoulutoiminnan loppuessa tai yhtiötä purettaessa. Valtion pääomitus Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiölle oli noin 3 miljoonaa euroa.

Juha Sipilän hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy lisäksi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen pääomittaminen yhteensä 70 miljoonalla eurolla, joista yliopistojen osuus on 46 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakoulujen osuus 24 miljoonaa euroa. Tämän pääomituksen toteutustavasta ei ole päätetty.

Yliopistolain 60 §:n mukaan julkisoikeudellisen yliopiston oma pääoma muodostuu peruspääomasta, muusta omasta pääomasta ja arvonorotusrahastosta. Peruspääoma on yliopistoon pysyvästi sijoitettua pääomaa. Muu oma pääoma on yliopistolle sen toiminnan ylijäämästä osoitettua pääomaa ja perustamisvaiheessa yliopistolle luovutettua valtion omaisuutta, joka on siirretty sille muun oman pääoman ehdoin. Arvonorotusrahasto osoittaa suoritettujen pysyvien vastaavien arvonorotuksen määrän. Muu oma pääoma voidaan siirtää peruspääomaan. Säätiöyliopiston omasta peruspääomasta ei ole vastaavia säännöksiä yliopistolaissa. Säätiölain 1 luvun 3 §:n mukaan perustettavalla säätiöllä on peruspääoma, joka on vähintään 50 000 euroa. Peruspääoma on luovutettava säätiölle ennen sen rekisteröintiä (säätiölaki 2 luku 1 §). Säätiöiden sulautumissuunnitelmaan on sisällyttävä ehdotus vastaanottavan säätiön peruspääomasta (säätiölaki 11 luku 3§). Julkisoikeudellisissa yliopistoissa yliopistolain 60 §:stä johtuen vain peruspääoman tuottoa voidaan käyttää. Muu pääoma ja sen tuotto ovat vapaasti yliopiston käytettävissä. Säätiöyliopistojen osalta asiasta ei ole säädetty, mutta TTY-säätiön sääntöjen mukaan ”säätiön peruspääoma on säilytettävä koskemattomana”. Päätökset tuottojen kohdentamisesta tekee yliopiston hallitus tai sen valtuuttama.

2 Kansainvälinen kehitys

Tampere3

Eurooppalaiset korkeakoulurakenteet ovat käyneet läpi useita muutoksia viime vuosina. Korkeakoulujen yhdistymisten taustalla on useita korkeakoulupoliittisia vaikuttimia, jotka näyttävät painottuneen eri tavoin eri maissa. Ruotsissa korkeakoulupolitiikan kehityksessä on havaittavissa muutos laajempaa korkeakoulutukseen osallistumista painottavasta politiikasta kohti opetuksen ja tutkimuksen laadun sekä huippuosaamisen kehittämistä.

Norjassa on ollut 1990-luvun puolivälistä saakka duaalimalli, jonka mukaan maassa toimii yliopistoja ja muita korkeakouluja. Julkisen korkeakoulujärjestelmän piirissä on 21 yliopistoa ja korkeakoulua. Yliopistoja on kahdeksan, erikoistuneita yliopistoja viisi ja korkeakouluja (university colleges) kahdeksan. Lisäksi maassa toimii 23 yksityistä korkeakoulua, joista 17 saa myös valtion rahoitusta. Norjassa on parin viime vuosikymmenen aikana toteutettu useita korkeakoulujen yhdistymisiä sekä hallitus- että korkeakoululähtöisesti. Viimeaikaisiin rakennuudistuksiin kuuluu esimerkiksi Trondheimin teknillis-luonnontieteelliseen yliopiston (NTNU) ja kolmen korkeakoulun fuusio. Kahdeksasta jäljellä olevasta korkeakoulusta kaksi on hakenut yliopistotatusta. Yliopistoissa ja korkeakouluissa on profiileiltaan erilaiset tutkinnot kandidaatti- ja maisteritasoilla. Korkeakoulusektorin rajat ovat Norjassa madaltumassa. Yliopistojen ja korkeakoulujen henkilöstöllä on samat tehtävät. Korkeakoulut voivat myös tarjota samoja tutkintoja kuin yliopistot. Yliopistoille ja korkeakouluille on määritelty myös samankaltainen tutkimustehtävä.

Tanskassa korkeakoulujen rakenteellista kehitystä ja korkeakoulujen yhdistymisiä voidaan luonnehtia ”vapaacheitoksi pakoksi”. Maassa on koottu viimeisen viidentoista vuoden aikana aiemmin pirstaleista yliopisto- ja tutkimuslaitossektoria suuremmiksi kokonaisuuksiksi. Sulautumisprosesseja edelsi korkeakoulujen autonomian takaava lainuudistus. Yliopistojen ja tutkimuslaitosten määrä väheni 25:stä kahdeksaan yliopistoon ja kolmeen tutkimuslaitokseen. Lisäksi yliopistotasoisien koulutuksen voi saada myös neljästä pienestä taiteen alan instituutista. Yliopistofuusioiden tavoitteena on ollut vahvistaa organisaatioita niiden voimavaroja yhdistämällä. Näin on pyritty vastaamaan globalisaation myötä syntyneisiin monimutkaisiin, tieteiden rajat ylittäviin haasteisiin ja kilpailuun. Suuremmilta yksiköiltä on odotettu synergiaa ja innovaatioita koulutuksessa ja tutkimuksessa, tieteenalarajoja ylittävää yhteistyötä sekä suurempaa tehokkuutta ja laatua niin akateemisessa toiminnassa kuin hallinnossa. Yhdistymisellä on tavoiteltu myös parempaa yhteistyötä yritysten kanssa ja kykyä houkuttaa kansainvälistä rahoitusta. Tanskassa on myös kahdeksan ammattikorkeakoulua (professionshøjskole / university college).

Myös profiililtaan erilaisten korkeakoulujen yhteenliittymiä on edistetty joissakin maissa. Esimerkiksi Irlannissa yliopistot ja ammatillisesti suuntautuneet Institute of Technology -korkeakoulut on ryhmitelty alueellisiin klustereihin. Klustereilta odotetaan muun muassa yhteiseen opintosuunnitteluun perustuvia yhteisiä opintopolkuja, yhteisiä teknisiä järjestelmiä ja palvelurakenteita. Yhteenliittymillä tavoitellaan korkeakoulujen tehokkaampaa yhteistyötä, laadukkaampaa opetusta ja oppimista, koordinoitumpaa koulutustarjonnan suunnittelua, tehokkaampia ja vaikuttavampia palveluita sekä joustavampia opintopolkuja opiskelijoille. Neljä teknologiainstituuttia valmistele sulautumista, jolloin uusi kokonaisuus saisi yliopiston aseman.

Myös Hollannissa yliopistot ja ammattikorkeakoulut (Hoger Beroepsonderwijs) ovat muodostaneet yhteisiä konsortioita, joita on perusteltu muun muassa tehokkuudella, opiskelijoiden paremmilla mahdollisuuksilla liikkua korkeakoulusektoreiden välillä sekä yhteistyön lisäämisellä.

Korkeakoulujen yhdistymisiä koskeneiden tutkimusten mukaan esimerkiksi Yhdistyneen Kuningaskunnan osalta noin 90 % yhdistymisistä voidaan katsoa onnistuneiksi. Ennakoitujen tulosten lisäksi yhdistymiset ovat tuoneet mukanaan myös ennakoimattomia seurauksia, jotka ovat kuitenkin voineet olla strategisesti merkittäviä.

Kansainvälisten kokemusten perusteella yliopistot, jotka ovat päättäneet yhdistää toimintansa, ovat saaneet yhdistymisestä selkeitä hyötyjä. Etuja ovat olleet muun muassa aiempaa laajempi ja laadukkaampi koulutustarjonta ja opiskelijoiden joustavammat opiskelumahdollisuudet. Myös tutkimustoimintaa on yhdistymisten kautta syntyneissä uusissa yliopistoissa pystytty vahvistamaan. Yhdistymishankkeet ovat merkinneet muutoksia yliopistojen hallintoon ja organisaatioon ja vieneet samalla johtamista ammattimaisempaan suuntaan. Uudet yliopistot ovat saavuttaneet alueellaan entisiä yliopistoja vahvemman aseman. Ne ovat pystyneet myös rakentamaan vahvemmat yhteydet sidosryhmiin. Uusien yliopistojen vetovoima on myös ollut entisiä yliopistoja parempi. Kokemusten perusteella yhdistyneiden yliopistojen resurssit on saatu entistä parempaan käyttöön. (ks. esim. Mergers in Higher Education, The Experience from Northern Europe, Higher Education Dynamics 46, Pinheiro, Geschwind, Aarrevaara, 2016)

Opetusyhteistyö, koulutuksen siirto ja hallintokieli

Suomalainen tutkinnonanto-oikeuteen ja koulutusvastuuseen, jolla tarkoitetaan sekä oikeutta että velvollisuutta tutkintoon johtavan koulutuksen järjestämiseen, perustuva sääntely ja käytäntö ovat poikkeuksellisia kansainvälisessä vertailussa. Korkeakoulujen oikeus perustaa uusia tutkinto-ohjelmia ja näihin liittyvä sääntely vaihtelee eri Euroopan maissa. Yleistä kuitenkin on, että oikeus antaa tutkintoja sekä perustaa ja ylläpitää näihin johtavia tutkinto-ohjelmia on vain oikeus, ei velvollisuus. Korkeakoulu saa tämän oikeuden hakemuksesta ja läpäistyään ulkoisen arvioinnin tai akkreditoinnin. Kysymys siitä, mitä opetusta korkeakoulun on itse järjestettävä täyttääkseen koulutusvastuunsa, ei tämän vuoksi ole merkityksellinen useimmissa maissa. European University Associationin tekemän kartoituksen mukaan enemmistö Euroopan maista vaatii tutkinto-ohjelman arvioinnin tai akkreditoinnin ennen sen käynnistämistä tai se voi olla ehto julkiselle rahoitukselle. Myös korkeakoulujen yhteistyönä toteuttamat ohjelmat käyvät läpi akkreditoinnin tai arvioinnin. Esimerkiksi Ruotsissa Universitetskanslersämbetet (UKÄ) myöntää luvan uusille tutkinnonanto-ohjelmille arvioinnin perustella. Arviointipaneeli tarkastelee muun muassa henkilökunnan osaamista, korkeakoulun infrastruktuuria ja opetusjärjestelyitä. Maat, joissa korkeakouluilla on täysi autonomia perustaa tutkintoon johtavia ohjelmia omalla päätöksellään, ovat vähemmistössä. Sen sijaan useimmissa Euroopan maissa korkeakoulu voi omalla päätöksellään lakkauttaa tutkinto-ohjelman. Ruotsissa UKÄ voi myös peruuttaa korkeakoulun tutkinnonanto-oikeuden, jos korkeakoulun tutkinto-ohjelma ei arvioinnin perusteella tuota riittävän tasoista osaamista.

Korkeakoulujen hallintokielen sääntely perustuu perustuslain 17 §:ssä turvattujen kielellisten oikeuksien toteuttamiseen. Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan ehdotuksen kannalta kansainvälinen kehitys on vähämerkityksellistä.

3 Nykytilan arviointi

Tampere3

Suomen korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmää on uudistettu merkittävästi viime vuosina. Keskeisimpiä uudistuksia ovat olleet uusi yliopistolaki vuonna 2009 ja uusi ammattikorkeakoululaki vuonna 2014. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksilla on pyritty vahvistamaan korkeakoulujen toimintaedellytyksiä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Yliopistouudistuksen keskeiset tavoitteet kytkeytyivät yliopistojen toimintakyvyn ja reagointi-

herkkyyden parantamiseen, rahoituspohjan monipuolistamiseen, kansainvälisen tutkimusrahoituksen ja kansainvälisten yhteistyömahdollisuuksien entistä parempaan hyödyntämiseen sekä resurssien kohdentamiseen yliopistojen strategiaan painoaloihin. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena oli vahvistaa tutkimus- ja opetustoiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä yliopistojen roolia innovaatiojärjestelmässä.

Ammattikorkeakoulu-uudistuksen tavoitteet olivat samansuuntaiset ottaen kuitenkin huomioon ammattikorkeakoulusektorin rooli ja tehtävät korkeakoulujärjestelmässä. Pyrkimyksenä oli luoda lainsäädännölliset puitteet ja toiminnalliset edellytykset ammattikorkeakouluille, jotka olisivat kansainvälisesti arvostettuja, itsenäisiä ja vastuullisia osaajien kouluttajia, alueellisen kilpailukyvyn rakentajia, työelämän uudistajia ja innovaatioiden kehittäjiä.

Myös tutkimusrahoitus- ja tutkimuslaitosjärjestelmiä on uudistettu tavoitteena edistää monitieteistä, korkeatasoista ja yhteiskunnan kannalta merkityksellistä tutkimusta.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen uudistettu asema ja organisointi korostavat korkeakoulujen strategisen johtamisen merkitystä ja mahdollisuuksia. Toimintaympäristön yhä nopeammat muutokset ja pitkän tähtäimen tavoitteiden asettaminen edellyttävät korkeakouluilta vahvaa strategista johtamista. Korkeakoulujen itsenäinen taloudellinen asema ja siihen liittyvä vastuu korostavat myös talousjohtamisen merkitystä. Sisäinen organisoituminen, johtamisjärjestelmät ja -osaaminen sekä sidosryhmäyhteistyö ovat keskeisiä tekijöitä korkeakoulujen menestyksen kannalta. Muutosten toteuttamisessa korkeakoulujen ylimmällä johdolla on keskeinen asema.

Toteutetuilla yliopisto- ja ammattikorkeakoulu-uudistuksilla on luotu edellytyksiä rakenteelliseen uudistumiseen ja toimintaympäristön muutoksiin vastaamiseen. Korkeakoulujen muuttuva toimintaympäristö on edellyttänyt korkeakoulujärjestelmän rakenteellista kehittämistä. Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen on edennyt viime vuosina yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen omien strategioiden ja kehittämislinjojen pohjalta. Toimenpiteillä on tähdätty opetuksen ja tutkimuksen laadun parantamiseen sekä korkeakoulujen alueellisen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vahvistamiseen.

Yliopistouudistuksen vaikutuksista vuonna 2016 julkaistun arvioinnin mukaan yliopistolain muutoksen myötä yliopistojen johtamisessa on käynnistynyt merkittävä rakenne- ja kulttuurimuutos. Yliopistojen taloudellinen ja hallinnollinen autonomia on vahvistunut, mutta uudistuksen mahdollisuuksia ei ole vielä täysimääräisesti hyödynnetty. Autonomia on kasvattanut jossain määrin yliopistojen taloudellista liikkumatilaa. Yliopistot ovat myös tehostaneet toimintansa seuranta- ja talouskontrollia. Itsenäinen henkilöstöpolitiikka on mahdollistanut joustavamman ja strategisemman henkilöstöresurssien suunnittelun. Yliopistojen johtamisjärjestelmästä on tullut johtajakeskeisempi. Toimivallan keskittyminen yliopiston ja yksiköiden johtajille on mahdollistanut nopeammin toimivan ja joustavamman päätöksentekorakenteen, mutta samalla yliopistoyhteisö on etäännytynyt päätöksenteosta. Yliopistokollegion rooli on monissa yliopistoissa epäselvä ja jäsentymätön. Hallituksen ulkopuoliset jäsenet ovat arvioinnin mukaan lisänneet yliopistojen vuorovaikutusta ympäröivän yhteiskunnan kanssa ja vaikuttaneet myönteisesti yliopistojen strategiseen johtamiseen. Arvioinnin mukaan yliopistojen profiloitumisen edellytykset ovat kasvaneen autonomian myötä parantuneet, mutta rakenteelliset uudistukset ovat toistaiseksi edenneet hitaasti.

Useiden kansainvälisten korkeakoululaitosta ja innovaatiojärjestelmää koskevien arvioiden mukaan Suomen korkeakouluverkko on edelleen liian sirpaleinen. Korkeakoulujärjestelmämme kehittämisen haasteita ovat korkeakoulujen suuri määrä, monet pienet yksikkörakenteet ja resurssien tarpeeton hajautuminen. Opettaja- ja tutkijamäärältään pienet yksiköt ovat sekä opetuksen että tutkimuksen suhteen haavoittuvaisia, ja pienestä koosta johtuen resurssit laadun kehittämiseen ovat vähäiset. Laadukkaiden ja vaikuttavien korkeakoulujen ja korkeakouluyksiköiden lähtökohtana on kyky tehdä myös monitieteistä ja ilmiölähtöistä tutkimusta. Tällaisilla yksiköillä on edellytykset päästä mukaan ja menestyä globaaleissa osaamisverkostoissa.

Merkittävistä panostuksista huolimatta Suomen tieteen taso ei ole noussut odotetusti. Huippuja on vähän ja tutkimustulosten hyödyntäminen on riittämätöntä. Suomi uhkaa jäädä jälkeen muista edistyneistä tiedemaista. Korkeakoulujärjestelmäämme koskevien kansainvälisten arviointien mukaan myönteisestä kehityksestä huolimatta Suomen korkeakoulujärjestelmä on edelleen ohuesti kansainvälistynyt ja verkottunut. Korkeakoulu-, tutkimus- ja innovaatiojärjestelmän puutteet heijastuvat ongelmina muun muassa osaamisen kaupallistamisessa ja uusien työpaikkojen luomisessa. Heikkoutena on myös nähty vähäinen yhteistyö yliopisto- ja ammattikorkeakoulusektorien välillä. Yhteistyön esteenä on katsottu olevan muun muassa lainsäädäntö, joka ei mahdollista syvempää korkeakoulusektorien välistä yhteistyötä.

Talouden ja työmarkkinoiden kehitys sekä tiedon tuotannossa ja hyödyntämisessä tapahtuneet muutokset edellyttävät uudenlaisia toimintatapoja kansallisen kilpailuedun varmistamiseksi. Maailmanlaajuisesti keskeisinä korkeakoulujen kehittämistrendeinä nähdään muun muassa opetuksen ja tutkimuksen yhteyden vahvistaminen, opetuksen ja oppimisen uudistuvat tavat, opetuksen laatuun panostaminen ja työelämäyhteyksien vahvistaminen. Maailmanlaajuisen huippuyliopistotatuksen tavoittelemisen rinnalla korkeakoulujen tulisi tehdä myös alueellista yhteistyötä ja vaalia myös kansallisia ja kulttuurisia erityispiirteitä.

Tampereen seutu on Suomen valmistavan teollisuuden keskus. Alueella on myös vahvaa high-tech -valmistusta mm. biomateriaaleissa sekä laser- ja puolijohdeteknologiassa. Pirkanmaan teollisuuden liikevaihto oli vuonna 2014 yhteensä 10 miljardia euroa ja se työllisti noin 42 500 henkilöä. Viennin arvo oli 5 miljardia euroa. Seutu on merkittävä teollisuuden tuotekehityskeskittymä. Tampereella on tavoitteena vahvistaa valmistavan teollisuuden digitalisaatiosta syntyvää kasvua panostamalla osaamispuolelta uudistamiseen ja hyödyntämiseen. Tampereen kaupunkiseudun strategiat korostavat uudistamista, osaamisen merkitystä sekä innovaatioyhteistyötä. Alueen menestyksen nähdään pohjautuvan vahvasti osaamiseen. Alueiden älykkään erikoistumisen strategioiden mukaan Pirkanmaan alueen osaamiskärkeä ovat terveysteknologia, biotalous ja älykkäät koneet. Tampereen kaupunkiseutu on myös vahva terveyden, liikunnan ja yhteiskunnallisen tutkimuksen sekä terveysteknologian osaamiskeskittymä.

Pirkanmaan osuus Suomen väestöstä on 10 % ja alueen väestön ennustetaan kasvavan lähi-vuosikymmeninä. Pirkanmaan elinkeinorakenteessa teollisen toiminnan ja alkutuotannon merkityksen arvioidaan jatkossakin suhteessa vähenevän ja yhteiskunnallisten palvelujen merkityksen kasvavan. Työvoiman tarpeen ennustetaan Pirkanmaalla kasvavan eniten terveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen, koulutuksen sekä tukku- ja vähittäiskaupan alueella, lisäksi suhteellisesti suurimpia kasvunäkymiä on rakentamisessa.

Tampereen alueen korkeakouluilla on ollut viime vuosikymmeninä keskeinen rooli seudun elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta. Alueella on vahva koulutusinfrastruktuuri. Vah-

voja aloja ovat mm. ICT-, ohjelmisto- ja tuotantoteknologia. VTT on keskittämässä valmistavan teollisuuden osaamisensa ja tutkimustoimintansa Tampereelle. Tampereen kolmen korkeakoulun, erityisesti TAMK:n ja TTY:n painoaloilla ja profiloitumistoimilla on selkeä yhteys alueen osaamiskärkiin. Osaamisen uudistaminen ja hyödyntäminen sekä kansainvälisen kilpailukyvyyn kehittyminen edellyttävät kuitenkin uudenlaisia rakenteita. Perinteiset korkeakoulujen erillisyyteen perustuvat rakenteet eivät toimi parhaalla mahdollisella tavalla uuden tiedon tuottamisessa, tieteen ja tutkimuksen harjoittamisessa tai tutkimustulosten hyödyntämisessä.

Tampereen yliopiston tutkintomäärät suhteessa opetus- ja tutkimushenkilöstön määrään ovat suuret. Yliopisto on vetovoimainen ja sen opintoprosessit toimivat tunnuslukujen perusteella pääosin hyvin. Yliopistossa on kuitenkin myös paljon opiskelija- ja tutkintomääriltään pieniä koulutuksia. Huolena on, että näillä aloilla ei nykyrakenteissa muodostu alan kehittymisen kannalta riittävän vahvoja osaamiskokonaisuuksia. Tampereen yliopisto on määritellyt vahvuusaloikseen ihmisen ja teknologian vuorovaikutuksen, julkisrahoitteiset palvelut ja julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnan sekä kulttuurin, tiedon ja yhteiskunnan muutoksen. Suomalaisen yliopistojen joukossa Tampereen yliopisto on selkeimmin keskittynyt yhteiskuntatieteelliseen koulutukseen ja tutkimukseen. Se tuottaa tällä alalla Helsingin yliopiston ohella eniten tutkintoja Suomessa. Yliopiston vahvuutena ovat myös lääke- ja terveystieteet. Suomen Akatemian Tieteen tila 2016 -vertailun mukaan Tampereen yliopiston merkittävimmät julkaisutoiminnan alat verrattuna muihin yliopistoihin olivat kliininen lääketiede ja terveystieteet sekä informaatiotieteet. Tampereen yliopistossa on joitakin kansainvälisesti korkean tason tutkimusaloja. Yliopisto menestyy kilpaillussa tutkimusrahoituksessa valtakunnallista keskiarvoa paremmin lääketieteessä ja terveystieteissä. Tampereen yliopisto on osallisena neljässä Suomen Akatemian huippuyksikössä lääketieteessä, sosiaalitieteissä ja historiassa. Yliopisto saa ERC-rahoitusta lääketieteessä ja psykologiassa. Julkaisutoiminnan määrässä yliopisto ei sijoi- tu maan kärkijoukkoon.

Tampereen teknillisestä yliopistosta tulee opetus- ja tutkimushenkilöstön määrään suhteutettuna runsaasti tutkintoja, mutta tutkintojen läpäisy on kuitenkin teknillistieteellisen alan valtakunnallista keskiarvoa heikompi. Yliopisto on profiloitunut vahvistamaan teollisen liiketoiminnan kehittämisedellytyksiä yritys yhteistyön avulla. Tampereen teknillinen yliopisto on määritellyt vahvuusaloikseen digitaalisen toimintaympäristön, energia- ja ekotehokkuuden, terveysteknologian sekä valoon perustuvat teknologiat. Tampereen teknillisen yliopiston merkittävimmät julkaisutoiminnan alat ovat sähkötekniikka ja materiaalitekniikka. Tampereen teknillinen yliopisto on osallisena kolmessa Suomen Akatemian huippuyksikössä. Yliopisto saa ERC-rahoitusta materiaalitekniikassa sekä tietojenkäsittelyssä ja informaatiotieteissä.

Tampereen ammattikorkeakoulun profiili rakentuu hyvinvoinnin ja terveyden, oppimisen ja luovuuden sekä talouden ja tuotannon osaamiselle. Tampereen ammattikorkeakoulu on määritellyt vahvuusaloikseen energiatehokkaan ja terveellisen rakennetun ympäristön, kehittyvän pedagogisen osaamisen, sosiaali- ja terveyspalvelujen uudet toimintamallit, yrittäjyyden ja uuden liiketoiminnan sekä älykkäät koneet ja laitteet. Tampereen ammattikorkeakoulu on merkittävä kouluttaja tekniikan alalla sekä sosiaali- ja terveysalalla. Ammattikorkeakoulun vahvuudet tekniikan alalla ovat prosessi- ja materiaalitekniikka sekä rakennus- ja yhdyskuntatekniikka, jotka kytkeytyvät myös Tampereen teknillisen yliopiston profiloitumisaloihin. Ammattikorkeakoulun TKI-toiminta on tutkimushenkilöstön määrän, tutkimusrahoituksen ja tutkimusmenojen osalta alhaisella tasolla suhteessa ammattikorkeakoulun kokoon.

Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat tiivistäneet tutkimusyhteistyötään viime vuosina. Yliopistojen profiloitumisrahoituksen hauissa yliopistot ovat jo vahvistaneet yhdistymisen edellyttämää perustaa tutkimuksen näkökulmasta erityisesti biotieteiden ja lääketieteellisen teknologian alueella. Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu ovat sopimuksella mahdollistaneet sen, että opiskelijat voivat erillisen opinto-oikeuden perusteella suorittaa opintoja kaikista kolmesta korkeakoulusta.

Kaikkien kolmen korkeakoulun taloudelliset toimintaedellytykset ovat tilinpäätöstietojen ja tunnuslukujen valossa vakaat ja taloudenhoito näyttää perustuvan pitkäjänteiseen suunnitteluun, onnistuneeseen sijoitustoimintaan ja sopeuttamiskykyyn.

Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu arvioivat itse vuonna 2014 teettämänsä selvityksen perusteella, että tiiviimpi yhteistyö korkeakoulujen välillä edistäisi niiden toiminnan vaikuttavuutta. Selvityksen perusteella korkeakoulut päätyivät tavoittelemaan uudenlaisen korkeakoulukokonaisuuden muodostamista.

Opetusyhteistyö

Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa korkeakoulujen kieli- ja viestintäopintojen järjestämisen yhteistyönä tai hankkimisen toiselta korkeakoululta. Lisäksi korkeakoulujen välinen opetusyhteistyö on mahdollista muun muassa erillisten opinto-oikeuksien myöntämistä koskevien sopimusten, opintojen hyväksilukua koskevan menettelyn ja yhteisten koulutusohjelmien kautta. Korkeakoulut voivat yhteistyössä tarjota opiskelijalle opintokokonaisuuksia, joilla opiskelija voi korvata omassa korkeakoulussa suoritettavia opintoja. Voimassa oleva lainsäädäntö mahdollistaa siis sen, että korkeakoulun itse järjestämää opetusta täydennetään yhteistyöjärjestelyillä ja -sopimuksilla. Voimassa olevan lainsäädännön vakiintuneen tulkinnan mukaan opiskelijan on kuitenkin voitava suorittaa koko tutkintonsa siinä yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa, mihin hänet on valittu, osallistumatta opetukseen toisessa korkeakoulussa. Nykyinen lainsäädäntö ei siten mahdollista järjestelyitä, joissa joku tai jotkut korkeakoulut vastaisivat jonkin osasuorituksen opetuksesta niin, että muu tai muut korkeakoulut luopuisivat tutkintoon pakollisina kuuluvien suoritusten edellyttämästä opetuksesta tältä osin. Nykytila ei tältä osin mahdollista korkeakoulujen osaamisen tehokasta yhteiskäyttöä eikä se tue korkeakoulujen profiloitumista ja osaamiskeskittymien muodostamista erityisesti asetustasolla säädettyjen koulutusvastuualojen sisällä. Korkeakoulut eivät kykene järjestämään opetustaan kaikilta osin parhaalla mahdollisella, opiskelijoiden ja korkeakoulun edun mukaisella tavalla. Nykyiset opetuksen yhteistyömuodot ovat usein teknisesti monimutkaisia. Opetuksen esimerkiksi antaa toinen korkeakoulu, mutta arvostelee tutkinnon myöntävän korkeakoulun henkilöstöön kuuluva opettaja. Opintojen hyväksilukumenettelystä aiheutuu runsaasti hallinnollista työtä. Korkeakoulut myös palkkaavat opetuksen mahdollistamiseksi toistensa henkilöstöä osaaikaisiin ja määräaikaisiin työsuhteisiin, mistä aiheutuu ylimääräistä hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Kansainväliset arvioinnit tuovat edellä tässä luvussa kuvatusti selvästi esiin tarpeen nykyistä laajemmalle ja syvällisemmälle yhteistyölle korkeakoulujen kesken myös yli korkeakoulusektorirajojen. Tutkimuksen ja opetuksen laatua parantaisi sääntely, joka ei edellyttäisi, että korkeakoulu antaa itse kaiken sen tutkintoihin tarvittavan opetuksen. Tällöin korkeakoulu voisi hankkia opetusta sieltä, missä kyseinen tutkimus ja sen opetus ovat toiminnan painopisteessä. Muutos tukisi osaamiskeskittymien syntymistä.

Koulutuksen siirto

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen seurauksena korkeakoulut sopivat keskinäisestä työnjaostaan ja profiloituvat entistä selvemmin omille vahvuusaloilleen. Tämän seurauksena korkeakoulut myös luopuvat joistakin koulutusvastuistaan. Luopumisiin liittyy huomattavan pitkiä siirtymäaikoja, jotka johtuvat lainsäädännön tulkinnasta, jonka mukaan korkeakoulun on tarjottava opiskelijalle tutkintoon johtava opetus niin kauan, kuin opiskelijalla on opiskeluoikeus korkeakoulussa. Siirtymäajoista ei siis ole säädetty erikseen, vaan opiskelijoiden opiskeluoikeus määräytyy yliopistolain 41 §:n ja ammattikorkeakoululain 30 §:n mukaisesti jokaisen yksittäisen opiskelijan kannalta erikseen. Yli kymmenen vuoden opiskeluoikeudet eivät ole harvinaisia. Lisäksi ennen lukuvuotta 2005—2006 aloittaneilla opiskelijoiden opiskeluoikeutta ei ole lainsäädännössä rajoitettu. Nykysäännösten mahdollistamat pitkät siirtymäajat ovat ongelmallisia sekä korkeakoulujen että opiskelijoiden kannalta. Korkeakoulujen toiminnan suunnittelu ja laadukkaan opetuksen varmistaminen on vaikeaa ja kallista, kun siirtymäaika on pitkä eikä sen kestoa pystytä tarkkaan ennakoimaan. Nykytilanne, jossa siirtymäaikoja ei ole määritetty, on keskeinen korkeakoulujen työnjaon edistämistä ja rakenteellista kehittämistä vaikeuttava tekijä.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli on joko suomi tai ruotsi. Yksilön oikeus käyttää ammattikorkeakoulussa, muutoin kuin opetuksen yhteydessä, omaa äidinkieltään sen ollessa jompikumpi Suomen kansalliskielistä (suomi tai ruotsi) määräytyy kielilain perusteella. Kielilain säännökset soveltuvat huonosti ammattikorkeakouluihin, jotka eivät ole sen paremmin valtion kuin kunnallisiakaan viranomaisia. Erityisen hankala yksilön oikeuksien kannalta on kielilain 10 §:n tulkinta, joka ei sanamuotonsa perusteella näyttäisi tarjoavan opiskelijalle oikeutta käyttää omaa kieltään (suomea tai ruotsia) häntä koskevan asian käsittelyssä ammattikorkeakoulussa. Yksilön oikeus käyttää suomea tai ruotsia omassa viranomaisasiassaan on siten epäselvä. Yliopistojen osalta asiasta on säädetty yliopistolaissa, jonka mukaan jokaisella on oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä. Säännös täyttää hyvin perustuslain vaatimuksen, jonka mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla.

4 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

4.1 Esityksen tavoitteet

Yliopistolaitoksen pitkäjänteisen uudistamisen tavoitteita ovat olleet yliopistojen parempi kyky reagoida toimintaympäristön muutoksiin, rahoituspohjan monipuolistaminen, parempi kyky kilpailla kansainvälisestä tutkimusrahoituksesta, yhteistyön tekeminen muiden suomalaisten ja ulkomaisten yliopistojen sekä tutkimuslaitosten kanssa, resurssien kohdentaminen huippututkimukseen ja strategisiin painoaloihin, tutkimus- ja opetustoiminnan laadun ja vaikuttavuuden vahvistaminen sekä yliopistojen roolin kehittäminen osana innovaatiojärjestelmää.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelman tavoitteena on kehittää Suomesta koulutuksen, osaamisen ja modernin oppimisen kärkimaa. Hallituksen tavoitteena on koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen lisääminen, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan laadun ja vaikutta-

vuuden vahvistaminen, koulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden lisääminen sekä oppimisympäristöjen modernisoiminen digitalisaatiota ja pedagogiikan kehittämistä hyödyntämällä. Hallitusohjelman tavoitteena on lisäksi selkeyttää korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten profiloitumista ja työnjakoa sekä lisätä niiden välistä yhteistyötä, jotta osaamista saadaan koottua kansainvälisesti kilpailukykyisiksi keskittymiksi.

Esityksen tavoitteena on tukea yllä mainittujen tavoitteiden toteutumista luomalla Tampereelle vahva korkeakoulukokonaisuus, mahdollistamalla kaikkien korkeakoulujen opetukseen liittyvää yhteistyötä ja selkeyttämällä koulutuksen lakkauttamisen menettelyitä.

Tarkoituksena on muodostaa Tampereelle kansainvälisesti arvostettu työelämää ja suomalaista yhteiskuntaa kehittävä korkeakoulukokonaisuus. Kokonaisuus muodostuisi yhdistyvistä Tampereen yliopistosta ja Tampereen teknillisestä yliopistosta sekä näin syntyvän uuden yliopiston pääosin omistamasta ammattikorkeakoulusta. Uusi yliopisto ja ammattikorkeakoulu olisivat strategisesti yhtenäisesti johdettu kokonaisuus (Tampere3), jolle rakentuisi yhteinen identiteetti. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu toimisivat tiiviissä yhteistyössä toistensa sekä alueen elinkeinoelämän ja julkisten palveluiden tuottajien kanssa. Tampereen kaupunkiympäristö olisi korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen laboratorio. Tavoitteena on Tampereen alueen elinkeinorakenteen ja yritystoiminnan uudistaminen sekä kilpailukyvyyn vahvistaminen kansallisesti ja kansainvälisesti. Uudistuksella pyritään luomaan Tampereelle kansainvälisesti korkeatasoinen tutkimusyliopisto, jonka toiminnassa korostuvat tutkimusaloja (mm. terveys, tekniikka, yhteiskunta) ylittävä toiminta ja vuorovaikutus työelämän kanssa.

Korkeakoulukokonaisuuden muodostamisella tavoitellaan parannusta erilaisten korkeakouluopintojen suorittamismahdollisuuksiin. Tämä lisäisi opintopolkujen joustavuutta ja monimuotoisuutta ja lyhentäisi opiskelun kokonaisaikaa. Monimuotoisen ja vahvan korkeakoulukokonaisuuden toivotaan houkuttelevan kansainvälisiä tutkijoita, opettajia, asiantuntijoita ja opiskelijoita. Lisääntyvä kansainvälisyys parantaisi koulutuksen ja tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta. Ehdotus on Suomen korkeakoulutuksen ja tutkimuksen kansainvälisyyden edistämislinjausten (Yhteistyössä maailman parasta, opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:11) mukainen. Se vahvistaisi korkeakoulutuksen laatua ja edelläkävijyyttä mahdollistamalla kansainvälisesti vetovoimaisen osaamiskeskittymän rakentuminen erityisesti Tampereelle, jossa painopiste olisi työelämälähtöisen oppimisen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kehittämisessä yhteistyössä laboratoriona toimivan kaupungin kanssa.

Korkeakoulujen opetusyhteistyötä koskevan esityksen tavoitteena on niin ikään parantaa opetuksen laatua ja kansainvälisestikin vetovoimaisten osaamiskeskittymien syntymistä vahvistamalla kaikkien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen mahdollisuuksia opetusyhteistyöhön toisten korkeakoulujen kanssa. Korkeakouluilla ei olisi enää velvoitetta antaa päällekkäistä opetusta koulutusvastuusta johtuen, vaan opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta vapauttaisi korkeakoulun velvoitteesta antaa vastaavaa opetusta opiskelijoilleen. Ehdotus mahdollistaisi korkeakoulujen nykyisten voimavarojen entistä tehokkaamman hyödyntämisen ja parhaan osaamisen jakamisen korkeakoulujen omilla päätöksillä. Tavoiteltu seuraus olisi opetuksen parempi laatu ja taloudellisuus. Ehdotus mahdollistaisi nykyistä selkeämmät osaamiskeskittymät ja korkeakoulujen vahvemman profiloitumisen osaamisaloillaan. Ehdotuksella pyritään myös yleisesti tukemaan yhteistyölähtöisen toimintatavan kehittymistä korkeakouluissa. Ehdotuksen toivotaan kehittävän opetussuunnittelun laatua ja tukevan korkeakoulujen välisten osaamiskokonaisuuksien muodostumista sekä infrastruktuurien yhteiskäyttöä. Ehdotuksella

pyritään myös vähentämään nykyisiin opetusyhteistyöjärjestelyihin liittyvää byrokratiaa, kuten hyväksilukumenettelyitä sekä turhaa tilapäiseen työsuhteeseen ottamista.

Myös koulutuksen siirtoa koskevan säännöksen tavoitteena on korkeakoulujen työnjaon ja rakenteellisen kehittämisen edistäminen. Säännös määrittäisi kolmen vuoden siirtymäajan, joka mahdollistaisi koulutuksen päättämisen kohtuullisessa, ennakolta määrättyssä ajassa. Opiskelijoiden siirtymisen nopeus voi nykyisin vaihdella merkittävästi riippuen siirtymän järjestelyistä ja opiskelijoiden suhtautumisesta siihen. Kuitenkin koulutuksen siirtymisestä päätettäessä korkeakoulun opiskelijamäärä ja kyseistä koulutusta antava opetushenkilöstön määrä vähenevät voimakkaasti. Tällä on kielteisiä vaikutuksia koulutuksen laadukkaan järjestämisen edellytyksiin. Siirtymäajan rajaaminen kolmeen vuoteen olisi sekä yliopistojen että niiden henkilöstön ja opiskelijoiden etu. Säännös tukisi yliopistojen rakenteellisen kehittämisen toimia ja takaisi kohtuullisen ja tarkkarajaisen siirtymäajan sekä opiskelijoille että korkeakouluille. Se koskisi kaikkia ammattikorkeakoulututkintoa, alemmaa tai ylempää korkeakoulututkintoa tai jatkotutkintoa opiskelevia.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevaa säännöstä ehdotetaan täydennettäväksi siten, että se turvaa yliopistolain tavoin yksilön oikeuden käyttää omaa kieltään omassa asiassaan. Säännös ei vaikuttaisi korkeakoulujen opetuskielen. Uudistus on tarpeen ennen kaikkea ammattikorkeakouluopiskelijoiden perustuslailla turvattujen kielellisten oikeuksien varmistamiseksi. Samalla se tukee mahdollisuutta hankkia opetusta myös korkeakoululta, jonka hallintokieli on eri kuin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla.

4.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Tampere3

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun jatkaminen itsenäisinä korkeakouluina merkitsisi luvuissa 1 (Nykytila) ja 3 (Nykytilan arviointi) kuvatun tilanteen säilymistä. Korkeakoulut voisivat tiivistää yhteistyötään koulutuksessa, tutkimuksessa ja niiden tukipalveluissa keskinäisin sopimuksin, mutta ne eivät saavuttaisi kaikkia yhteisen johtamisen ja voimavarojen käytön etuja. Korkeakoulut menettäisivät sen kehitystä mahdollistavan muutosvoiman, joka liittyy yhteisen korkeakoulukokonaisuuden rakentamiseen.

Esityksestä poiketen Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu voitaisiin yhdistää yhdeksi korkeakouluksi, joko yliopistoksi tai kokonaan uudenlaiseksi korkeakouluksi. Tällainen uudistus merkitsisi puuttumista nykyisen korkeakoulujärjestelmän perusteisiin. Tällöin luovuttaisiin instituutioihin perustuvasta kahden erillisen korkeakoulusektorin järjestelmästä (ns. duaalimalli). Sama korkeakoulu voisi tuottaa sekä ammatillisesti painottuneita ammattikorkeakoulututkintoja että tieteellisesti painottuneita yliopistotutkintoja. Ratkaisulla voitaisiin luoda Tampereelle yksi suuri korkeakoulu, parantaa näin resurssien tehokasta käyttöä ja edistää muita tämän esityksen mukaisia tavoitteita. Kyseinen korkeakoulu poikkeaisi kuitenkin muista suomalaisista yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, ellei vastaavaa yhdistymistä sallittaisi myös muille yliopistoille ja ammattikorkeakouluille. Kahden rinnakkaisen korkeakoulusektorin järjestelmällä on Suomessa pyritty turvaamaan se, että korkeakoulut tuottavat yhteiskunnan ja elinkeinoelämän tarpeisiin erilaista osaamista ja että tutkintorakenne pysyy selkeänä.

Tampereen yliopisto on julkisoikeudellinen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto on säätiöyliopisto. Yliopistoja yhdistettäessä tulee siten valita uuden yliopiston oikeushenkilötyyppi. Kumpikin oikeushenkilötyyppi turvaa perustuslain 123 §:ssä säädetyn yliopistojen autonomian. Kummassakin oikeushenkilötyypissä yliopistoyhteisö valitsee yliopiston hallituksen jäsenet ja on edustettuna myös muissa yliopiston toimielimissä. Yliopistolain mukaisten oikeushenkilötyyppien olennaisena erona on, että säätiöyliopiston perustajina ovat olleet valtion lisäksi monet muut yhteiskuntaelämää edustavat tahot, joilla on oikeus esittää ehdokkaita yliopiston hallitukseen. Tampereen teknillisen yliopiston sulauttaminen osaksi uutta julkisoikeudellista yliopistoa olisi vaikeasti toteutettavissa siten, että Tampereen teknillisen yliopiston valtion ulkopuolisten perustajien panostukset ja mukanaolo uudessa yliopistossa huomioitaisiin. Käytännössä Tampereen teknillisen yliopiston perustajien asema ja siihen liittyvä oikeus hallituksen jäsen ehdokkaiden nimeämiseen päättyisivät. Lisäksi tulisi päättää perustajien Tampereen teknilliseen yliopistoon luovuttaman pääoman kohtalosta. Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistyessä uudeksi säätiöyliopistoksi Tampereen teknillisen yliopiston perustajien asema ja siihen liittyvät oikeudet ovat helpommin säilytettävissä. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto ovat sitoutuneet säätiöyliopistomalliin.

Opetusyhteistyö

Opetusyhteistyö on esityksessä rajattu korkeakoulujen keskeiseksi. Vaihtoehtoina olisi joko sen rajaaminen vain yliopistojen väliseksi ja ammattikorkeakoulujen väliseksi tai laajentaminen koskemaan opetuksen hankkimista myös muilta tahoilta kuin korkeakouluilta, kuten yrityksiltä tai ammatillisen koulutuksen antajilta. Omasta koulutuksesta luopumiseen oikeuttavan opetusyhteistyön tai hankinnan rajaaminen kummankin korkeakoulusektorin sisälle olisi epätarkoituksenmukaista. Vain osa esityksellä tavoiteltavista eduista saavutettaisi tässä vaihtoehdossa. Yliopistot ja ammattikorkeakoulut muodostavat yhdessä Suomen korkeakoululaitoksen. Ammattikorkeakoulut ja yliopisto toimivat usein samoilla paikkakunnilla ja niiden henkilöstöllä on runsaasti sellaista osaamista, jota myös toisen korkeakoulusektorin opetuksessa voitaisiin hyödyntää. Kun otetaan huomioon, että opiskelijan oikeuksia koskeva sääntely on korkeakoulusektoreiden välillä yhdenmukaista, ei perustetta rajata yhteistyötä vain osaan korkeakoululaitosta ole. Ehdotuksen laajentaminen koskemaan korkeakoulun oikeutta luopua omasta opetuksestaan esimerkiksi yritykseltä tai muulta yhteisöltä hankittavan opetuksen perusteella olisi ongelmallinen korkeakouluopetuksen julkisoikeudellisen luonteen, opiskelijoiden oikeusturvan sekä opetuksen laadun varmistuksen kannalta. Ehdotus korkeakoulun oikeudesta luopua omasta opetuksestaan toiselta korkeakoululta hankittavan opetuksen perusteella on katsottu tässä vaiheessa toteuttamiskelpoiseksi vain suomalaisten korkeakoulujen kesken. Tällöin voidaan sopia yhteneväisistä käytännöistä opiskelijoiden opiskeluoikeuksia ja korkeakoulujen tekemiä hallintopäätöksiä koskien.

Asian valmisteluvaiheessa on tutkittu mahdollisuuksia rajata oikeus opetuksen hankkimiseen koskemaan vain joitakin tiettyjä opintoja. Tällaisen rajauksen on ajateltu voivan korvata ehdotukseen sisältyvän vaatimuksen siitä, että yliopiston tulee antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Rajauksen tekeminen on kuitenkin osoittautunut vaikeaksi ja epätarkoituksenmukaiseksi. Tutkintoon johtaviin opintoihin voi kuulua useanlaisia opintoja kuten perus-, aine- ja syventäviä opintoja, perus- ja ammattiopintoja, vapaasti valittavia opintoja sekä monitieteisiä opintokokonaisuuksia. Osaamisvaatimuksiltaan yhteneväisiä opintokokonaisuuksia voi olla sekä erityyppisissä opinnoissa että eri tutkinnoissa.

Paras tietämys siitä, mitä opetusta voidaan hankkia toiselta korkeakouluilta ja mitä ei, on korkeakouluilla itsellään.

Ehdoksi on kuitenkin asetettu vaatimus siitä, että opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoille sekä vaatimus siitä, että korkeakoulu antaa itse pääosan kunkin koulutusvastuunsa mukaisen tutkinnon ja alan opetuksesta itse. Tästä vaatimuksesta seuraa, että hankittavien osaamiskokonaisuuksien osaamistavoitteiden pitää olennaiselta osin vastata toisiaan tutkinnon myöntävässä ja opetuksen antavassa korkeakoulussa. Tieteelliseen tai taiteelliseen jatkotutkintoon johtavassa koulutuksessa todennäköisimmät yhdenmukaisuudet osaamistavoitteissa ovat toisen yliopiston tohtorinkoulutuksessa ja ylempään korkeakoulututkintoon johtavissa opinnoissa toisen yliopiston vastaavista opinnoista. Yhteneväisyyksiä esiintyy kuitenkin myös eri tutkinnon tasoilla, korkeakoulusektoreiden välillä ja opintojen muusta luokittelusta riippumatta. Tämän vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista asettaa opintojen hallinnolliseen luokitteluun perustuvia rajoituksia opetuksen hankkimiselle tai järjestämiselle yhteistyönä toisen korkeakoulun kanssa. Korkeakoulun velvollisuus antaa pääosa koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse perustuu puolestaan siihen, että näin valtiolla säilyy mahdollisuus tosiasiallisesti määrätä siitä, mitä koulutuksia kukin korkeakoulu antaa. Korkeakoulu ei voi omalla päätöksellään supistaa tai laajentaa koulutusvastuutaan ulkoistamalla sen opetus kokonaisuudessaan toiselle korkeakoululle. Säännös on tarpeen myös opetuksen laadun varmistamiseksi. Tutkinnon myöntävä korkeakoulu tarvitsee alan osaamista myös opetusta hankkiessaan. Alan osaaminen säilyy korkeakoulussa vain, jos se antaa itse riittävän määrän alan opetusta.

Koulutuksen siirto

Koulutuksen siirron osalta voitaisiin säätää myös joko lyhemmästä tai pidemmästä siirtymäajasta, jonka opiskelija saa jatkaa opintojaan omassa korkeakoulussaan. Ehdotettavaa kolmea vuotta lyhyempi määräaika (esimerkiksi vuosi tai kaksi vuotta) olisi korkeakoulujen ja niiden kehittämisen edun mukaista. Ehdotuksessa on kuitenkin haluttu korostaa opiskelijan näkökulmaa ja luottamuksen suojaa, jota kolmen vuoden siirtymäaika tukee.

Sääntelyratkaisu, jossa opiskelija saisi valita korkeakoulun, johon hän siirtyisi, ei ole mahdollinen, koska se loukkaisi yliopistojen perustuslain 123 §:n mukaista itsehallintoa.

4.3 Keskeiset ehdotukset

Tampere3

Esityksessä ehdotetaan, että Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyisivät Tampereen uudeksi yliopistoksi vuoden 2019 alusta lukien. Yhdistyvien yliopistojen opiskelijat ja henkilöstö siirtyisivät uuteen yliopistoon.

Yliopistojen yhdistyminen toteutettaisiin siirtämällä yhdistyvien yliopistojen toiminta, opiskelijat, henkilöstö, varallisuus sekä muut oikeudet ja velvollisuudet 20.4.2017 perustetulle Tampereen korkeakoulusäätiölle (ks. yllä luku 1.3). Tampereen uusi yliopisto saisi yliopistoasemansa tähän esitykseen sisältyvällä yliopistolain 1 §:n muutoksella siten, kuin tähän esitykseen sisältyvässä erillisessä voimaantulolakiin säädettäisiin. Uusi yliopisto aloittaisi toimintansa 1 päivänä tammikuuta 2019. Voimaantulolaki sisältäisi säännökset uuden yliopiston ja

sen ylioppilaskunnan järjestäytymisestä ja siirtymäkauden toimivaltuuksista sekä säännökset yhdistyvien yliopistojen toiminnan, opiskelijoiden, henkilöstön, varallisuuden sekä muiden oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisestä Tampereen uudelle yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle. TTY-säätiöltä edellytettäisiin lisäksi säätiölain (487/2015) 11 luvun mukaisia sulautumistoimia.

Esitykseen liittyen Tampereen kaupunki Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistajana on päättänyt (kaupunginhallitus 10.4.2017, § 221) luovuttaa Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiön kaupungin omistuksessa olevat osakkeet Tampereen uudelle yliopistolle. Tampereen uusi yliopisto ja Tampereen ammattikorkeakoulu muodostaisivat strategisella tasolla yhtenäisesti johdetun kokonaisuuden. Korkeakoulujen tarkoituksena on, että korkeakoulujen strategisia linjauksia valmisteltaessa korkeakoulujen hallitukset sopisivat keskenään konsernitason yhteiset linjaukset ja tavoitteet. Molempien korkeakoulujen ylimmän johdon edustajista muodostettaisiin johtoryhmä, jonka tehtävänä olisi mm. valmistella konsernin yhteiset strategiset linjaukset hallitusten päätettäväksi. Yhteensopiva operatiivisten asioiden valmistelu varmistettaisiin kummassakin korkeakoulussa toisen korkeakoulun edustajien osallistumisella valmistelutyöhön.

Ammattikorkeakoulu säilyisi itsenäisenä oikeushenkilönä, jolla on yliopistosta poikkeava, ammattikorkeakoululaissa määritelty tehtävä ja profiili. Ammattikorkeakoulun asemaan ja sen hallintoa koskeviin säännöksiin ei ehdoteta muutoksia. Ammattikorkeakoulua koskeva päätöksenteko tapahtuisi edelleen ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulujen varallisuus olisi edelleen suojattu eikä päätösvaltaa voisi siirtää rehtorilta tai hallitukselta omistajille. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusjärjestelmät säilyisivät erillisinä.

Uuden yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostama korkeakoulukokonaisuus profiloituisi hyvinvoivan yhteiskunnan kehittäjäksi ja kokonaisuudessa painottuisivat terveyden, tekniikan ja yhteiskunnan tutkimus ja koulutus. Toiminta olisi opiskelijälähtöistä. Opiskelijoiden itse rakentamista opintopoluista muodostuisi monitieteisiä ja -alaisia yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkintoja, jotka palvelevat entistä paremmin muuttuvan työelämän tarpeita. Tampereen kaupunki tarjoaisi uudenlaisen tutkimus- ja oppimisympäristön opiskelijoille ja korkeakoulujen henkilöstölle. Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostama kokonaisuus mahdollistaisi opiskelijalle nykyistä joustavimmat opintopolut ja laajemman opintotarjonnan. Opiskelijoiden mahdollisuudet siirtyä korkeakoulusektorilta toiselle paransivat.

Opetusyhteistyö

Ehdotus korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta koskisi kaikkia Suomen yliopistoja ja ammattikorkeakouluja. Korkeakoulun ei koulutusvastuunsa täyttämiseksi tarvitsisi enää antaa kaikkea tutkintoihin pakollisena kuuluvaa opetusta itse, vaan se voisi hankkia oman opetuksensa korvaavaa opetusta toiselta kotimaiselta yliopistolta tai ammattikorkeakoululta. Korkeakoulun tulisi kuitenkin antaa pääosa koulutusvastuunsa mukaisesta opetuksesta itse. Ehtona omasta opetuksesta luopumiselle olisi, että opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Opetusta hankkiva korkeakoulu vastaisi edelleen tutkintoihinsa sisältyvän opetuksen sisällöstä ja laadusta. Opetukseen toisessa korkeakoulussa osallistuvalla opiskelijalla olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Opiskelija olisi toteutet-

tavan opetuksen osalta opetusta antavan korkeakoulun hallinnon ja kurinpidon alainen. Ehdotus mahdollistaisi kansallisen tason ja myös alueellisen opetusyhteistyön korkeakoulujen kesken.

Lakiesityksellä ei muutettaisi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen laissa säädettyjä tehtäviä. Suomen korkeakoululaitos muodostuisi jatkossakin yliopistoista ja ammattikorkeakouluista, joilla on omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä ja profiilinsa. Myöskään yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen tutkintojärjestelmää tai tutkintojen tavoitteita ei esitetä muutettavaksi.

Koulutuksen siirto

Yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin ehdotetaan lisättäväksi kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskeva säännös koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä yhteistyöstä. Yliopisto tai ammattikorkeakoulu voisi koulutuksen lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen yliopiston tai vastaavasti toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoilla olisi kuitenkin oikeus jäädä suorittamaan tutkintoa kotikorkeakouluunsa kolmeksi vuodeksi koulutuksen lakkauttamisesta. Siirtymäajan pituutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluoikeuden pituus. Siirtyvien opiskelijoiden opiskeluoikeuden keston laskennassa otettaisiin huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiskeluun kotikorkeakoulussa jo käytetty länkä- ja poissaoloaika.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoululain 24 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan jokaisella olisi oikeus omassa asiassa käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä. Ammattikorkeakoulujen hallintokielen sääntely saatettaisiin tältä osin vastaamaan yliopistoja koskevaa voimassa olevaa sääntelyä. Samalla hallintokieltä koskevat opiskelijan oikeudet selkeytyisivät ja vahvistuisivat perustuslain edellyttämällä tavalla.

5 Esityksen vaikutukset

5.1 Taloudelliset vaikutukset

Tampere3

Tampereen korkeakoulusäätiön perustajat ovat sijoittaneet säätiön säätiölain mukaiseen peruspääomaan yhteensä noin kaksi miljoonaa euroa (Tampereen korkeakoulusäätiön perustaminen on kuvattu yllä luvussa 1.3.). Valtion osuus tästä on 50 000 euroa. Summa on varattu vuoden 2016 kolmanteen lisätalousarvioon. Perustajat ovat valtiota ja Tampereen kaupunkia (pääomapanos 50 000 euroa) lukuun ottamatta yksityisiä säätiöitä ja yhdistyksiä. Tampereen kaupunki on myös sitoutunut siirtämään omistamansa Tampereen ammattikorkeakouluosakeyhtiön osakkeet perustettavalle yliopistolle. Näiden osakkeiden kirjanpitoarvo Tampereen kaupungin taseessa on noin 20,8 miljoonaa euroa. Tampereen kaupungin konsernitasetietoihin kirjattu osuus ammattikorkeakoulun omasta pääomasta on 45,6 miljoonaa euroa (69 M€ * 87 %) ja omaisuuden markkina-arvosta noin 55 miljoonaa euroa (PWC:n arvio yhtiön substanssiarvosta 63 miljoonaa euroa ja Catella Property Oy:n arvio yhtiön kiinteistöomaisuuden arvosta 63 miljoonaa euroa). Yhtiön osakkeiden vaihdanta-arvoon vaikuttaa kuitenkin ratkai-

sevasti, arvoa vähentäen, ammattikorkeakoululain 5 §:n mukainen varojenjakorajoitus ja omistajan hyötymiskielto. Säätiön perustajat ovat lisäksi asettaneet tavoitteekseen kerätä perustettavalle yliopistolle 50 miljoonan euroa lisäpääomaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tukee uuden korkeakoulukokonaisuuden rakentamista yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoitukseen kuuluvalla strategiarahoituksella. Sopimuskaudella 2017—2020 strategiarahoituksen kokonaismäärä yhdistyville yliopistoille on yhteensä noin 77 miljoonaa euroa ja vajaa 12 miljoonaa euroa ammattikorkeakoululle. Tästä rahoituksesta Tampere3-hankkeen toteuttamiseen perustuu 16 miljoonaa euroa yliopistojen osalta ja 6 miljoonaa euroa ammattikorkeakoulun osalta. Vuonna 2016 ministeriö tuki korkeakoulukokonaisuuden valmistelua yhteensä 2,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi on mahdollista, että yhdistyvät yliopistot tai uusi yliopisto saavat sopimuskauden 2017—2020 aikana Tampere3-kokonaisuuden muodostamiseen liittyen vielä lisärahoitusta yliopistoille kohdentamatta jääneestä noin 80 miljoonan euron strategiarahoitusosuudesta. Ammattikorkeakouluille on vastaavasti kohdentamatta vielä noin 20 miljoonaa euroa. Yliopistojen strategiarahoitukseen on vuonna 2017 kaiken kaikkiaan varattu noin 189 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakouluille noin 39 miljoonaa euroa. Tämä esitys ei vaikuta tämän kaikkien yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen käytössä olevan strategiarahoituksen määrään tai valtion kokonaismenon suuruuteen. Sen sijaan esityksellä on vaikutusta tuen jakautumiseen korkeakoulujen kesken. Mikäli hanke ei toteutuisi suunnitellusti, tulisi Tampere3-kokonaisuuden perusteella vuosille 2017—2020 sovittu rahoitus (yliopistot 16 miljoonaa euroa ja ammattikorkeakoulu 6 miljoonaa euroa) uudelleen arvioitavaksi siten, että ainakin osa siitä tulisi jaettavaksi uudelleen korkeakoulujen kesken yhdenvertaisin perustein.

Esityksellä ei olisi suoria vaikutuksia korkeakoulujen laskennallisin perustein määräytyvän perusrahoituksen suuruuteen tai jakautumiseen. Tampereen uusi yliopisto ja sen piirissä toimiva ammattikorkeakoulu voisivat kuitenkin tuloksekkaalla toiminnalla jatkossa saada entistä suuremman osuuden tästä rahoituksesta. Laskennallisen rahoituksen perusteena on muun muassa opintojen edistyminen, tutkintojen määrä, tutkimuksen laatu, kansainvälisyys, työllistyminen sekä saatu opiskelijapalautte. Yliopistojen yhdistyminen ja entistä tiiviimpi yhteys ammattikorkeakoulun kanssa antaa Tampere3-kokonaisuudelle mahdollisuuksia entistä tuloksellisempaan toimintaan. Yliopistojen laskennallisin perustein määräytyvä perusrahoitus on vuonna 2017 yhteensä 1 575 miljoonaa euroa. Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhteenlaskettu osuus tästä on 11,7 prosenttia, eli 184,1 miljoonaa euroa. Tuloksellisuuden muutoksista seuraavat rahoitusosuuden muutokset voivat lyhyellä aikavälillä olla muuttamia miljoonia euroja vuodessa, eli alle prosenttiyksikkö yliopistojen laskennallisen rahoituksen kokonaisuudesta. Pitkän aikavälin muutokset voivat olla merkittävämpiä.

Korkeakoulukoulukonsernin rakentamisvaiheessa syntyisi yhteisiin koulutuksen ja tutkimuksen tietojärjestelmiin sekä talous-, henkilöstö- ja kiinteistöhallintoon liittyviä investointikustannuksia. Kustannukset ajoittuisivat ensimmäisille toimintavuosille. Ne olisivat korkeakoulujen arvion mukaan suuruudeltaan noin 14 miljoonaa euroa. Näillä investoinneilla saavutettaisiin nykytasoa parempi palvelutaso. Lisäksi pidemmällä aikavälillä näistä investoinneista ja Tampere3-kokonaisuudesta ylipäätään odotetaan saatavan myös merkittäviä synergiaetuja, kun yliopisto ja ammattikorkeakoulu kehittävät yhteisiä opetuksen ja oppimisen tukipalvelujaan. Näitä ovat esimerkiksi kirjasto- ja opiskelijapalvelut sekä uudenlaiset opetus- ja oppimisympäristöt. Opetuksessa säästöjä syntyy päällekkäisyyttä karsimalla. Näistä toimista saatavat säästöt ja resurssiyödyt käytettäisiin molempien korkeakoulujen opetuksen, tutkimuk-

sen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen sekä mahdollisiin uusiin strategiaan käyttökohteisiin. Hallinnon ja tukipalveluiden osalta korkeakoulut odottavat ylimenokauden jälkeen noin 20 % kustannussäästöjä. Ottaen huomioon samanaikaisesti osittain nousevat kustannukset, lisäkohdennukset kasvavan ydintoiminnan välittömästi vaatimiin palveluihin ja tilaratkaisujen rationalisoinnilla saavutettavat säästöt, korkeakoulukonsernin koulutukseen ja tutkimukseen voitaisiin korkeakoulujen arvion mukaan ohjata yhteensä noin kymmenen miljoonan euron vuosittainen lisäresurssi hallinto- ja tukipalveluiden laadusta ja saatavuudesta tinkimättä. Osa kustannushyödyistä palveluiden tuottamisessa voidaan kohdistaa myös niihin tukipalveluihin, jotka selkeimmin tukevat ydintoimintaa, kuten tutkimusrahoituksen haku, liikkuvuuden tukeminen, strateginen henkilöstösuunnittelu ja kaupallistaminen. Mikäli toimintojen yhdistämisellä saavutettavat säästöt olisivat viisi prosenttiyksikköä korkeakoulujen kokonaiskustannuksista (yhteensä noin 400 miljoonaa euroa), vastaisi se toiminnallisesti noin 20 miljoonan euron vuotuisia lisämäärärahaa.

Uuden yliopiston yksikkökoko kaksinkertaistuisi verrattuna yhdistyviin yliopistoihin. Näin sen talous muodostuisi nykyisiä yliopistoja vahvemmaksi ja mahdollistaisi aikaisempaa pitkäjänteisemmän taloudelliset näkökohdat huomioonottavan toiminnan suunnittelun. Yliopistojen yhdistyminen mahdollistaisi myös voimavarojen kohdentamisen entistä strategisemmin ja tuloksellisemmin. Uuden yliopiston mahdollisuudet osallistua ja johtaa suuria tutkimus- ja koulutushankkeita parantuisivat. Samalla kyky hankkia kansainvälistä kilpailtua tutkimusrahoitusta vahvistuisi.

Yliopistouudistuksen yhteydessä valtion yliopistojen peruspääomaan luovuttamat Yliopistokiinteistöt Oy:n osakkeet, TTY-säätiön peruspääoma sekä yliopistojen varainkeruun perusteella niille myönnetty vastinrahoitus säilyisivät yliopistojen yhdistymisestä riippumatta yliopiston toiminnan lakkauttamiseen liittyvän palautusvelvollisuuden piirissä. Nämä erät on kuvattu tarkemmin esityksen nykytilaa koskevissa luvuissa 1.7. ja 1.8. Tämä varallisuus siirtyisi siihen liittyvine palautusvelvollisuuksineen Tampereen uudelle yliopistolle ehdotettavan yliopistolain muutoksen voimaantullessa.

Tampereen ammattikorkeakoulun osake-enemmistön siirtymisestä pois kunnallisesta omistuksesta uuden yliopiston omistukseen vaikutuksia Tampereen kaupungin konsernitaseeseen, ammattikorkeakoulun arvo Tampereen kaupungin taseessa on tällä hetkellä 21 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakoulun poistumisella kaupungin taseesta ei kuitenkaan olisi merkittäviä tosiasiallisia vaikutuksia Tampereen kaupungin talouteen johtuen ammattikorkeakoulun omaisuuden ammattikorkeakoululaissa turvatusta erillisyydestä.

Tampereen ammattikorkeakoulun osalta omistuksen siirtymisellä olisi suoria vaikutuksia yhtiön rahoitusjärjestelyihin ja taloushallinnon palveluiden järjestämiseen. Nämä seikat ovat riippuvaisia ammattikorkeakoulun asemasta Tampereen kaupungin tytäryhtiönä (86 %:n omistusosuus). Ammattikorkeakoulu järjestäisi jatkossa itse nykyisin Tampereen kaupungin puolesta tuotetut taloushallinnon palvelut ja sijoitusvarallisuuden hallinnoinnin. Taloushallinnon palveluiden järjestämisestä aiheutuisi noin 100 000 euron vuotuinen lisäkustannus, mutta samalla taloushallinnon palvelutasoa voitaisiin kehittää vastaamaan paremmin korkeakoulutoiminnan erityispiirteitä ja johtamisen tarpeita. Sijoitusvarallisuuden hallinnointi pystyittäisiin järjestämään konsernin yhteydessä ilman lisäkustannuksia. Sijoitusvarallisuuden tuotto voisi samalla kasvaa.

Ammattikorkeakoulu ja Tampereen uusi yliopisto tekisivät jatkossa laajaa yhteistyötä palveluidensa järjestämisessä. Yhteistyöstä koitua taloudellisen hyödyn tulisi jakautua tasapuolisesti molemmille korkeakouluille. Yhteistyö ei saisi merkitä sitä, että toinen korkeakoulu tosiasiallisesti rahoittaisi toisen korkeakoulun palveluiden tuottamista. Hinnoittelun tulisi siten olla läpinäkyvää ja perustua todennettavissa olevaan omakustannushintaan.

Eduskunta hyväksynyt lain Kevasta annetun lain (66/2016) 3 §:n muuttamisesta, joka on tullut voimaan 26.5.2017. Keva-lakiin lisättiin tällä lailla säännös, jonka mukaan Kevan jäsenyhteisönä nykyisin olevilla ammattikorkeakouluosakeyhtiöillä on oikeus pysyä Kevan jäsenyhteisönä vuoden 2025 loppuun saakka riippumatta niiden omistussuhteissa tapahtuvista muutoksista. Muutos poistaa kultakin Keva-kelpoisuuden muutoin menettävältä ammattikorkeakouluilta ns. lisäeläkkeisiin liittyvän, suuruusluokaltaan 1—5 miljoonan euron kustannuksen. Tampereen ammattikorkeakoululle tämä säästö on noin 3,5—4 miljoonaa euroa. Uusi säännös myös varmistaa lisäeläkkeeseen nykyisin oikeutettujen henkilöstön jäsenten eläke-etuuksien tason säilymisen omistuksen muutoksen yhteydessä.

Uuden korkeakoulukokonaisuuden arvioidaan tuovan positiivisia taloudellisia vaikutuksia työllisyyden ja kilpailukyvyen kehittymisen kautta alueellisesti ja valtakunnallisesti. Uusi korkeakoulukokonaisuus lisää alueen elinvoimaa ja houkuttelevuutta. Yritykset hakeutuvat alueelle, kun saatavilla on riittävästi hyvin koulutettua työvoimaa ja kun tutkimus- kehitys- ja innovaatiotoiminnan ympäristö on suotuisa. Tampere3 tukee tätä tavoitetta yhdistämällä samaan kokonaisuuteen koko tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan ketjun tieteellisestä tutkimuksesta soveltamiseen, kehittämisspalveluihin ja innovaatioiden kaupallistumisen edistämiseen. Tavoitteena on yrittäjyyskulttuurin kehittyminen edelleen. Uusi korkeakoulukonserni synnyttää osaamiskeskittymän erityisesti yhteiskunnan, terveyden ja tekniikan aloille ja näiden rajapinnoille. Uusi korkeakoulukokonaisuus mahdollistaa myös innovaatio- ja yritystoimintaa tukevan kampusrakenteen kehittämisen edelleen.

Opetusyhteistyö

Korkeakoulun hankkiessa opetusta toiselta korkeakoululta tähän opetustyöhön käytetty opetusresurssin tarve, eli työ opetusta hankkivassa korkeakoulussa vähenee. Töiden vähentyessä toisessa korkeakoulussa työt samalla lisääntyvät toisessa, opetusta antavassa korkeakoulussa. Koska työnjaolla kuitenkin on toimintaa tehostava luonne, tarvittaisiin nykytasoinen opetuksen tuottamisen nykyistä vähemmän opetusresursseja. Tästä toiminnan tehostumisesta hyötyisivät molemmat järjestelyyn osallistuvat korkeakoulut: Opetusta hankkiva korkeakoulu voisi suunnata vapautuvia opetusresurssejaan vahvuksiensa mukaan muuhun opetukseen, tutkimukseen tai innovaatiotoimintaan. Opetusta antava korkeakoulu puolestaan saa palvelustaan toiselle korkeakoululle palkkion. Myös mahdollisesti vajaakäytössä olevia resursseja pystyttäisiin näin hyödyntämään.

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen korkeakoulukohtaiset taloudelliset hyödyt riippuvat yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa siitä, kuinka laajasti mahdollisuutta hankkia opetusta toiselta korkeakoululta käytettäisiin. Lähtökohtana on opetuspalveluiden tuottaminen osaamiseen perustuvalla työnjaolla ja näin ollen hinta-laatu-suhteeltaan nykyistä parempien palveluiden tuottaminen.

Mahdollisuus oman opetuksen korvaavaan opetusyhteistyöhön ja opetuksen hankkimiseen toiselta korkeakoululta ei vähentäisi valtion rahoitusta korkeakouluille. Korkeakoulujen rahoitusmallien mukaisessa rahoituksen laskennassa yhteistyössä aikaansaadut suoritteet (tutkinnot ja 55 opintopistettä suorittaneiden lukumäärä sekä opiskelijapalautekyselyn vastauspisteet) laskettaisiin tutkinnon myöntävän korkeakoulun hyväksi. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rahoitusmalleihin sisältyy lisäksi korkeakoulujen opetusyhteistyöhön kannustava rahoituskriteeri, joka palkitsee korkeakouluja yhteistyösopimusten perusteella suoritettujen opintopisteiden määrästä (OKMA yliopistojen perusrahoituksen laskentakriteereistä 331/2016, 1 § 4 kohta ja OKMA ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen laskentakriteereistä 814/2016, 1 § 3 kohta).

Yliopistojen opetukseen kohdistetut kustannukset tutkintoon johtavassa koulutuksessa (pois lukien tieteelliset ja taiteelliset jatkotutkinnot) olivat vuonna 2015 yhteensä noin 758 miljoonaa euroa. Ammattikorkeakoulujen vastaavat kustannukset olivat noin 390 miljoonaa euroa. Mikäli ammattikorkeakoulut hankkisivat tutkintoon johtavaa koulutusta toisilta korkeakouluilta noin 10 % opetuksesta, tarkoittaisi se opetuksen kustannuksista korkeakoulujen kesken ja niiden sisällä uudelleen kohdennettavaksi noin 39 miljoonaa euroa. Yliopistojen osalta vastaava summa olisi noin 76 miljoonaa euroa. Näitä lukuja voidaan pitää esityksen taloudellisina enimmäisvaikutuksina korkeakouluille ainakin lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä korkeakoulujen toimintatapa voisi muuttua tätäkin enemmän yhteistyöperusteiseksi. Opetushallinnon tietojärjestelmien kehittämisestä opetusyhteistyön edellyttämälle tasolle aiheutuu kustannuksia, jotka korkeakoulut ottanevat huomioon päättäessään yhteistyöstä.

Tässä esityksessä tarkoitettuun opetuksen hankkimiseen toiselta korkeakoululta ei liittyisi verovaikutuksia: Kyseessä ei ole yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen tuloverotuksessa verollinen elinkeinotoiminta. Kyseessä ei ole myöskään arvonlisäverolain mukainen verollinen liiketoiminta, koska toiminta kuuluu arvonlisäverolain 39 ja 40 §:ssä tarkoitettujen koulutuspoikkeuksen piiriin.

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016) 16 §:ssä säädetään hankintayksiköiden välisistä hankinnoista, joilla hankintayksiköt toteuttavat yhteistyössä ja yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi niiden vastuulla olevat yleisen edun mukaiset julkiset palvelut. Säännöksen perusteella kyseistä lakia ei sovellettaisi tässä ehdotuksessa tarkoitettuun opetuksen hankintaan toiselta korkeakoululta. Opetuksen hankinta toiselta korkeakoululta voitaisiin siis toteuttaa ilman hankintalain mukaista kilpailutusta.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös rajaisi koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvän siirtymävaiheen kestoa ja vähentäisi siten siirtymävaiheesta korkeakouluille aiheutuvia kustannuksia. Jo nykyisin korkeakoulut voivat sopia siitä, että koulutuksen päättyessä toinen korkeakoulu ottaa opiskelijoikseen ne opiskelijat, joiden koulutus lakkaa. Opiskelijoilla ei kuitenkaan ole velvollisuutta siirtyä toiseen korkeakouluun. Tästä seuraa, että myös koulutuksesta luopuvan korkeakoulun on jatkettava opetusta ennalta määräämättömän ajan. Tällaiset siirtymäkaudet voivat käytännössä venyä jopa kymmeneen vuoteen, periaatteessa jopa pidemmiksi. Jatkossa korkeakoulu voisi myös suoraan hankkia tätä opetusta toiselta korkeakoululta tähän esitykseen sisältyvästä opetusyhteistyötä koskevasta ehdotuksesta johtuen.

Koulutuksen järjestämisestä kahdessa korkeakoulussa päällekkäin opetuksen lakkauttamispäätöksestä huolimatta aiheutuu kustannuksia. Näitä kustannuksia voi syntyä sekä koulutuksen lakkauttavalle että opiskelijat vastaanottavalle korkeakoululle. Koulutusta lakkauttaessa korkeakoulujen tavoite on yleensä siirtää sekä henkilöstö että opiskelijat toiseen korkeakouluun mahdollisimman nopeasti. Kun merkittävä osa opiskelijoista siirtyy toiseen korkeakouluun, tulee jäljelle jäävien opiskelijoiden opetuksesta pienestä ryhmäkoosta ja opetuksen vaatimista erityisjärjestelyistä johtuen muuta opetusta kalliimpaa. Kustannukset liittyvät etenkin tiloihin, henkilöstöön ja mahdollisesti henkilöstön matkakustannuksiin heidän antaessaan opetusta sekä luovuttavan että vastaanottavan korkeakoulun toimipisteissä.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan säännöksen täydentämisellä jokaisen oikeudella käyttää omassa asiassaan omaa kieltään, suomea tai ruotsia, ei olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ammattikorkeakoulujen henkilöstö on korkeasti koulutettua. Tällä hetkellä kaikissa ammattikorkeakouluissa annetaan myös toisen kotimaisen kielen opetusta. Ammattikorkeakouluilla on siten niiden sijaintipaikasta riippumatta lähtökohtaisesti kyky ottaa vastaan ruotsinkielistä asiointia sekä antaa toimituskirjoja ruotsin kiellä. Muulla kuin äidinkielellään opiskelevien määrä korkeakouluissa ei myöskään ole suuri. Näin ollen ammattikorkeakoulut selviäisivät tämän oikeuden toteuttamisesta pääosin olemassa olevilla henkilöstöresursseillaan. Esityksellä ei siten olisi myöskään merkittäviä yritysvaikutuksia. Joissakin tapauksissa säännös voisi kuitenkin johtaa asiakirjojen käännättämiseen käännöspalveluja tuottavassa yrityksessä.

5.2 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Tampere3

Uusi monitieteinen yliopisto ja sen omistuksessa toimiva ammattikorkeakoulu muodostaisivat suomalaisessa korkeakoulujärjestelmässä uudenlaisen yhteenliittymän. Korkeakoulukokonaisuus olisi kansainvälisestikin tarkasteltuna riittävän suuri, kiinnostava ja kilpailukykyinen osaamiskeskittymä, joka tarjoaisi laaja-alaista osaamista monimutkaisten ongelmien ratkaisemiseen. Yliopisto ja ammattikorkeakoulu kykenisivät aiempaa paremmin vastaamaan monitieteisellä tutkimuksella ihmiskunnan suuriin haasteisiin ja teknis-taloudellisten ilmiöiden ymmärrykseen, mikä olisi omiaan parantamaan korkeakoulujen vaikuttavuutta.

Uuden yliopiston sekä yliopiston ja ammattikorkeakoulun muodostaman korkeakoulukokonaisuuden osaamisen yhdistäminen antaisi entistä paremmat mahdollisuudet reagoida muuttuvan yhteiskunnan haasteisiin. Korkeakoulukokonaisuus synnyttäisi osaamiskeskittymiä koulutus- ja tieteenalojen raja-pinnoille. Korkeakoulujen ja muiden toimijoiden yhteisiä osaamiskeskittymiä syntyisi nykyisten vahvuuksien pohjalta erityisesti aloille, jotka tukevat kestävä yhteiskuntakehitystä. Näitä aloja ovat terveys- ja hyvinvointi, sosiaalinen tasa-arvo, ympäristö- ja yhteiskuntasuunnittelu, digitaalinen viestintä, tulevaisuuden oppiminen sekä näitä tukeva älykäs teollisuus ja robotiikka. Samaan korkeakouluyhteisöön yhdistyvä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta lisäisi mahdollisuuksia korkeakoulujen sekä elinkeinoelämän ja julkisen

sektorin yhteistyölle ja innovaatioiden edistämiseksi. Tämän arvioidaan synnyttävän myös uutta yritystoimintaa erityisesti Tampereen ja Pirkanmaan alueelle.

Sosiaali- ja terveysalalla Tampereen yliopistojen ja ammattikorkeakoulun toimintojen kokoaminen yhteen tukisi merkittävästi alan koulutus- ja palvelujärjestelmien uudistamista. Tampereen korkeakoulujen moniammatilliset oppimis- ja kehitysympäristöt parantaisivat koulutuksen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan kytkentöjä työelämään. Kaupunki tarjoaa korkeakouluyhteisölle ympäristön, jossa tutkijat ja opiskelijat voivat ratkoa ongelmia niiden oikeassa kontekstissa.

Korkeakoulujen muodostama strategisesti johdettu kokonaisuus helpottaisi uusien strategisten kumppanuuksien sekä kansallisten ja kansainvälisten verkostojen rakentamista, mikä lisäisi uuden korkeakoulukokonaisuuden painoarvoa. Strateginen johtaminen perustuisi korkeakoulujen tiiviiseen yhteistyöhön ja keskinäiseen sopimiseen. Yhteiset strategiset linjaukset ohjaisivat korkeakoulujen strategista työtä ja korkeakoulukohtaisten tavoitteiden asettamista.

Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteisellä koulutussuunnittelulla ja opetussuunnitelmayhteistyöllä voitaisiin tarjota opiskelijalle nykyistä laajempi opintotarjonta ja sujuvamat opintopolut, millä olisi myönteisiä vaikutuksia koulutuksen työelämävastaavuuteen ja työelämään siirtymiseen. Uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteinen opetussuunnitelmatyö kattaisi koko koulutuksen kokonaisuuden tutkimukseen johtavasta koulutuksesta, erikoistumiskoulutukseen, avoimen korkeakouluopetukseen, täydennyskoulutukseen ja tilauskoulutukseen ja tukisi siten elinikäistä oppimista.

Korkeakoulujen tukipalveluiden yhdistäminen edistäisi palvelujen laadun kehittämistä ja toiminnan tehostamista siten, että vapautuvat voimavarat voitaisiin käyttää opetuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan edistämiseen.

Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostaman korkeakoulukokonaisuuden vaikuttavuus riippuisi siitä, kuinka se hyödyntäisi uuden yhtenäisen asemansa tarjoamia mahdollisuuksia. Esimerkiksi, miten yliopisto etenisi strategiansa mukaisessa profiloitumisessa ja vahvuuksien kehittämisessä, millaiseksi yliopiston tulo- ja kustannusrakenne muodostuisi, miten sen hallinto ja johtaminen järjestettäisiin, kuinka perustehtävät organisoitaisiin ja millaisia sisäisiä kannusteita toiminnan kehittämiselle luotaisiin. Yliopistojen fuusioiminen ja ammattikorkeakoulun liittäminen omistusyhteydellä osaksi samaa korkeakoulu-konsernia avaisi joka tapauksessa mahdollisuuden merkittäviin uudistuksiin korkeakoulujen toimintatavoissa niin opetuksessa, tutkimuksessa, kehittämisessä ja innovaatiotoiminnassa kuin tukipalveluissa.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistotutkintojen sisältöjen yhdenmukaistuminen, mikä vähentäisi tutkintojen työelämävastaavuutta ja opiskelijoiden valinnanvapautta, on uhka, joka liittyy ehdotukseen. Koulutuksen sisällön ja keston suhteen olisi ongelmallista, jos ammattikorkeakoulusta muodostuisi pääasiallinen väylä maisteriopintoihin. Samoin olisi ongelmallista, jos ammattikorkeakoulujen käytännönläheisyys ja vahva työelämäyhteys menetettäisiin. Toisaalta yliopisto-opetuksen tulisi säilyttää tieteesen kytkeytyvä omaleimaisuutensa. Kun otetaan huomioon, että jatkossa yliopisto olisi ammattikorkeakoulun pääomistaja, on tärkeää, että ammattikorkeakoulun ja sen tehtävien ja tavoitteiden riittävän vahvaan huomioimiseen kor-

keakouluyhteisön strategisessa päätöksenteossa panostetaan. Onnistuakseen hanke edellyttää yhdistyviltä toimijoilta sekä riittävää ennakkoluulottomuutta että keskinäistä kunnioitusta.

Opetusyhteistyö

Esityksen keskeisimpiä vaikutuksia arvioidaan olevan yleisen yhteistyökulttuurin kehittyminen, joka mahdollistaisi olemassa olevan osaamisen ja resurssien käytön laajasti suomalaisen koulutuksen ja yhteiskunnan hyväksi. Laajemman opetusyhteistyön mahdollistamisen arvioidaan edistävän sekä opetuksen laatua että taloudellisuutta. Yhteistyöllä voidaan vapauttaa voimavaroja korkeakoulun strategian mukaisiin toimintoihin. Samalla korkeakoulujen välinen työnjako lisääntyisi, mikä mahdollistaisi nykyistä voimakkaamman erikoistumisen ja osaamiskeskittyminen syntymisen. Opetusta voitaisiin hankkia sieltä, missä asia parhaiten osataan. Päällekkäisen opetustarjonnan vähentäminen vapauttaisi korkeakoulujen resursseja käytettäväksi muuhun opetukseen ja toimintaan.

Ehdotus sallii sekä nykyisen toimintamallin, nykyistä laajemman opetusyhteistyön että opetuksen hankkimisen toiselta korkeakoululta. Päätöksen asiasta tekee kukin korkeakoulu korkeakoulun tavoitteiden ja olosuhteiden ja perusteella. Laki mahdollistaisi suurempien osaamiskeskittymien muodostumisen, mikä helpottaisi opetuksen järjestämistä ja kehittämistä. Suuremmalla yksikkökoolla voitaisiin myös vähentää opetukseen liittyvää hallintoa. Vahvemmat osaamiskeskittymät ovat myös kansainvälisesti houkuttelevia ja tällaisten osaamiskeskittymien korkeakoulut vetovoimaisia työnantajia. Erityisen paljon esityksestä hyötyisivät toisaalta pienemmät korkeakoulupaikkakunnat ja toisaalta pienet oppialat. Pienemmillä korkeakoulupaikkakunnilla osaamisen jakaminen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken korostuu. Ehdotus mahdollistaisi osaamiskeskittymien muodostumisen ja resurssien tehokkaan käytön. Toiminnan tehostumisesta johtuvat resurssit voitaisiin korkeakoulun päätöksen mukaisesti käyttää joko opetuksen laadun parantamiseen tai siirtää käytettäväksi korkeakoulun muissa toiminnoissa. Toisaalta ehdotus mahdollistaa myös koko maan kattavan opetusyhteistyön. Se edistäisi parhaimman mahdollisen tutkimuksen ja opetusosaamisen hyödyntämistä opetuksessa kansallisesti. Tästä voisivat hyötyä kaikki opetusalat, mutta ehkä erityisesti pienet oppiaineet, joissa koko alan kattavan erityisosaamisen ylläpito yhdessä korkeakoulussa ei ole mahdollista tai järkevää.

Ehdotus edistäisi varsinaista sisältöään laajemmin osaamisen jakamiseen ja yhteistyöhön perustuvaa toimintatapaa korkeakouluissa. Näin siksi, että monet korkeakouluissa havaitut yhteistyön esteet liittyvät nykyisellään epäselväksi koettuihin oikeuksiin sekä korkeakoulujen erillisyyden perinteeseen. Ehdotus selkeyttäisi lainsäätäjän tahdon yhteistoimintaan kannustavaksi. Ehdotus lisäisi yhteyksiä eri korkeakoulujen ja korkeakoulusektoreiden henkilöstön ja opiskelijoiden välillä. Tällä olisi myönteisiä vaikutuksia opetuksen lisäksi korkeakoulujen muihin toimintoihin, kuten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä opiskelijoiden osalta opintojen jälkeiseen työelämään. Ammattikorkeakouluilla on runsaasti sellaista yritysyhteistyötä, jossa myös yliopistoilla ja tutkimuksella voisi olla rooli. Nämä kehityssuunnat liisäisivät korkeakoulujen toiminnan vaikuttavuutta.

Opetusyhteistyötä koskevalla ehdotuksella ei ole välittömiä yritysvaikutuksia, koska yhteistyömahdollisuus koskee vain korkeakouluja. Välillisesti ehdotuksesta voisi olla positiivisia vaikutuksia myös yritykselle, kun korkeakoulujärjestelmä tuottaisi entistä parempia oppimistuloksia.

Ehdotuksen uhkana on, että se lähentää ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tutkintojen sisältöjä tavalla, joka vähentäisi koulutuksen monimuotoisuutta ja työelämärelevanssia. Korkeakoulusektorien profiilierojen säilyttäminen voi vaatia erityistä huomiota ja työtä. Koulutuksen laadun varmistaminen, kun koulutus hankitaan toiselta korkeakoululta, on vaikeampaa kuin opetuksen tapahtuessa koko tutkinnon osalta yhden korkeakoulun sisällä. Uhkana voi olla myös opetuksen hankkiminen sieltä, mistä se saadaan halvimalla. Näiden uhkien toteutumista ehkäisevät kuitenkin korkeakoulujen sisäiset päätöksentekomekanismit, joissa henkilöstöllä ja opiskelijoilla on keskeinen rooli. Korkeakoulut eivät myöskään tavoittele voittoa vaan laadukasta opetusta, tutkimusta ja innovaatiotoimintaa, johon ne käyttävät kaiken rahoituksensa. Korkeakouluilla ei ole muuta tavoitetta, kuin palvella ympäröivää yhteiskuntaa parhaalla mahdollisella tavalla. Näin ollen niiden päätökset opetusyhteistyöasioissa todennäköisimmin palvelevat yhteiskunnan tarpeita ja opetuksen laadun kehittämistä. Esityksellä ei myöskään puututa ammattikorkeakoulujen erilaisiin tehtäviin ja niiden säädöstasolla määritettyihin tutkintojen sisällöllisiin tavoitteisiin, jotka pysyisivät erilaisina ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa, tukisi yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen toimia ja takaisi kohtuullisen siirtymäajan sekä opiskelijoille että korkeakouluille. Ilman säännöstä korkeakoulut eivät kykene tekemään niiden profiloitumisen ja työnjaon kannalta tärkeitä poistavintoja. Näin korkeakoulujen resurssit kohdentuvat vastaisuudessakin tarpeettoman hajanaisesti, eikä kaivattuja osaamiskeskittymiä synny. Tällä olisi kielteisiä vaikutuksia Suomen elinkeinoelämälle ja kansalaisten henkiselle ja taloudelliselle hyvinvoinnille.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan säännöksen täydentämisellä ei niin ikään olisi merkittäviä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Välillisesti se vaikuttaisi yksilön perustuslaillisten oikeuksien suojan parantumisen kautta yhdenvertaisuuteen ja yhteiskuntarauhaan. Tällä hetkellä äidinkielenään ruotsia puhuvia Suomen kansalaisia opiskelee suomenkielisissä ammattikorkeakouluissa yhteensä 1166 henkeä ja äidinkielenään suomea puhuvia ruotsinkielisissä ammattikorkeakouluissa yhteensä 867. Uudistus vaikuttaisi välittömästi näiden, noin kahden tuhannen henkilön perusoikeuksien toteutumiseen myönteisellä tavalla.

5.3 Henkilöstövaikutukset

Tampere3

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston henkilöstö siirtyisi kokonaisuudessaan uuden säätiöyliopiston palvelukseen. Koska henkilöstö siirtyisi työsopimuslain liikkeenluovutusta koskevien säännösten mukaisesti, yhdistymisellä ei olisi vaikutusta henkilöstön asemaan tai etuihin. Henkilöstön oikeudet ja etuudet säilyisivät yliopistojen yhdistymisvaiheessa sellaisina kuin ne olisivat olleet ilman yhdistymistäkin. Tampereen ammattikorkeakoulun henkilöstö säilyisi korkeakoulukokonaisuuden perustamisvaiheessa Tampereen ammattikorkeakoulun palveluksessa.

Tampereen yliopistossa, Tampereen teknillisessä yliopistossa ja Tampereen ammattikorkeakoulussa on tehty viime vuosina rakenteellisia muutoksia ja palvelurakenteen uudistamista, tavoitteena kohdentaa henkilöstövoimavaroja etenkin opetukseen ja tutkimukseen. Nykyisten yliopistojen ja ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkimushenkilöstön osaamisalueet ovat pääosin toisiaan täydentäviä. Toisaalta hallinnollisten päällekkäisyyksien poistamisesta, yliopiston uudelleen organisoitumisesta sekä myös uusista opetusjärjestelyistä seuraisi jo toteutettujen uudistusten lisäksi vielä merkittävä määrä muutoksia henkilöstön toimenkuviin. Lähivuosina Tampereen yliopistojen ja ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkimushenkilöstöä eläköityy runsaasti. Tämä helpottaa henkilöstöresurssien uudelleen kohdentamista ilman irtisanomisia. Eläköitymisestä aiheutuva nettohenkilöstövähennys voisi korkeakoulujen arvion mukaan olla enintään viisi prosenttia hallinto- ja tukipalveluissa ensimmäisten vuosien aikana. Mahdollisuus muihinkin henkilöstövähennystarpeisiin on kuitenkin olemassa. Lainsäädäntö edellyttää muutosten suunnittelua ja toteuttamista tiiviissä yhteistyössä henkilöstön kanssa.

Yliopistojen yhdistyminen ja tiivis yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa johtaisi uusiin toiminnallisiin avauksiin ja kehitysuuntiin. Henkilöstölle tämä kehitys tarjoaisi oppimis- ja uramahdollisuuksia. Lisäksi uuden korkeakoulukokonaisuuden valmistelu edellyttäisi alkuvaiheessa lisähenkilöstöresurseja, jotta varmistetaan ydintoiminnan jatkuminen häiriöttä ja tuetaan uuden korkeakoulun toiminnan tuloksellisuutta.

Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun yhteisten palveluiden järjestämistavasta sovittaisiin korkeakoulujen keskinäisellä sopimuksella. Järjestämisessä otettaisiin huomioon erilaiset palvelutarpeet, palveluosaaminen, korkeakoulujen sisäisen johtamisen toteutuminen sekä pyrkimys korkeatasoisiin ja yhteen toimiviin palveluihin. Osalle henkilöstöä tämä tarkoittaisi työtehtävien muutosta. Osalle se voisi tarkoittaa työnantajan muuttumista toiseksi korkeakouluksi tai korkeakoulukokonaisuuteen kuuluvaksi palveluyhtiöksi työtehtävien pysyessä samankaltaisina. Myös henkilöstövähennykset ovat mahdollisia.

Esityksellä olisi mahdollisia vaikutuksia ammattikorkeakoulun henkilöstöön sovellettavaan työehtosopimukseen. Vaikutus riippuisi siitä, minkä työnantajajärjestön alaisuuteen ammattikorkeakoulu jatkossa järjestäisi. Tällä hetkellä Tampereen ammattikorkeakoulu on Avaintyönantajien (AVAINTA ry) jäsen ja sen henkilöstöön sovelletaan Avainta-työehtosopimusta. Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto sen sijaan ovat Sivistystyönantajat ry:n jäseniä, joka on neuvotellut ammattikorkeakouluja koskevan yksityisen opetusalan työehtosopimuksen. Yliopistojen henkilöstöön noudatetaan joka tapauksessa Sivistystyönantajien neuvottelemaa yliopistojen yleistä työehtosopimusta.

Ehdotuksella ei olisi vaikutuksia henkilöstön eläketurvaan.

Opetusyhteistyö

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisen vaikutukset henkilöstöön riippuvat yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimista. On todennäköistä, että opetuksen hankintaa tehtäisiin korkeakoulusektoreiden välillä molempiin suuntiin riippuen korkeakoulujen osaamisesta ja painopisteistä sekä yhteistyörakenteista. Opetuksen järjestämistä koskevaan päätöksentekoon vaikuttaisivat erot korkeakoulusektorien työehtosopimuksissa. Erot liittyvät erityisesti palkkaukseen, opetusvelvollisuuden määrään ja sen laskentaan. Koska esitys ei vähentäisi korkeakoulujen

opetukseen käytettävissä olevia määrärahoja, siitä ei todennäköisesti seuraisi merkittäviä muutoksia henkilöstön kokonaismäärään. Henkilöstöresurssien siirtymät korkeakoulun eri opetusalojen ja muiden tehtävien välillä ovat kuitenkin mahdollisia. Korkeakoulut voivat päättää saadun hyödyn käyttämisestä myös korkeakoulun muihin kuin henkilöstökuluihin, esimerkiksi tiloihin ja tutkimusinfrastruktuuriin. Henkilötasolla esityksestä seuraa yleisesti työtehtävien muutoksia. Myös työsuhteen päättymisen ja työsuhteen siirtyminen joissakin tapauksissa toiseen korkeakouluun ovat esityksen mahdollisia seurauksia.

Opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta joko vapauttaisi opetusta hankkivan korkeakoulun olemassa olevia henkilöstöresursseja muihin tehtäviin tai johtaisi opetushenkilöstön vähentämiseen kyseisen alan ja korkeakoulun osalta. Jälkimmäisessä tapauksessa korkeakoulu voisi käyttää tällöin työnjaon tehokkuuden vuoksi mahdollisesti vapautuvan rahoituksen strategiansa mukaisesti joko opetukseen toisella alalla tai korkeakoulun muiden tehtävien (esim. tutkimus, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, palvelut) hoitamiseen. Opetusta antavan korkeakoulun osalta työn määrä ja sen rahoittamiseen käytettävissä olevan rahoituksen määrä kasvaisivat.

Korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstöresurssi vuonna 2016 oli yhteensä noin 17 000 henkilötyövuotta (yliopistot 12 000 ja ammattikorkeakoulut 5 000). Opettajien määrä oli osittain työsuhteista johtuen tätä suurempi. Esityksen vaikutukset henkilöstöön koskisivat todennäköisesti pienempää osaa opetus- ja tutkimushenkilöstöstä, kuin mikä muodostuu muualta hankittavan opetuksen osuudeksi kaikesta opetuksesta. Tämä johtuu siitä, että opetusmäärät erityisesti opiskelijoiden suorittamina opintopisteinä mitattuna vaihtelevat merkittävästi opetushenkilöstön piirissä. Osa opetus- ja tutkimushenkilöstöön tilastoiduista ei anna opetusta lainkaan. Toisaalta suhteellisesti suurimman osan opetuksesta antaa se joukko opettajista, joka osallistuu perusopintojen opetukseen. Esityksen vaikutukset kohdistuisivat todennäköisimmin juuri tähän suurina volyymeina tarjottavaan opetukseen, joka on osaamistavoitteiltaan yleistä. Jos siis ehdotus johtaisi siihen, että kymmenen prosenttia korkeakoulujen opetuksesta annettaisiin yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa, voisi se tarkoittaa muutoksia korkeintaan kymmeneen prosenttiin korkeakoulujen opetus- ja tutkimushenkilöstön toimenkuvia huolimatta siitä, että muutoksissa on aina kaksi osapuolta. Vähäisimmillään muutos olisi, että opettavien joukossa olisi myös toisen korkeakoulun opiskelijoita, mutta myös henkilöstövähennykset ovat mahdollisia.

Etenkin pienemmällä korkeakoulupaikkakunnilla ehdotus voi helpottaa osaavan henkilöstön rekrytointia, kun kokopäiväistä työtä voidaan tarjota yhden työnantajan palveluksessa. Henkilöstövaikutukset on otettava huomioon opetuksen hankinnasta päätettäessä. Opetushenkilöstön tarpeeseen voi pitkällä aikavälillä vaikuttaa opetusyhteistyön lisäksi muun muassa verkkopohjaisen opetuksen ja monimuoto-opetuksen lisääntyminen. Nämä muutokset muuttavat henkilöstön toimenkuvia ja voivat myös lisätä henkilöstötarvetta.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun lakkauttamiseen liittyvää yhteistyötä koskeva säännös ei vaikuta suoraan korkeakoulujen henkilöstöön, mutta sillä on merkittäviä epäsuoria vaikutuksia siihen. Se, siirtääkö korkeakoulu tiettyä koulutusalaan koskevan koulutusvastuun lakatessa sitä koskevan toimintansa (henkilöstön ja opiskelijat) johonkin toiseen korkeakouluun ja se, mitä siirtymäjärjestelyjä siihen mahdollisesti liittyy, on korkeakoulujen kesken sovittavissa, kuten nykyisin-

kin. Liikkeenluovutuksena toteutettavat henkilöstön siirrot korkeakoulusta toiseen ovat todennäköisiä. Ehdotuksesta voi yleisesti seurata tarvetta henkilöstövähennyksille koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa ja toisaalta uusrekrytointeja opiskelijat vastaanottavassa korkeakoulussa. Omasta opetuksesta luopuvassa korkeakoulussa korkeakoulu käyttää näin vapautuvat varat strategiansa mukaisesti todennäköisesti toisen koulutusalan tai palveluidensa kehittämiseen. Tämä kehittäminen voi pitää sisällään niin henkilöstörekrytointeja kuin investointeja tiloihin, laitteisiin tai palveluihin. Koska ehdotus ei vähennä korkeakoulujen käytettävissä olevia varoja, sen voidaan työllisyysnäkökulmasta arvioida olevan kokonaisuudessaan lähellä neutraalia.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ehdotuksella ei yllä kohdissa ”taloudelliset vaikutukset” ja ”yhteiskunnalliset vaikutukset” kuvatuista syistä olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia.

5.4 Vaikutukset opiskelijoihin

Tampere3

Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston opiskelijat siirtyisivät Tampereen uuden yliopiston opiskelijoiksi. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijat pysyisivät ammattikorkeakoulun opiskelijoina. Yliopiston ja ammattikorkeakoulun tutkintojärjestelmiin ei ehdoteta muutoksia, ja opiskelija hakeutuisi jatkossakin opiskelemaan joko yliopistoon tai ammattikorkeakouluun. Opiskelijalla olisi oikeus suorittaa olemassa olevan opinto-oikeutensa mukaiset opinnot. Esitys parantaisi opetuksen, tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatio toiminnan sekä niiden tukipalveluiden laatua Tampereen korkeakoulukokonaisuudessa.

Yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhteistyönä toteutettavia opintokokonaisuuksia tarjottaisiin aloilla, joilla korkeakoulujen tarjoamat tutkinnot sisältävät samoja osaamiselementtejä. Yhteistyö lisäisi opetuksen suunnitteluun ja kehittämiseen käytettävissä olevia resursseja ja parantaisi siten sen laatua. Yhteisten opintojaksojen ansiosta opetustoiminta tehostuisi. Tällöin opetushenkilöstön resursseja säästyisi esimerkiksi muuhun opetukseen tai opiskelijoiden ohjaamiseen. Opetus voitaisiin myös tuottaa sen pedagogisesti tai sisällöllisesti parhaiten osaan henkilöstön toimesta. Osaamisen yhdistäminen parantaisi henkilöstön mahdollisuuksia kehittyä työssään, mikä koituisi opiskelijoiden eduksi.

Tampereen uuden yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun muodostama kokonaisuus tarjoaisi opiskelijalle entistä enemmän mahdollisuuksia yksilöllisiin opintopolkuihin heidän tarpeittensa ja kiinnostuksensa mukaisesti. Opintoja toisesta korkeakoulusta voisi suorittaa erillisen opinto-oikeuden kautta. Korkeakoulujen yhdessä suunnittelema koulutus laajentaisi opiskelijan valinnan mahdollisuuksia ja lyhentäisi opiskelun kokonaisaikaan. Opetus ja koulutus suunniteltaisiin siten, että opiskelu ja myös siirtyminen eri tiedekuntien ja korkeakoulujen välillä olisi helppoa. Koulutusta, tutkimusta ja kehittämistoimintaa toteutettaisiin entistä enemmän monialaisissa ja monitieteisissä ympäristöissä, mikä tukisi opiskelijoiden osaamisen kehittymistä yhteiskunnan ja työelämän tarpeita vastaavaksi. Laaja-alaiset koulutukset ja nii-

hin sisältyvät valinnan mahdollisuudet pienentäisivät osaltaan tutkinnosta ja korkeakoulusta toiseen siirtymisen tarvetta. Toisaalta yhteensopivat opinnot, joustavat siirtymismenettelyt ja yhteys toisen korkeakoulun toimintaan edistäisivät siirtymistä sen ollessa opiskelijan kannalta paras vaihtoehto.

Uudistus tukisi tutkimus- ja tuotekehitysinfrastruktuurin yhteiskäyttöä. Se myös loisi entistä tiiviimpää yhteistyötä tieteellisen tutkimuksen, tuotekehityksen, innovaatiotoiminnan ja yritystoiminnan välille. Tästä voisivat hyötyä niin yliopiston tutkijat kuin ammattikorkeakoulun opiskelijat ja yritykset.

Tampere3 -kokonaisuuden valmistelussa korkeakoulut ovat suunnitelleet opetuksen ja tutkimuksen yhteyden vahvistamista muun muassa integroimalla käynnissä olevia tutkimusprojekteja paremmin osaksi opetusta. Tampereen kaupunki kokeilualustana tarjoaa sekä harjoittelumahdollisuuksia että tilaisuuden yhdistää opintoihin konkreettisia kehittämisprojekteja kullekin alalle sopivalla tavalla. Erityisesti monitieteisen tutkimuksen edellytykset paranisivat, kun toisiaan täydentävät tieteiden alat yhdistyisivät samaan yliopistoon. Esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus saisi rinnalleen tekniikan ja tekniikka yhteiskuntatieteet.

Tampere3-korkeakoulujen strategiana on panostaa oppija- ja osaamiskeskeisen opetuksen kehittämiseen sekä monipuolisiin oppimismenetelmiin. Myös opiskelijoiden kansainvälistymisen mahdollisuuksia on tarkoitus kehittää. Korkeakoulut ovat valmistelleet yhteistyönä toimenpiteitä, jotka joustavoittavat opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia ja vähentävät opintojen aika- ja paikkasidonnaisuutta. Opintojen ympärivuotisuutta lisätään suunnitelmien mukaan muun muassa jatkamalla avoimen korkeakoulun opetuksen linkittämistä perusopetukseen, hyödyntämällä kesäyliopiston opetusta ja kasvattamalla vuosittain yhteistä Summer School -tarjontaa. Korkeakoulujen tavoitteena on kehittää uudenlaisia toimintatapoja, joilla opiskelijan eri tavoilla hankkima osaaminen voitaisiin aiempaa paremmin hyödyntää osana opintoja. Lisäksi korkeakoulut hyödyntävät aiempaa kattavammin digitaalisia oppimisalustoja. Nämä suunnitelmat toteutuessaan parantaisivat opiskelijoiden saaman koulutuksen laatua.

Opiskelun ja tutkimuksen tukipalvelut paranisivat yhdistyvien resurssien ansiosta. Opintojen ohjauksessa voitaisiin tehdä entistä tiiviimpää yhteistyötä myös korkeakoulujen välillä. Opetusyhteistyö voi tuoda opiskeluun nykyistä enemmän monimutkaisuutta, kun opintoja suoritetaan eri korkeakoulujen opetuksessa. Tästä johtuen tarve informoida ja ohjata opiskelijoita todennäköisesti kasvaa jonkin verran. Uudistus asettaakin uusia vaatimuksia esimerkiksi opinto-ohjauksen tietojärjestelmille, joiden on kyettävä käsittelemään myös toisessa korkeakoulussa toteutettava opetus selkeästi siten, että väärinymmärryksiltä opiskelijan aseman, tutkintojen sisältöjen ja laadun suhteen vältytään.

Nykyisten yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyisivät Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnaksi. Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta säilyisi itsenäisenä oikeushenkilönä. Yhteinen toimintakonteksti, Tampere3-korkeakouluyhteisö, ja yhteistyösopimusten määrän väheneminen helpottaisivat ylioppilaskunnan ja opiskelijakunnan välistä yhteistyötä. Esitys tukisi 32 000 opiskelijan yhteisön muodostumista aiemman kolmen erillisen yhteisön tilalle. Opiskelijoiden mahdollisuudet kohdata eri alojen opiskelijoita myös korkeakoulusektorirajojen yli paranisivat. Tällä olisi sekä opintososiaalista merkitystä, että oppimista tukevaa vaikutusta.

Opetusyhteistyö

Kaikkia yliopistoja ja ammattikorkeakouluja koskevan korkeakoulujen välisen opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentaminen tarkoittaisi opiskelijan kannalta sitä, että kaikkea tutkintoihin pakollisina kuuluvia opintoja ei välttämättä järjestettäisi siinä korkeakoulussa, johon opiskelija on otettu opiskelemaan. Opetukseen toisessa korkeakoulussa osallistuvalla opiskelijalla olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Opiskelijan toisessa korkeakoulussa suorittamat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussaan suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opiskelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Opiskelijan ei siis itse enää tarvitsisi huolehtia hyväksiluvun tapahtumisesta. Muutos lisäisi myös oikeusvarmuutta. Kaikki opetus suunnitelman mukaisesti toisessa korkeakoulussa suoritettut opinnot kirjautuisivat automaattisesti opiskelijan opintorekisteritietoihin.

Opiskelijat hyötyisivät lisääntyvästä opetusyhteistyöstä opetuksen keskimäärin parempana laatuna. Laatua parantaa opetuksen toteuttaminen siellä tai sen korkeakoulun resursseilla, missä se osataan parhaiten sekä korkeakoulujen opettajakuntien välinen lisääntyvä yhteistyö, jonka yhteydessä osaamista jaetaan. Yhteistyön ja opetuksen hankkimisen mahdollisuus on omiaan kehittämään opetuksen suunnittelua yhteistyömahdollisuuksien paikantamiseksi. Kun opetusta hankittaisiin korkeakoululta, jolla on alan erityisasiantuntemusta, voisi yhteys tutkimukseen vahvistua. Ehdotus voisi myös edistää tutkimustiedon siirtymistä korkeakoulujen ja jopa korkeakoulusektorirajojen yli.

Joissakin tapauksissa opetuksen laatu voisi myös heiketä. Riskinä voi olla opetuksen liiallinen keskittyminen. On myös mahdollista, että opetus joissakin tapauksissa etäännyisi tutkinnon myöntävän yliopiston tutkimuksesta, muuttuisi yksilöllisestä opetuksesta massaopetukseksi tai johtaisi opetuksen hankkimiseen sieltä, mistä sen halvimmalla saa. Tällaista kehitystä ehkäisevät korkeakoulujen sisäiset päätöksentekomenettelyt, joissa opettaja- ja tutkijakunta sekä opiskelijat ovat vahvasti edustettuina. On myös huomattava, että korkeakoulut ovat vain tutkimusta ja koulutusta varten. Ne eivät tavoittele voittoa omistajilleen. Kun korkeakoulusektorin rahoitus ei vähenisi ehdotettavasta muutoksesta johtuen, olisi laadun heikentyminen joko korkeakoulun uusilla päätöksillä ratkaistavissa oleva ongelma tai korkeakoulun strateginen valinta, joka mahdollistaisi sen panostukset muuhun koulutukseen tai tutkimukseen.

Ehdotuksella olisi todennäköisesti opetussuunnittelun laatua parantava vaikutus, joka perustuu ensinnäkin tarpeeseen hahmottaa tutkintojen yhteiset elementit ja toiseksi lisääntyvään yhteistyöhön suunnittelussa. Ehdotus ei vaikuttaisi työelämän osaamistarpeisiin eikä tutkintojen sisältöjen sääntelyyn. Näin ollen tutkintojen liiallista yhdenmukaistumista on pidettävä esityksen epätodennäköisenä seurauksena. Ehdotus voisi edellä mainitusta huolimatta madaltaa kynnystä siirtyä ammattikorkeakouluopinnoista yliopisto-opintoihin tai päinvastoin. Tämä vaikutus olisi seurausta toisaalta entistä paremmasta tutkintojen välisten yhtäläisyyksien havaitsemisesta ja toisaalta ennakkoluuloja hälventävästä sektorirajat ylittävästä yhteistyöstä ja tutustumisesta.

Opiskelijalle ei arvioida aiheutuvan kohtuutonta haittaa siitä, että osa pakollisista opinnoista järjestettäisiin muussa kuin siinä korkeakoulussa, johon opiskelija on otettu opiskelemaan. Tämän edellytyksenä on kuitenkin, että opetusyhteistyön keskeinen sisältö on opiskelijan tiedossa jo opintoihin hakeuduttaessa tai muutoin riittävän varhaisessa vaiheessa. Erityistä hu-

miota tulisi kiinnittää siihen, että opetus olisi opiskelijan saatavilla olennaisilta osin samoin perustein kuin korkeakoulun itse antaessa opetusta. Korkeakoulu ei voisi esimerkiksi yllättäen edellyttää opiskelijoiden siirtymistä toiselle paikkakunnalle pakollisen opetuksen saamiseksi. Tällainen toiminta olisi hyvän hallinnon vastaista. Korkeakouluissa päätökset opetusyhteistyön sisällöstä tekisivät samat toimielimet ja ihmiset kuin korkeakoulun muistakin opetusjärjestelyistä. Selvästi opiskelijoiden edun vastaiset päätökset eivät siten ole tässä sen todennäköisempiä kuin korkeakoulujen toiminnassa muutoinkaan.

Korkeakoulusektoreiden sisällöllisesti yhtenevä sääntely korkeakoulun hallintovallan käytöstä esimerkiksi kurinpitoasioissa sekä opintojen arvostelussa ja niiden oikaisemisessa riittäisi takamaan opiskelijoiden oikeusturvan opetusta antavan korkeakoulun käyttäessä hallintovaltaansa toisen korkeakoulun opiskelijaan.

Koulutuksen siirto

Koulutusvastuun siirtoa koskeva säännös edistäisi opetuksen laatua siirtymäaikoina. Hiljalleen kuihtuvassa, ennalta määräämättömän ajan jatkuvassa koulutuksessa opiskelu ei ole opiskelijan edun mukaista. Kun siirtymäaika on määritelty, pystyy korkeakoulu takaamaan laadukkaan opetuksen sen loppuun saakka. Säännös myös selkeyttäisi nykyistä oikeustilaa liittyen opiskelijoiden siirtymiseen toiseen korkeakouluun. Erityisesti tämä koskee sellaisten koulutusten lakkauttamista, joista ei säädetä korkeakoulujen koulutusvastuuna. Tällaisissa tapauksissa opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua ei ole nykyisin taattu. Koulutuksia on voitu lakkauttaa ilman asianmukaista siirtymäaikaa. Ehdotus takaisi siirtymäajan opiskelijoille niin koulutusvastuun muutoksissa kuin muissakin koulutuksen lakkauttamistapauksissa. Opiskelijoilla olisi siten hyvät mahdollisuudet suunnitella elämänsä uudella opiskelupaikkakunnallaan ja varautua tuleviin muutoksiin esimerkiksi asumisjärjestelyjen ja työskentelyn osalta.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Ammattikorkeakoulujen opiskelijoille vahvistettava oikeus käyttää omassa asiassaan omaa äidinkieltään, suomea tai ruotsia, olisi yksilön perusoikeuksien toteutumisen kannalta erittäin tärkeä uudistus. Nykyinen lain tila on epäselvä ja perustuslain näkökulmasta puutteellinen. Esitys olisi omiaan myös yhdenmukaistamaan yksilön oikeuksia eri ammattikorkeakouluissa sekä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kesken. Merkittävin vaikutus kohdistuisi niihin lähes kahteentuhanteen opiskelijaan, jotka opiskelevat erikielisessä ammattikorkeakoulussa, kuin mikä on heidän virallinen äidinkieltensä. Toisaalta vaikutusta olisi myös yliopistojen hankkiessa opetusta ammattikorkeakoululta. Tällaisessa tilanteessa yliopisto-opiskelijan kielilliset oikeudet säilyisivät muuttumattomina riippumatta siitä, kuka opetuksen toteuttaa. Suomenkielisissä yliopistoissa opiskelee 3153 Suomen kansalaista, joiden äidinkieli on ruotsi. Näistä 1829 opiskelee Helsingin yliopistossa, joista arviolta viidennes, sen ruotsinkielisessä yksikössä, Svenska social- och kommunalhögskolanissa. Ruotsinkielisissä yliopistoissa, Åbo Akademiassa ja Svenska handelshögskolanissa äidinkieleltään suomenkielisiä on yhteensä 1429.

5.5 Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon

Tampere3

Tampereen yliopiston opetus- ja tutkimushenkilöstöstä oli vuonna 2016 naisia 57 % ja Tampereen teknillisen yliopiston henkilöstöstä 25 %.

Tampereen yliopiston uusista opiskelijoista vuonna 2016 naisia oli 68 % ja Tampereen teknillisessä yliopistossa 22 %. Yhdistyvässä yliopistossa uusista opiskelijoista lähes tarkalleen puolet olisi naisia ja puolet miehiä. Uuden yliopiston tarjoamalla mahdollisuuksilla opiskella nykyistä joustavammin eri alojen opintoja voisi olla myönteinen vaikutus opintoalojen sukupuolittuneeseen jakautumiseen. Tällä puolestaan olisi positiivisia välillisiä vaikutuksia sekä opetukseen ja tutkimukseen että työelämän kehittymiseen.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaisten henkilöstön rekrytointia koskevien velvoitteiden lisäksi yliopistoja koskee velvollisuus tasa-arvon toteuttamiseen koulutuksessa ja opetuksessa. Yliopistojen tulee oppilaitoksina laatia tasa-arvolain 6 b §:n mukainen tasa-arvosuunnitelma. Yliopistojen tulee julkista valtaa käyttävinä itsenäisinä julkisoikeudellisina laitoksina noudattaa tasa-arvolain 4 a §:n 2 momentin tasapuolisuussäännöstä ja saman pykälän 3 momentin ehdokkaiden nimeämistä koskevaa säännöstä. Yliopistoyhteisön jäsenet hallitukseen valitsee kukin yliopistoyhteisön ryhmä keskuudestaan. Koska eri yliopistoyhteisöjen edustajat valitaan vaaleilla, tasa-arvolain tasapuolisuussäännöstä ei voida soveltaa näiden edustajien osalta. Kunkin yliopistoyhteisön ryhmän tulisi ehdokkaita asettaessaan kuitenkin mahdollisuuksien mukaan huolehtia siitä, että ehdokkaina on sekä naisia että miehiä.

Ehdotettavat Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistyminen, kaikkia korkeakouluja koskeva opetusyhteistyön laajentaminen tai koulutuksen siirtoa koskeva sääntely eivät heikennä yllä kuvattuja tasa-arvoa koskevien säännösten tai tasa-arvon muuta toteutumista korkeakouluissa.

5.6 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esityksellä olisi vähäisiä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Tampereella olisi entisen kahden yliopiston asemesta yksi yliopisto. Yliopistojen verotus ja viranomaisluvut yhdistyisivät. Myös opetus- ja kulttuuriministeriön yliopisto-ohjauksen prosessit yksinkertaistuisivat, kun ohjaus kohdistuisi yhteen yliopistoon aiemman kahden asemesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö seuraisi Tampereen yliopistofuusion, ammattikorkeakoulun omistusjärjestelyn sekä opetusyhteistyötä ja koulutuksen siirtoa koskevien ehdotusten vaikutuksia korkeakoulujen toimintaan, opetuksen, tutkimuksen ja palveluiden laatuun, johtamiseen, kustannuksiin ja opiskelijoiden asemaan.

6 Asian valmistelu

Tampereen korkeakoulut käynnistivät 2014 selvityksen siitä, millä tieteenaloilla korkeakoulut voisivat saavuttaa kansainvälisesti johtavan aseman ja mitä uudistuksia tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaisiin. Selvityksen pohjalta korkeakoulut asettivat tavoitteekseen uudenlaisen

korkeakoulukokonaisuuden muodostamisen ja uusien toimintamallien kehittämisen suomalaiseen korkeakoulutukseen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti helmikuussa 2016 työryhmän, ohjausryhmän ja johtoryhmän valmistelemaan Tampere3-yliopistokonsernia, joka muodostuisi Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston yhdistämisestä syntyvästä uudesta säätiöyliopistosta ja uuden yliopiston omistukseen siirtyvästä Tampereen ammattikorkeakoulusta. Korkeakoulujen tuli muodostaa yksi yhtenäisesti johdettu strateginen kokonaisuus. Yhdistyminen tuli toteuttaa lähtökohtaisesti olemassa olevaa lainsäädäntöä noudattaen ja siten, että yliopisto- ja ammattikorkeakoulututkinnot säilyvät nykyisen tutkintojärjestelmän mukaisina erillisinä tutkintoina ja siten, että yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla on omat toisistaan erilliset rahoitusjärjestelmät. Ministeriön asettamien ryhmien tehtävänä oli valmistella uuden säätiön perustamista sekä valmistella hallituksen esitys tarvittavista säädösmuutoksista yliopistojen yhdistymisen osalta. Aikatauluksi asetettiin, että hallituksen esitys olisi annettavissa eduskunnalle helmikuussa 2017.

Korkeakoulujen yhteinen valmisteluorganisaatio on vastannut korkeakoulukokonaisuuden sisällöllisestä valmistelusta Tampereella. Strategisella tasolla valmistelua on ohjannut korkeakoulujen hallitusten puheenjohtajista ja rehtoreista koostuva ohjausryhmä. Koulutuksen, tutkimuksen ja palveluiden tavoitteiden ja toimintatapojen valmistelua on tehty useissa työryhmissä, ja se perustuu korkeakoulujen henkilöstön ja opiskelijoiden työpanokselle ja osaamiselle.

Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulujen hallitukset ovat päätöksillään asettaneet tavoitteekseen yliopistojen yhdistymisen ja korkeakoulukokonaisuuden muodostamisen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö järjesti 13.2.2017 keskustelu- ja kuulemistilaisuuden korkeakouluille, opiskelija- ja henkilöstöjärjestöille ja keskeisille sidosryhmille opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamisesta. Työntekijäjärjestöjä ja opiskelijoiden edustajia on kuultu useaan kertaan erikseen.

Lausuntopalaute ja sen huomioiminen

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausunto kaikilta korkeakouluilta, keskeisiltä opiskelijajärjestöiltä, Tampere3-hankkeen tärkeimmiltä sidosryhmiltä sekä työntekijöiden ja työnantajien edustajilta ja useilta ministeriöiltä ja muilta viranomaisilta. Lausunnot tuli toimittaa viimeistään 8.5.2017 ja ruotsinkielisten lausunnon antajien osalta 16.5.2017. Eri määräaika liittyi esitysluonnoksen käännöksen myöhäiseen valmistumiseen.

Yhteensä lausuntoja saatiin 75 kappaletta. Lausunnon antoivat Suomen yliopistot UNIFI ry ja kaikki yliopistot Svenska handelshögskolorna lukuun ottamatta. Ammattikorkeakouluista lausunnon antoivat (17 kpl) Diakonia-ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Hämeen ammattikorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Karelia-ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia Ammattikorkeakoulu, Saimaan ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Savonia-ammattikorkeakoulu, Tampereen ammattikorkeakoulu, Turun ammattikorkeakoulu, Yrkeshögskolan Arcada, Yrkeshögskolan Novia sekä Poliisi ammattikorkeakoulu ja

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Opiskelijajärjestöistä saatiin kuusi lausuntoa: Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL, Suomen Opiskelijakuntien liitto SAMOK, Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta Tamko, Tampereen teknillisen yliopiston ylioppilaskunta, Tampereen yliopiston ylioppilaskunta sekä Helsingin yliopiston ylioppilaskunta. Ammattijärjestöt antoivat yhteensä 17 lausuntoa: Akava, Insinööriliitto, Professoriliitto, Professoriliiton Tampereen yliopiston osasto, SAK, Suomen Ekonomit ry, Tampereen yliopiston opetusalan yhdistys ry, Tehy, Tekniikan Akateemiset TEK, Tieteentekijöiden liitto, Tampereen tekniikan tieteentekijät ry, Tampereen yliopiston tieteentekijät (Tatte), Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Yhdistyvien korkeakoulujen akavalaiset pääluottamusmiehet, Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut, Yliopistojen ja tutkimusalan henkilöstöliitto YHL ja Yliopistojen opetusalan liitto YLL. Työnantajapuolta edustivat lausunnoillaan (4 kpl) Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Sivistystyönantajat, Suomen Yrittäjät ja Teknologiateollisuus ry. Ministeriöistä lausunnon antoivat oikeusministeriö, puolustusministeriö, sisäministeriö ja Poliisihallitus, sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö. Lisäksi lausunnon antoivat Svenska Finlands folkting, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan liitto, Suomen kuntaliitto, SASKY koulutuskuntayhtymä, Opetushallitus ja Ålands landskapsregering.

Lausuntopalaute oli pääosin myönteistä. Kaikki korkeakoulut kannattavat esitykseen sisältyviä keskeisiä ehdotuksia tai eivät ota joihinkin niistä kantaa. Korkeakouluilla on joitakin täydentäviä huomioita ja ehdotuksia esityksen suhteen. Myös työnantajapuoli, ministeriöt, SAMOK, Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelijakunta, SAK, TEK ja TEHY, Tampereen kaupunki, Pirkanmaan liitto, Suomen kuntaliitto, SASKY koulutuskuntayhtymä ja Opetushallitus kannattavat vähäisin varauksin kaikkia ehdotuksia. Keskeisimmät epäilyt ehdotusten suhteen liittyvät uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen nimittämismenettelyyn. Opetusyhteistyösäännös saa vastustusta ammattijärjestöiltä ja Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalta. Esityksen antaminen ennen korkeakoulujen visiotyön valmistumista saa kritiikkiä (Arene, Akava, Humak, JAMK, OAJ, SYL, Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut, yhdistyvien korkeakoulujen akavalaiset pääluottamusmiehet, Suomen ekonomit).

Tampere3

Suurin osa lausunnonantajista suhtautuu hyvin myönteisesti yliopistojen yhdistymiseen ja Tampere3-kokonaisuuden muodostumiseen. Osa lausunnonantajista ei halua ottaa asiaan kantaa, mutta esittää kuitenkin näkemyksiä puolesta ja vastaan. Ehdotuksen nähdään parantavan Tampereen korkeakoulujen toimintaedellytyksiä. Esitystä vastustaa ainoastaan Yliopistojen opetusalan liitto YLL, jonka mukaan säätiömalli etäännyttää henkilöstöä päätöksenteosta, ja jonka mukaan esitys on kyseenalainen myös tieteen, taiteen ja ylimmän vapauden näkökulmasta ja uhkaa yliopistojen perustutkimusta.

Uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen valintatapaa pitäisi opiskelijoiden ja ammattiyhdistysten enemmistön mielestä muuttaa siten, että yliopistoyhteisö valitsee yliopiston ensimmäisen hallituksen. Näiden lausunnonantajien keskeinen vaatimus on yliopistoyhteisön autonomian vahvempi huomioon ottaminen, missä monijäsenisellä toimielimellä on keskeinen rooli. Nimityskomiteassa tulisi olla yliopiston sisäisten jäsenten enemmistö. Ehdotettua valintatapaa lausujat pitävät perustuslain 123 §:n mukaisen yliopistojen autonomian vastaisena hallituksen itsetäydennyksenä. Tampereen yliopisto esittää, että uuden yliopiston monijäseninen hallintoelin vahvistaisi uuden yliopiston hallituksen 1.1.2019 alkaen.

Näitä ehdotuksia ei ehdoteta toteutettavaksi. Ehdotettavalla säännöksellä, jonka mukaan yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen, turvataan uuden yliopistokokonaisuuden toteutuminen ja sujuva siirtyminen uuteen yliopistoon. Tampereen korkeakoulusäätiö on luopunut oikeudestaan yksin valita säätiön ensimmäinen hallitus. Sen valitsevat perustajien asemesta niin ikään yhdistyvien yliopistojen hallitukset yhdessä. Tämä valintatapa on kirjattu Tampereen korkeakoulusäätiön sääntöihin (16 §). Valinnan valmistelelee säätiön sääntöjen mukaan nimityskomitea, jossa puolet jäsenistä on perustajien ja puolet yhdistyvien korkeakoulujen nimeämiä. Yhdistämällä näin Tampereen korkeakoulusäätiön ja Tampereen uuden yliopiston ensimmäisten hallitusten valinta yhtenäiseksi prosessiksi voidaan uudelle yliopistolle saada toimintakykyinen hallitus jo perustamisvaiheessa. Yliopistoyhteisön valitsevat yhdistyvien yliopistojen hallitukset edustavat kokoonpanostaan riippumatta yliopistoa ja yliopistoyhteisöä. Koska kyseessä on vain perustamisvaiheen järjestely, se ei johda sellaiseen hallituksen itsetäydennykseen, joka loukkaisi yliopiston itsehallintoa. Voimaanpanolakiin ehdotettavat säännökset ensimmäisen hallituksen toimikaudesta varmistavat osaltaan, että uuden yliopiston monijäseninen toimielin pääsee valitsemaan hallituksen jäseniä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa yliopiston aloitettua toimintansa.

Tampereen yliopisto ja Tampereen yliopiston ylioppilaskunta ehdottavat, että säätiöyliopiston hallituksen kooksi tulisi määritellä 7–9 henkeä. Ehdotus on ollut esillä valmistelussa, mutta se ei ole saanut laajempaa kannatusta. Perusteluna vastustukselle on ollut erityisesti hallituksen strategisen luonteen säilyttäminen.

STTK korostaa lausunnossaan henkilöstön oikeuksia ja arvostelee henkilöstövaikutusten arviointia puutteelliseksi. STTK:n mukaan tulisi säätää yhdistymiseen liittyvästä irtisanomissuojasta. Myös henkilöstön lisäeläkkeet tulisi turvata ja muutoinkin eläketurvasta tulisi säätää samalla tarkkuudella, kuin yliopistouudistusta tehtäessä (laki 559/2009 11 §). Palkkauksen harmonisointiaikataulu tulisi niin ikään liittää esitykseen. Akavalaiset pääluottamusmiehet yhdistyvistä korkeakouluista kiinnittävät huomiota yliopistojen moniin määräaikaisiin tutkijoihin ja muihin työntekijöihin, joiden asemaa liikkeenluovutussäännösten noudattaminen ei riitä turvaamaan muutostilanteessa. Myös akavalaisen mukaan henkilöstövaikutusten arviointi on riittämätöntä. He korostavat myös, että uuden yliopiston rakentaminen vaatii runsaasti ajankäyttöä henkilöstöltä, mikä on pois yliopiston perustehtävien hoidosta. Irtisanomissuojasta tai eläketurvasta ei ehdoteta säädettävän. Eläkkeiden osalta henkilöstön oikeudet on turvattu olemassa olevalla lainsäädännöllä, eikä erityissääntely voimaanpanolaissa siten ole tarpeen. Erityisesti tässä yhteydessä on huomattava 26.5.2017 voimaan tullut Keva-lain muutos, joka varmistaa ammattikorkeakoulun lisäeläkkeeseen oikeutetun henkilöstön eläketurvan tason niiden osalta, jotka eläköityvät viimeistään vuonna 2025 (HE 27/2017). Henkilöstön työsuhteiden edut kuuluvat korkeakoulujen itsehallinnon piiriin, joista korkeakoulut päättävät niin ikään voimassa olevan työläinsäädännön ja työehtosopimusten puitteissa.

Opetusyhteistyö

Esitettyä opetusyhteistyön mahdollisuuksien laajentamista kannatti 59 ja vastusti seitsemän (Akava, Insinööriliitto, OAJ, YLL, Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut ry, Suomen Ekonomit ry, HYY) lausunnonantajaa. Yhdeksän lausunnonantajaa ei ottanut asiaan kantaa. Esitystä vastustavat pelkäävät uudistuksen johtavan dualimallin rapautumiseen, yhtenäistyviin osaamistavoitteisiin ja valinnanvapauden tosiasialliseen vähenemiseen. Lausunnonantajat esittivät muutoksia opetusyhteistyön rajauksiin. Aalto-yliopisto, Arene ry, EK, Sivistystyönantajat,

Tampereen ammattikorkeakoulu, Tampereen kaupunki sekä Yrkeshögskolan Arcada katsovat, että yhteistyön ulkomaisten korkeakoulujen kanssa tulisi myös oikeuttaa omasta opetuksesta luopumiseen. Tieteentekijöiden liitto ja Professoriliitto esittävät, että yliopistojen mahdollisuus hankkia opetusta ammattikorkeakouluilta tulee rajata koskemaan vain kandidaattitutkintoon kuuluvaa opetusta. Tällöinkin yliopiston tulisi antaa pääosa ja sisällöllisesti keskeisimmät osat itse. Tampereen yliopiston ylioppilaskunta katsoo, että esityksen mukaista opetusyhteistyötä voisi tohtorintutkinnoissa tehdä vain yliopistojen välillä. EK esittää, että opetusyhteistyötä pitäisi toteuttaa joustavasti myös yksityisen sektorin yritysten kanssa.

Näitä ehdotuksia ei ehdoteta toteutettavaksi. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen opetusyhteistyön rajaaminen vain kandidaatin tutkintoon kuuluviin opintoihin asettaisi keinotekoisen rajoitteen korkeakoulujen vapaudelle päättää niiden opetuksesta. On mahdollista, että jopa tohtorintutkintoon sisällytetään sellaista osaamista, jota ammattikorkeakoulu antaa opiskelijoilleen, esimerkkinä projektityöskentelyn koulutus. Yhteistyötä ei voida rajoittaa myöskään sulkemalla sen ulkopuolelle tutkinnon keskeisimpiä osia. Ehdotus tuottaisi sekä tulkinnallisia vaikeuksia että rajaisi yhteistyön ulkopuolelle tärkeitä yhteistyön muotoja. Erityisesti pienissä oppiaineissa on mahdollista, että kukin kyseistä ainetta opettava korkeakoulu erikoistuu johonkin tieteen ja opetuksen osa-alueeseen ja antaa sen osan opetuksesta kaikille Suomessa alaa opiskeleville näiden kaikkien osa-alueiden kuuluessa koulutuksen keskeisimpään sisältöön.

SYL, TY, Kuntaliitto, Savonia amk, Tehy ry, Tieteentekijöiden liitto, Akava, OAJ, yhdistyvi- en korkeakoulujen akavalaiset pääluottamusmiehet katsovat, että pykälissä tai vähintään niiden perusteluissa tulisi täsmentää, mitä tarkoitetaan sillä, että pääosa korkeakoulun koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta tulee antaa itse. Perusteluita on täydennetty tältä osin.

SAMOK esittää, että opiskelijoiden mahdollisuus hyvinvointi- ja sosiaalipalveluihin tulisi taata muualla kuin opiskelijan pääsääntöisellä kampuksella. Tämä ongelma koskee jo nykyisellään korkeakoulujen eri toimipisteitä. Korkeakoulut ovat hyvän hallinnon perusteella velvollisia tarjoamaan omia palveluitaan yhdenvertaisesti kaikille opiskelijoilleen, minkä tulisi koskea myös toisen korkeakoulun tutkinto-opiskelijoita, joiden opetuksesta toisessa korkeakoulussa on sovittu korkeakoulujen kesken. Terveystenhoidon kysymyksiä tarkastellaan soteuudistuksen yhteydessä. Yksityisiin palveluihin, kuten asumiseen, ei voida tältä osin vaikuttaa lainsäädännöllä.

Koulutuksen siirto

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta vastustaa ainoana koulutuksen siirtoa koskevaa säännöstä, jossa se katsoo kolmen vuoden siirtymäajan olevan liian lyhyt. Insinööriliiton mielestä kolme vuotta on ehdoton minimi siirtymäajalle. Toisaalta useat lausunnonantajat (Arene, EK, HY, ISY JAMK, JYU, Karelia-amk, LTY, Sivistys-työnantajat, TAMK, Turun amk, Unifi, VY) toivoisivat lyhyempää, 1–2 vuoden siirtymäaikaa. Aalto-yliopisto, Helsingin yliopisto ja Turun yliopisto esittävät, että lainsäädännössä tulisi olla siirtymäaikasäännös myös niitä tilanteita varten, jolloin koulutus lakkautetaan ilman, että on tehnyt sopimusta koulutuksen siirtämisestä toiseen korkeakouluun. Myös opiskeluoikeuden jatkaminen vuodella ja velvollisuus tarjota siirtymistä myös oman korkeakoulun sisällä lähialueille nostettiin esiin yksittäisissä lausunnoissa. VY ja JYU katsovat, että koulutuksen siirtotapauksissa tulisi olla mahdollisuus sii-

hen, että suurin osa tutkintoon kuuluvasta opetuksesta hankitaan opiskelijat vastaanottavalta korkeakoululta. Tämä toteutuikin jo ehdotetuilla säännöksillä. Muiltakaan osin nämä ehdotukset eivät ole johtaneet muutoksiin esityksessä. Hallitus pitää kolmen vuoden siirtymäaikaa kohtuullisena opiskelijoiden oikeusturvan kannalta. Siirtymäaikaa niiden tilanteiden osalta, joissa koulutusta ei siirretä, vaan se vain lakkautetaan, ei ehdoteta, koska esityksellä ei ole haluttu puuttua opiskelijoiden henkilökohtaisten opiskeluoikeuksien keston. Näin ollen myös yliopistolain ja ammattikorkeakoululain säännökset opiskeluoikeuden jatkamisesta on katsottu riittäväksi opiskelijoiden oikeusturvan kannalta. Voimassa olevat säännökset mahdollistavat koulutuksen siirrosta johtuvien opiskeluviiästyminen huomioon. Koska koulutuksen siirtäminen voi johtaa myös opiskelumahdollisuuksien parantumiseen, ei lisääjasta voida tehdä automaattista. Korkeakoulut ovat jo voimassa olevan lain puitteissa velvollisia ottamaan siirto-opiskelijoita. Siirtymämahdollisuuden tarjoaminen koulutuksen yhteydessä sekä laajat opinto-oikeudet, joiden puitteissa opiskelija voi vapaasti suunnata opintojaan, ovat keinoja, joilla korkeakoulut voivat edistää opiskelijoiden mahdollisuutta saada tarpeitaan vastaavaa koulutusta ja suorittaa tutkinto myös koulutuksen lakkauttamistilanteissa.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Kaikki lausunnonantajat joko kannattivat ehdotusta ammattikorkeakoulujen hallintokieltä koskevan sääntelyn yhdenmukaistamisesta yliopistoja koskevan sääntelyn kanssa tai eivät otaneet siihen kantaa. Ehdotuksen nähdään lisäävän yhdenvertaisuutta, helpottavan korkeakoulusektoreiden välistä yhteistyötä ja olevan tarpeen ammattikorkeakoulujen opiskelijoiden kielisten oikeuksien toteutumiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki yliopistolain muuttamisesta

1 §. Soveltamisala. Pykälässä määritellään opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan kuuluvat yliopistot. Pykälästä poistettaisiin Tampereen yliopisto (julkisoikeudellinen yliopisto) ja Tampereen teknillinen yliopisto (säätiiyliopisto), jotka lakkaisivat olemasta. Niiden tilalle tulisi Tampereen uutena yliopistona toimiva Tampereen korkeakoulusäätiö. Koska Tampereen yliopiston piirissä toimii harjoittelukoulu (Tampereen yliopiston normaalikoulu), koskisi yliopistolain 88 § jatkossa myös säätiiyliopistoja.

7 a §. Opetusyhteistyö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain kanssa yhtenevästi korkeakoulujen kieltenopetusyhteistyöstä. Säännöstä on täsmennetty terminologisesti. Korkeakouluilla olisi edelleen oikeus järjestää niiden tutkintoihin sisältyvä kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun, eli yliopiston tai ammattikorkeakoulun kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Uusi sanamuoto kattaisi nykyistä selkeämmin yhteistyön myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivien kotimaisten korkeakoulujen kanssa. Tässä tarkoitettut korkeakoulut ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Höghskolan på Åland. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Myös ulkomaiselta korkeakoululta hankittava opetus oikeuttaisi omasta kieltenopetuksesta luopumiseen. Määrällistä hankintarajoitusta ei kieltenopetuksen osalta olisi. Korkeakoulu voisi edelleen hankkia kaiken momentissa tarkoitettun kielten opetuksen toiselta korkeakoululta. Säännös koskee valtioneuvoston asetuksessa yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista (794/2004, jäljempänä tutkintoasetus) tarkoitettuja viestintä- ja kieliopintoja, ei yliopistojen eri kielissä ja viestinnässä antamaa, näiden alojen tutkintoon johtavaa opetusta, eli kielitieteiden tai viestinnän perus-, aine- ja syventäviä opintoja yliopistoissa. (ks. yliopistolaki 562/2016; HE 66/2016)

Ehdotettavan 2 momentin mukaan mahdollisuutta järjestää opetusta yhteistyössä tai hankkia sitä toisilta korkeakouluilta yliopiston omasta opetuksesta samalla luopuen laajennettaisiin koskemaan kieltenopetuksen lisäksi myös muuta yliopistojen tutkinto-opetusta. Yliopistojen nykyinen velvollisuus antaa omaa opetusta koskee niiden koulutusvastuualoja ja alojen sisällä sitä opetusta, joka on pakollista kyseisen koulutusvastuualan tutkintojen tai koulutuksen (esim. opettajankoulutus) suorittamiseksi. Koska säännös koskisi vain koulutusvastuun alaista opetusta, se ei vaikuttaisi esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen järjestämiseen, mihin ei nykyiselläänkään liity vastaavia yhteistyön rajoituksia.

Yliopisto voisi 2 momentin mukaan järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä korkeakoululta. Korkeakoululla tarkoitetaan tässä yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja muita koti- ja ulkomaisen lainsäädännön mukaisia korkeakouluja. Säännös vahvistaisi yhteistyön asemaa korkeakoulujen keskeisenä toimintaperiaatteena. Kun opetus hankittaisiin sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, yliopiston ei tarvitsisi koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Säännös asettaisi yliopiston omasta opetusvelvollisuudesta vapautumiselle kaksi lisävaatimusta kieltenopetukseen nähden: Poikkeus koskisi vain kotimaisilta korkeakouluilta hankittua opetusta ja vain siltä osin, kun opetus-

ta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Se, että kyseistä opetusta tulisi antaa myös omille opiskelijoille, ei estäisi opetuksen antamista erikseen eri korkeakoulujen opiskelijoille.

Säännös ei rajoittaisi olemassa olevia korkeakoulujen yhteistyömuotoja. Se ei siten rajoittaisi esimerkiksi opiskelijoiden oikeutta vapaaehtoisesti, opinto-oikeuksiensa puitteissa, osallistua mihin tahansa muun koti- tai ulkomaisen korkeakoulun järjestämään opetukseen ja sisällyttää näitä opintoja hyväksilukumenettelyn kautta omaan tutkintoonsa. Yliopistot voisivat myös nykyiseen tapaan tarjota tutkintoihin muutoin kuin pakollisina sisältyviä opintoja yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa. Myös vapaaehtoiseen hakeutumiseen perustuva mahdollisuus koti- ja ulkomaisiin yhteis- ja kaksoistutkintoihin säilyisi nykyisellään. Ulkomaiselta korkeakoululta tehtävä opetuksen hankinta ei kuitenkaan mahdollistaisi korkeakoulun omasta opetuksesta luopumista kieltenopetusta lukuun ottamatta. Sen sijaan siihen oikeuttaisi opetuksen hankkiminen myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivalta kotimaiselta korkeakoululta, joita ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Höghskolan på Åland.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin lisäksi yliopiston velvollisuudesta antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Yliopisto ei asetuksilla säädettyjen tutkintojensa ja koulutusvastuualojensa osalta voisi ulkoistaa toimintaansa kokonaan toiselle korkeakoululle. Säännös asettaisi oman opetuksen velvoitteen asetustasolla säädettyjen koulutusvastuiden tarkkuudella. Yliopiston tulisi antaa pääosa kunkin tutkintoyksikön (kandidaatti, maisteri, tohtori) opetuksesta itse. Opetuksen määrää arvioitaessa voidaan arviointikriteereinä käyttää esimerkiksi opinnoista saatuja opintopisteitä. Opetuksen määrä voi itseopiskelusta ja muusta opetusmuodosta riippuen kuitenkin vaihdella voimakkaasti opintopisteistä riippumatta, joten opintopisteiden määrä antaa opetuksen määrästä vain suuntaa antavan arvion. Keskeistä asiassa on opintojen muodostama kokonaisuus. Mikäli liikutaan lähellä opetuksen hankkimisen ylärajaa, on korkeakoulun hyvän hallinnon perusteella noudatettava varovaisuusperiaatetta ja varmistettava, että antavat itse pääosan opetuksesta. Säännös ei rajoittaisi korkeakoulun oikeutta lukea hyväksi muualla suoritettuja opintoja. Yliopistojen koulutusvastuusta ja tutkintorakenteesta säädetään yliopistolain 7 §:ssä sekä sen 3 momentin nojalla tutkintoasetuksessa (asetuksen liite) sekä opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksessa yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä (1451/2014, jäljempänä koulutusvastuuasetus).

Ehdotettavan 3 momentin mukaan edellytettäisiin, että opetuksen, joka korvaa yliopiston oman opetuksen, tulisi vastata tutkinnon myöntävän eli opetusta hankkivan yliopiston määrittelemiä tavoitteita. Vaatimus koskisi sekä kieltenopetusta että muuta pykälässä tarkoitettua opetusta. Vaatimus sisältyy kieltenopetuksen osalta jo voimassa olevaan lakiin, mutta nyt siitä säädettäisiin nimenomaisesti asian varmistamiseksi.

Vaikka tutkintojen sisällöt ja kokonaistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan, voivat opintojaksokohtaiset tarkemmat tavoitteet vastata toisiaan myös yli tutkinto- ja korkeakoulurajojen, mikä mahdollistaa opetusyhteistyön. Tutkinnon myöntävän yliopiston toimielimet määrittelevät opintojaksojen osaamis pohjaiset tai muut tavoitteet noudattaen tutkintoasetuksessa säädetyjä yleisiä tavoitteita. Opetuksen suunnittelussa voitaisiin tehdä yhteistyötä opetuksen antajan kanssa. Päävastuu opetuksen sisällön suunnittelusta olisi kuitenkin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla. Tutkinnon myöntäjä vastaisi viime kädessä siitä, että opiskelijat saavuttavat tutkintoasetuksessa ja yliopiston tutkintosäännössä määritellyn osaamisen ja muut tavoitteet.

Yliopistolain 2 §:n 1 momentin mukaan yliopistojen tehtävänä on antaa tutkimukseen perustuvaa ylintä opetusta. Yliopistojen tulee huolehtia tutkimuksensa korkeasta tasosta ja tutkimuksen riittävästä yhteydestä opetukseen kaikilla koulutusvastuualoillaan. Opetus tulisi yliopistolain 2 §:n 2 momentin mukaisesti järjestää myös siten, että korkea kansainvälinen taso toteutuu. Opetusta hankkivan yliopiston tulisi seurata hankinnan laatua osana yliopistolain 87 §:n mukaista korkeakoulun yleistä laadunvarmistusta. Hankittavan opetuksen laadun varmistaminen edellyttää, että opetusta hankkivalla korkeakoululla on riittävä alan osaaminen ja henkilöstö, joka huolehtii osaamistavoitteiden määrittelystä, muusta opetussuunnittelusta sekä opetushankintojen toteuttamisesta ja seurannasta.

Yliopiston olisi opetusta hankkiessaan noudatettava hyvää hallintoa, mikä tarkoittaisi opetusyhteistyön osalta opiskelijoiden ja opiskelijaksi hakeutuvien oikeutettujen odotusten suojaamista. Oikeutettuja odotuksia voi liittyä esimerkiksi tutkinnon ja opetuksen sisältöön ja sijaintipaikkaan sekä opetuskieleen. Odotukset voivat perustua lainsäädäntöön sekä korkeakoulun aiempaan toimintaan ja korkeakoulun tulevasta toiminnastaan antamiin tietoihin. Yliopiston tulisi laatia tutkintosääntönsä, opetussuunnitelmansa ja opiskelijarekrytoinnissa käytettävä materiaalinsa siten, että jo opiskelijoiksi hakeutuvilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä ja riittävä kuva tulevan tutkintonsa sisällöstä ja opetuksen keskeisistä toteutustavoista. Tiedot opetusjärjestelyistä ja erityisesti opetuksen sijaintipaikkaa koskevista muutoksista tulisi antaa opiskelijoille riittävän varhain. Opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun liittyen opetusta hankkiva ja opetusta antava korkeakoulu vastaisivat yhdessä siitä, että opetus toisessa korkeakoulussa ei heikennä opiskelijan asemaa korkeakoulujen opiskelijoilleen tarjoamien palveluiden osalta.

Ehdotettavan 4 momentin mukaan opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai ammattikorkeakoululain 8 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 7 a §:n 2 momenttia, mutta laajennettaisiin koskemaan muutakin kuin kieltenopetusta. Säännöksestä seuraa, että opetus toteutettaisiin niin, että opiskelijat olisivat opintoja suorittaessaan opetusta antavan korkeakoulun hallintovallan alaisia. Opetusta antava korkeakoulu vastaisi ainakin kurssien arvostelusta, oikaisumahdollisuuden järjestämisestä sekä opetuksen välittömään toteutukseen liittyvästä kurinpidosta. Lisäksi opetusta antavalla korkeakoululla olisi yliopistolain 43 b §:n tai ammattikorkeakoululain 34 §:n mukainen tiedonsaantioikeus. Se voisi myös edellyttää opiskelijalta huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä yliopistolain 43 d §:n tai ammattikorkeakoululain 36 §:n mukaisesti. Opetusta antava korkeakoulu ei kuitenkaan voisi peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeutta, koska opiskelijan opiskeluoikeus on tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa. Opetusta hankkivan korkeakoulun tulisi puolestaan omia kurinpitotoimia harkitessaan ja niistä päättäessään ottaa huomioon opiskelijan toiminta opetusta antavassa korkeakoulussa ja hänen siellä mahdollisesti saamansa rangaistukset. Opetusta hankkivan korkeakoulun olisi myös ryhdyttävä asian vaatimiin toimiin opiskeluoikeuden peruuttamiseksi (YOL 43 a §) myös silloin, kun peruuttamisen peruste liittyisi opiskelijan opintoihin tai toimintaan opetusta antavassa korkeakoulussa. Kurssille valinta voisi korkeakoulujen keskeiseen sopimukseen perustuen kuulua joko opetusta hankkivalle tai sitä antavalle korkeakoululle. Opiskelija olisi opetusta antavan korkeakoulun hallinnon alainen siltä osin, kun hallinto koskee tämän korkeakoulun opetusta, myös osallistuessaan opetukseen oman yliopistonsa tiiloissa tai oman yliopistonsa muun opetuksen yhteydessä.

Ehdotettavan säännöksen perusteella toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussa suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opiskelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Koska kyseessä olisi tutkintoon johtava opiskelu, olisi se yliopistolain 8 §:n ja ammattikorkeakoululain 12 §:n mukaisesti maksutonta. Suoritettavat opintopisteet luettaisiin yliopistojen rahoitusmallissa opetusta hankkineessa yliopistossa suoritetuiksi opintopisteiksi. Koska kyseessä olisi rajattu opiskeluoikeus, opiskelijasta ei automaattisesti tulisi opetusta antavan yliopiston ylioppilaskunnan jäsentä. Jäsenyys olisi kuitenkin ylioppilaskunnan päätöksellä mahdollinen.

7 b §. Koulutuksen siirto. Lakiin lisättäisiin uusi 7 b §, jossa säädettäisiin yliopiston koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen yliopistoon. Nykyinen 7 b § siirtyisi 7 c §:ksi. Säännöksen mukaan yliopisto voisi koulutuksen lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen yliopiston kanssa opiskelijoidensa siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa tässä toisessa yliopistossa. Kullakin opiskelijalla olisi kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan opiskeluoikeutensa mukaisia tutkinto-opintoja siihen yliopistoon, jonka koulutus lakkautetaan. Säännös ei estäisi korkeakoulun päättämää pidempää siirtymäaika. Toisaalta opiskelijoiden nopeampi, vapaaehtoisuuteen perustuva siirtyminen olisi myös mahdollista. Opiskelijat voisivat siten siirtyä jo kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa järjestelyyn osallistuvien yliopistojen mahdollistamalla tavalla. Siirtymäajan päättyessä myös koulutuksen lakkautaneessa korkeakoulussa vielä opiskelevien opiskeluoikeus siirtyisi vastaanottavaan korkeakouluun ilman opiskelijan erillistä suostumusta. Kolmen vuoden siirtymäoikeutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluoikeuden kesto, josta säädetään yliopistolain 41 §:n 1—4 momentissa. Koulutuksen lakkauttaminen ja siihen liittyvä siirto toiseen korkeakouluun ei siten suoraan vaikuttaisi opiskelijan opiskeluoikeuden keston. Säännös ja kolmen vuoden määräaika ei koskisi niitä opiskelijoita, joiden osalta korkeakoulu ei ole sopinut toisen korkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä.

Säännös koskisi niin asetuksella säädettyjä koulutusvastuita kuin myös koulutuksia, joiden koulutusvastuusta ei ole yksityiskohtaisesti säädetty, mutta joihin opiskelijoita on valittu erikseen. Tällainen koulutus voisi olla esimerkiksi yhteiskuntatieteiden koulutusvastuun perustella järjestettävä kansantaloustieteen koulutus, joka johtaa valtiotieteen maisterin tutkintoon. Tällaisiin koulutuksiin liittyy opiskelijoiden perusteltuja odotuksia mahdollisuudesta suorittaa sisällöltään määrätynlainen tutkinto loppuun. Koulutus voisi tulla lakkautetuksi sekä valtioneuvoston tai opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksella (koulutusvastuualat) että korkeakoulun omalla päätöksellä (muut koulutukset kuin koulutusvastuualat). Koulutus katsottaisiin lakkautetuksi, kun siitä on päätetty tavalla, jolla on oikeusvaikutuksia. Ratkaiseva olisi toisin sanoen koulutusvastuiden osalta asetuksen antopäivä ja muiden koulutusten osalta yliopiston hallituksen tai monijäsenisen toimielimen asian ratkaisevan päätöksen antopäivä. Määräajan kulumisen edellyttäisi lisäksi, että siirtymisestä olisi sovittu toisen yliopiston kanssa. Yliopiston tulisi julkistaa päätös ja huolehtia koulutuksessa opiskelevien tiedottamisesta hyvän hallinnon edellyttämällä tavalla viivytyksettä.

Opiskelijalla, jolla olisi opiskeluoikeus sekä kandidaatin että maisterin tutkintoon koulutuksen lakkauttavassa korkeakoulussa tulisi olla vastaava oikeus myös vastaanottavassa korkeakoulussa. Siirtyvän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto laskettaisiin 2 momentin perusteella samoin kuin siirto-opiskelijalla (YOL 41 § 5 momentti). Laskennassa otettaisiin huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiskeluun koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa jo käytetty läsnä- ja poissaoloaika. Opiskeluoikeuden siirtyminen ja siihen liittyvät opiskelijan henkilö-

kohtaiset olosuhteet tulisi ottaa huomioon käsiteltäessä opiskelijan opiskeluoikeutta koskevaa yliopistolain 42 §:n mukaista lisäaikahakemusta.

Korkeakoulu voisi helpottaa koulutuksen siirrosta opiskelijalle aiheutuvia ongelmia muun muassa tarjoamalla mahdollisuutta hakeutua siirto-opiskelijana toiseen koulutukseen tai suunnata opintojaan omalla päätöksellä laajan opinto-oikeuden puitteissa.

Kun koulutusvastuu lakkautetaan ja koulutus siirretään toiseen korkeakouluun, ei 7 a §:n mukainen vaatimus antaa pääosa koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse sovellu enää kyseiseen koulutukseen ja siitä luopuvaan korkeakouluun.

7 c §. Erikoistumiskoulutukset. Voimassa olevan lain 7 b § ehdotetaan siirrettäväksi uudeksi 7 c §:ksi. Säännös säilyisi sisällöltään muuttumattomana.

1.2 Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta

8 a §. Opetusyhteistyö. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan lain kanssa yhtenevästi korkeakoulujen kieltenopetusyhteistyöstä. Säännöstä on täsmennetty terminologisesti. Korkeakouluilla olisi edelleen oikeus järjestää niiden tutkintoihin sisältyvä kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun, eli ammattikorkeakoulun tai yliopiston kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Uusi sanamuoto kattaisi nykyistä selkeämmin yhteistyön myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivien kotimaisten korkeakoulujen kanssa. Tässä tarkoitettut korkeakoulut ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Högskolan på Åland. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Myös ulkomaiselta korkeakoululta hankittava kieltenopetus oikeuttaisi omasta opetuksesta luopumiseen. Määrällistä hankintarajoitusta ei kieltenopetuksen osalta olisi. Korkeakoulu voisi edelleen hankkia kaiken momentissa tarkoitettujen kielten opetuksen toiselta korkeakoululta. Säännös koskee valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista (1129/2014, jäljempänä ammattikorkeakouluasetus) tarkoitettuja viestintä- ja kieliopintoja, ei ammattikorkeakoulujen eri kielissä ja viestinnässä antamaa, näiden alojen tutkintoon johtavaa opetusta, kielten perus-, ammatti- ja syventäviä ammattiopintoja. (ammattikorkeakoululaki 558/2016; HE 66/2016)

Ehdotettavan 2 momentin mukaan mahdollisuutta järjestää opetusta yhteistyössä tai hankkia sitä toisilta korkeakouluilta ammattikorkeakoulun omasta opetuksesta samalla luopuen laajennettaisiin koskemaan kieltenopetuksen lisäksi myös muuta ammattikorkeakoulujen tutkinto-opetusta. Ammattikorkeakoulujen nykyinen velvollisuus antaa omaa opetusta koskee niiden koulutusvastuualoja ja alojen sisällä sitä opetusta, joka on pakollista kyseisen koulutusvastuualan tutkintojen tai koulutuksen (esim. ammatillinen opettajankoulutus) suorittamiseksi. Koska säännös koskisi vain koulutusvastuun alaista opetusta, se ei siten vaikuttaisi esimerkiksi erikoistumiskoulutuksen järjestämiseen, mihin ei nykyiselläänkään liity vastaavia yhteistyön rajoituksia.

Ammattikorkeakoulu voisi 2 momentin mukaan järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä toiselta korkeakoululta. Korkeakoululla tarkoitetaan tässä yliopistoja, ammattikorkeakouluja ja muita koti- ja ulkomaisen lainsäädännön mukaisia korkeakouluja. Säännös vahvistaisi yhteistyön asemaa korkeakoulujen keskeisenä toimintaperiaatteena. Se olisi tältä osin yhdenmukainen myös ammat-

तिकorkeakoululain 6 §:n mukaisen yhteistyövelvoitteen kanssa. Kun opetus hankittaisiin sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, ammattikorkeakoulun ei tarvitsisi koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Säännös asettaisi ammattikorkeakoulun omasta opetusvelvollisuudesta vapautumiseksi kaksi lisävaatimusta kieltenopetukseen nähden: Poikkeus koskisi vain kotimaisilta korkeakouluilta hankittua opetusta ja vain siltä osin, kun opetusta antava korkeakoulu antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen. Se, että kyseistä opetusta tulisi antaa myös omille opiskelijoille, ei estäisi opetuksen antamista erikseen eri korkeakoulujen opiskelijoille.

Säännös ei rajoittaisi olemassa olevia korkeakoulujen yhteistyömuotoja. Se ei siten rajoittaisi esimerkiksi opiskelijoiden oikeutta vapaaehtoisesti, opinto-oikeuksiensa puitteissa osallistua mihin tahansa muun koti- tai ulkomaisen korkeakoulun järjestämään opetukseen ja sisällyttää näitä opintoja hyväksilukumenettelyn kautta omaan tutkintoonsa. Ammattikorkeakoulut voisivat myös nykyiseen tapaan tarjota tutkintoihin muutoin kuin pakollisina sisältyviä opintoja yhteistyössä muiden korkeakoulujen kanssa. Myös vapaaehtoiseen hakeutumiseen perustuva mahdollisuus koti- ja ulkomaisiin yhteis- ja kaksoistutkintoihin säilyisi nykyisellään. Ulkomaiselta korkeakoululta tehtävä opetuksen hankinta ei kuitenkaan mahdollistaisi korkeakoulun omasta opetuksesta luopumista kieltenopetusta lukuun ottamatta. Sen sijaan siihen oikeuttaisi opetuksen hankkiminen myös muulla kuin opetus- ja kulttuuriministeriön toimialalla toimivalta kotimaiselta korkeakoululta, joita ovat Maanpuolustuskorkeakoulu, Poliisiammattikorkeakoulu ja Höghskolan på Åland.

Ehdotettavassa 2 momentissa säädettäisiin lisäksi ammattikorkeakoulun velvollisuudesta antaa pääosa sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Ammattikorkeakoulu ei koulutusvastuualojensa osalta voisi ulkoistaa toimintaansa kokonaan toiselle korkeakoululle. Säännös ei rajoittaisi korkeakoulun oikeutta lukea hyväksi muualla suoritettuja opintoja. Säännös koskisi sekä ammattikorkeakoulututkinnon että ylempään ammattikorkeakoulututkinnon opetusta. Ammattikorkeakoulujen koulutusvastuut on määritelty niiden toimiluvissa.

Ehdotettavan 3 momentin mukaan edellytettäisiin, että opetuksen, joka korvaa ammattikorkeakoulun oman opetuksen, tulisi vastata tutkinnon myöntävän eli opetusta hankkivan ammattikorkeakoulun määrittelemiä tavoitteita. Vaatimus koskisi sekä kieltenopetusta että muuta pykälässä tarkoitettua opetusta. Vaatimus sisältyy kieltenopetuksen osalta jo voimassa olevaan lakiin, mutta nyt siitä säädettäisiin nimenomaisesti asian varmistamiseksi. Vaikka tutkintojen sisällöt ja kokonaistavoitteet poikkeavat selvästi toisistaan, voivat opintojaksokohtaiset tarkemmat tavoitteet vastata toisiaan yli tutkinto- ja korkeakoulurajojen, mikä mahdollistaa opetusyhteistyön. Tutkinnon myöntävän ammattikorkeakoulun toimielimet määrittelevät opintojaksojen osaamis pohjaiset tai muut tavoitteet noudattaen ammattikorkeakouluasetuksessa säädettyjä yleisiä tavoitteita. Opetuksen suunnittelussa voitaisiin tehdä myös yhteistyötä opetuksen antajan kanssa. Päävastuu opetuksen sisällön suunnittelusta olisi kuitenkin tutkinnon myöntävällä korkeakoululla (ammattikorkeakoululaki 62 §). Tutkinnon myöntäjä vastaisi viime kädessä siitä, että opiskelijat saavuttavat ammattikorkeakouluasetuksessa ja ammattikorkeakoulun tutkintosäännössä määritellyn osaamisen ja muut tavoitteet. Ammattikorkeakoulun tulisi opetusta hankkiessaan ottaa huomioon, että sen tehtävänä on ammattikorkeakoululain 4 §:n mukaan antaa työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen, taiteellisiin ja sivistyksellisiin lähtökohtiin perustuvaa korkeakouluopetusta ammatillisiin asiantuntija-tehtäviin ja tukea opiskelijan ammatillista kasvua. Opetuspalvelua hankkivan korkeakoulun

tulisi seurata hankinnan laatua ja tarvittaessa kehittää toimintaansa tältä osin osana korkeakoulun yleistä laadunvarmistusta (ammattikorkeakoululaki 62 §). Mikäli asetusten mukaisia tavoitteita ei saavutettaisi, palvelua hankkiva korkeakoulu ei täyttäisi koulutusvastuutaan (ammattikorkeakoululaki 8 § sekä ammattikorkeakouluasetus 4, 5 ja 7 §). Hankittavan opetuksen laadun varmistaminen edellyttää, että opetusta hankkivalla korkeakoululla on riittävä alan osaaminen ja henkilöstö, joka huolehtii osaamistavoitteiden määrittelystä, muusta opetus suunnittelusta sekä opetushankintojen toteuttamisesta ja seurannasta.

Ammattikorkeakoulun olisi opetusta hankkiessaan noudatettava hyvää hallintoa, mikä tarkoittaisi opetusyhteistyön osalta opiskelijoiden ja opiskelijaksi hakeutuvien oikeutettujen odotusten suojaamista. Oikeutettuja odotuksia voi liittyä esimerkiksi tutkinnon ja opetuksen sisältöön ja sijaintipaikkaan sekä opetuskieleen. Odotukset voivat perustua lainsäädäntöön sekä korkeakoulun aiempaan toimintaan ja korkeakoulun tulevasta toiminnastaan antamiin tietoihin. Ammattikorkeakoulun tulisi laatia tutkintosaäntönsä, opetussuunnitelmansa ja opiskelijarekrytoinnissa käytettävä materiaalinsa siten, että jo opiskelijoiksi hakeutuvilla olisi tosiasiallinen mahdollisuus saada selkeä ja riittävä kuva tulevan tutkintonsa sisällöstä ja opetuksen keskeisistä toteutustavoista. Tiedot opetusjärjestelyistä ja erityisesti opetuksen sijaintipaikkaa koskevista muutoksista tulisi antaa opiskelijoille riittävän varhain. Opiskelijoiden yhdenvertaiseen kohteluun liittyen opetusta hankkiva ja opetusta antava korkeakoulu vastaisivat yhdessä siitä, että opetus toisessa korkeakoulussa ei heikennä opiskelijan asemaa korkeakoulujen opiskelijoilleen tarjoamien palveluiden osalta.

Ehdotettavan 4 momentin mukaan opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai yliopistolain 7 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, olisi rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 8 a §:n 2 momenttia, mutta laajennettaisiin koskemaan muutakin kuin kieltenopetusta. Säännöksestä seuraa, että opetus toteutettaisiin niin, että opiskelijat olisivat opintoja suorittaessaan opetusta antavan korkeakoulun hallintovalan alaisia. Opetusta antava korkeakoulu vastaisi ainakin kurssien arvostelusta, oikaisumahdollisuuden järjestämisestä sekä opetuksen välittömään toteutukseen liittyvästä kurinpidosta. Lisäksi opetusta antavalla korkeakoululla olisi ammattikorkeakoululain 34 §:n tai yliopistolain 43 b §:n mukainen tiedonsaantioikeus. Se voisi myös edellyttää opiskelijalta huumausainetestiä koskevan todistuksen esittämistä ammattikorkeakoululain 36 §:n tai yliopistolain 43 d §:n mukaisesti. Opetusta antava korkeakoulu ei kuitenkaan voisi peruuttaa opiskelijan opiskeluoikeutta, koska opiskelijan opiskeluoikeus on tutkinnon myöntävässä korkeakoulussa. Opetusta hankkivan korkeakoulun tulisi puolestaan omia kurinpitotoimia harkitessaan ja niistä päättäessään ottaa huomioon opiskelijan toiminta opetusta antavassa korkeakoulussa ja hänen siellä mahdollisesti saamansa rangaistukset. Opetusta hankkivan korkeakoulun olisi myös ryhdyttävä asian vaatimiin toimiin opiskeluoikeuden peruuttamiseksi (AMKL 33 §) myös silloin, kun peruuttamisen peruste liittyisi opiskelijan opintoihin tai toimintaan opetusta antavassa korkeakoulussa. Kurssille valinta voisi korkeakoulujen keskeiseen sopimukseen perustuen kuulua joko opetusta hankkivalle tai sitä antavalle korkeakoululle. Opiskelija olisi opetusta antavan korkeakoulun hallinnon alainen siltä osin, kun hallinto koskee tämän korkeakoulun opetusta, myös osallistuessaan opetukseen oman ammattikorkeakoulunsa tiloissa tai oman ammattikorkeakoulunsa muun opetuksen yhteydessä.

Ehdotettavan säännöksen perusteella toisessa korkeakoulussa suoritettavat opinnot rinnastuisivat opiskelijan omassa korkeakoulussa suorittamiin opintoihin, joten niiden sisällyttäminen opis-

kelijan tutkintoon ei edellyttäisi erillistä hyväksilukua. Koska kyseessä olisi tutkintoon johtava opiskelu, olisi se ammattikorkeakoululain 12 §:n ja yliopistolain 8 §:n mukaisesti maksutonta. Suoritetut opintopisteet luettaisiin ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa opetusta hankkineessa ammattikorkeakoulussa suoritetuiksi opintopisteiksi. Koska kyseessä olisi rajattu opiskeluoikeus, opiskelijasta ei automaattisesti tulisi opetusta antavan yliopiston ylioppilaskunnan jäsentä. Jäsenyys olisi kuitenkin ylioppilaskunnan päätöksellä mahdollinen.

8 b §. *Koulutuksen siirto.* Lakiin lisättäisiin uusi 8 b §, jossa säädettäisiin ammattikorkeakoulun koulutuksen lakkauttamiseen liittyvästä opiskelijoiden siirtymisestä toiseen ammattikorkeakouluun. Säännöksen mukaan ammattikorkeakoulu voisi koulutuksen lakkauttamisen yhteydessä sopia toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoidensa siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa tässä toisessa ammattikorkeakoulussa. Opiskelijoilla olisi kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen ammattikorkeakouluun, jonka koulutus lakkautetaan. Säännös ei estäisi korkeakoulun päättämää pidempää siirtymäaikaa. Toisaalta opiskelijoiden nopeampi, vapaaehtoisuuteen perustuva siirtyminen olisi myös mahdollista. Opiskelijat voisivat siten siirtyä jo kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa järjestelyyn osallistuvien yliopistojen mahdollistamalla tavalla. Siirtymäajan päätyttyä myös koulutuksen lakkautaneessa korkeakoulussa vielä opiskelevien opiskeluoikeus siirtyisi vastaanottavaan korkeakouluun ilman opiskelijan erillistä suostumusta. Kolmen vuoden siirtymäoikeutta rajoittaisi opiskelijan henkilökohtaisen opiskeluoikeuden kesto, josta säädetään ammattikorkeakoululain 30 §:n 1—5 momentissa. Koulutuksen lakkauttaminen ja siihen liittyvä siirto toiseen korkeakouluun ei siten suoraan vaikuttaisi opiskelijan opiskeluoikeuden kesto. Kolmen vuoden sääntö ei koskisi niitä opiskelijoita, joiden osalta korkeakoulu ei ole sopinut toisen korkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä.

Säännös koskisi niin ammattikorkeakoulun toimiluvan mukaisia koulutusvastuita kuin myös koulutuksia, joiden koulutusvastuusta ei ole yksityiskohtaisesti säädetty, mutta joihin opiskelijoita on valittu erikseen, esimerkiksi eri instrumenttien tai musiikinlajien (klassinen musiikki / populaarimusiikki) koulutus musiikin koulutusvastuun sisällä. Tällaisiin koulutuksiin liittyy opiskelijoiden perusteltuja odotuksia mahdollisuudesta suorittaa sisällöltään määrätynlainen tutkinto loppuun. Koulutus voisi tulla lakkautetuksi sekä ammattikorkeakoulun toimilupaa koskevalla valtioneuvoston päätöksellä (koulutusvastuualat) että korkeakoulun omalla päätöksellä (muut koulutukset kuin koulutusvastuualat). Koulutus katsottaisiin lakkautetuksi, kun siitä on päätetty tavalla, jolla on oikeusvaikutuksia. Ratkaiseva olisi toisin sanoen koulutusvastuiden osalta valtioneuvoston päätöksen antopäivä ja muiden koulutusten osalta ammattikorkeakoulun hallituksen asian ratkaisevan päätöksen antopäivä. Määräajan kuluminen edellyttäisi lisäksi, että siirtymisestä olisi sovittu toisen ammattikorkeakoulun kanssa. Ammattikorkeakoulun tulisi julkistaa päätös ja huolehtia koulutuksessa opiskelevien tiedottamisesta hyvän hallinnon edellyttämällä tavalla viivytyksettä.

Siirtyvän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto laskettaisiin samoin kuin siirto-opiskelijalla (AMKL 30 § 6 momentti). Laskennassa otettaisiin huomioon tavoitetutkinnon pituus sekä opiskeluun koulutuksesta luopuvassa korkeakoulussa jo käytetty läsnä- ja poissaoloaika. Opiskeluoikeuden siirtyminen ja siihen liittyvät opiskelijan henkilökohtaiset olosuhteet tulisi ottaa huomioon käsiteltäessä opiskelijan opiskeluoikeutta koskevaa ammattikorkeakoululain 30 a §:n mukaista lisäaikahakemusta.

Korkeakoulu voisi helpottaa koulutuksen siirrosta opiskelijalle aiheutuvia ongelmia muun muassa tarjoamalla mahdollisuutta hakeutua siirto-opiskelijana toiseen koulutukseen tai suunnata opintojaan omalla päätöksellä laajan opinto-oikeuden puitteissa.

Kun koulutusvastuu lakkautetaan ja koulutus siirretään toiseen korkeakouluun, ei 8 a §:n mukainen vaatimus antaa pääosa koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse soveltu enää kyseiseen koulutukseen ja siitä luopuvaan korkeakouluun.

24 §. *Ammattikorkeakoulun hallintokieli.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan jokaisella olisi oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käytämällään kielellä. Säännös koskee hallintoasioiden käsittelyä, ei opetusta tai siihen liittyviä palveluita. Ammattikorkeakoulun tutkintotodistukset tulisi nykyiseen tapaan antaa ammattikorkeakoulun opetus- ja tutkintokielellä. Ammattikorkeakoulujen hallintokielen sääntely saatettaisiin tältä osin vastaamaan yliopistoja koskevaa voimassa olevaa sääntelyä. Samalla hallintokieltä koskevat opiskelijan oikeudet selkeytyisivät.

1.3 Laki yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta

1 §. *Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin yliopistolain muuttamisesta annetun lain (jäljempänä muutoslaki) voimaantulosta. Muutoslain 1 §:n olisi tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019. Muutoslain 7 a—7 c §:n olisi tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman nopeasti.

Muutoslain 7 b §:ää sovellettaisiin myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että pykälässä tarkoitettu kolmen vuoden aika laskettaisiin pykälän voimaantulosta. Tämä soveltamissäännös koskisi esimerkiksi 1.8.2017 voimaan tulevaa koulutusvastuun muutosta (opetus- ja kulttuuriministeriön asetus yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta, 29/2017), jolla kielten (suomi ja sen sukukielet, pohjoismaiset kielet, englanti ja saksa) opetus Vaasan yliopistossa lakkaa, sekä siihen liittyvää opiskelijoiden siirtämistä Jyväskylän yliopistoon. Vaasassa lain voimaan tullessa kieliä opiskelevilla tutkinto-opiskelijoilla olisi siten heidän henkilökohtaisen opiskeluoikeutensa asettamissa rajoissa oikeus jatkaa opintojaan Vaasan yliopiston alaisuudessa kolme vuotta 7 b §:n voimaantulosta, minkä jälkeen heidän opiskeluoikeutensa siirtyisi Vaasan ja Jyväskylän yliopistojen sopimuksen mukaisesti Jyväskylän yliopistoon. Opiskelijat voisivat kuitenkin oman valintansa mukaan, yliopistojen tarjoamissa puitteissa siirtyä Jyväskylään jo aikaisemmin. Siirtymäsäännöksen tarkoituksena ei ole luoda lisäoikeuksia jo lakkautetuissa ja siirtyneissä koulutuksissa opiskeleville, siltä osin, kun niissä on noudatettu tai noudatetaan yliopiston määräämää vähintään kolmen vuoden siirtymäaikaa.

2 §. *Tampereen uuden yliopiston perustaminen.* Pykälässä olisi säännös, jonka mukaan yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentin 6 ja 14 kohdassa mainittujen Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivan TTY-säätiön (yhdistyvät yliopistot) toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyisivät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019) säätiöyliopistona toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön. Säännös tarkoittaisi yliopistotoiminnan siirtymistä yhdistyviltä yliopistoilta Tampereen uudelle yliopistolle.

Henkilöstön siirtymiseen yhdistyvistä yliopistoista Tampereen uuteen yliopistoon sovellettaisiin, mitä työsopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta. Liikkeen luovutukses-

ta säädetään muun muassa työsopimuslain 10 §:ssä. Sen 2 momentin mukaan liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhte-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

3 §. Yliopiston järjestäytyminen. Pykälässä säädettäisiin Tampereen uuden yliopiston järjestäytymisestä, millä tarkoitettaisiin uuden yliopiston lakisääteisten toimielinten valintaa sekä niitä toimia, joihin uuden yliopiston toimielimien ja yhdistyvien yliopistojen olisi ryhdyttävä, jotta Tampereen uusi yliopisto voisi aloittaa toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019).

Pykälän 1 momentin mukaan yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsisivat Tampereen uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen ja päättäisivät sen toimikaudesta. Valinta olisi tehtävä siten, että hallitus voisi aloittaa toimintansa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018. Vähintään kahden hallituksen jäsenen toimikauden olisi päätyttävä viimeistään 31.12.2019 ja kahden 31.12.2020. Järjestelyllä pyritään turvaamaan sekä hallituksen toiminnan jatkuminen asteittaisen uudistumisen avulla että uuden yliopiston monijäsenisen toimielimen mahdollisuus vaikuttaa hallituksen kokoonpanoon heti perustamisvaiheen jälkeen.

Pykälän 2 momentin mukaan Tampereen uuden yliopiston 1 momentin mukaisesti valittu ensimmäinen hallitus valitsisi yliopiston rehtorin.

Pykälän 3 momentin mukaan Tampereen uuden yliopiston ensimmäinen hallitus päättäisi yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen (YOL 26 §) jäsenten määrästä ja eri ryhmiin kuuluvien jäsenten lukumäärästä. Hallitus myös päättäisi, valitsevatko yhdistyvien yliopistojen ryhmät monijäsenisen hallintoelimen jäsenet yhdessä vai erikseen. Yliopistoyhteisöön kuuluvat ryhmät valitsisivat yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen. Ensimmäinen monijäseninen hallintoelimen valinta olisi järjestettävä siten, että hallintoelin voisi aloittaa toimintansa viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 2018.

Pykälän 4 momentin mukaan Tampereen uuden yliopiston toimielinten ja yhdistyvien yliopistojen tulisi yhdessä järjestää yliopiston hallinto ja muut palvelut sekä päätöksenteko niin, että uusi yliopisto voisi aloittaa toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Säännös asettaa aktiivisen toimimisveloitteen ja yhteisvastuun sekä uuden yliopiston ennen sen aloittamista valituille toimielimille että yhdistyville yliopistoille sen takaamiseksi, että Tampereen uusi yliopisto on valmis aloittamaan toimintansa 1.1.2019. Uuden yliopiston tämän pykälän mukaisesti valitut toimielimet tai näiden toimielinten päätöksiin perustuvat muut toimielimet (YOL 23 §) voisivat myös tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia Tampereen uuden yliopiston lukuun heti toimielinten tultua perustetuiksi. Vastaavaa oikeutta ei olisi yhdistyvillä yliopistoilla.

4 §. Varallisuuden siirtyminen. Tampereen yliopiston varallisuus siirtyisi kokonaisuudessaan Tampereen uuden yliopiston omistukseen muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). TTY-säätiön varallisuus siirtyisi uudelle yliopistolle samana ajankohtana TTY-säätiön sulautumisella Tampereen korkeakoulusäätiöön. Laki edellyttäisi TTY-säätiöltä säätiölain mukaisia sulautumistoimia.

TTY-säätiön ja Tampereen yliopiston peruspääomat siirtyisivät Tampereen korkeakoulusäätiön peruspääomaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Peruspääomalla tarkoitetaan tässä TTY-säätiön osalta säätiön perustamisen yhteydessä luovutettua 70 miljoonan euron peruspääomaa (Suomen valtio 50 miljoonaa euroa, Teknologiateollisuus ry ja Teknologiateollisuuden 100-vuotissäätiö yhteensä 19 miljoonaa euroa, Tekniikan Akateemiset ry 500 000 euroa, Tampereen teknillinen seura ry 150 000 euroa, Tampereen kauppakamari 125 000 euroa, Kunnallisneuvos C.V. Åkerlundin säätiö 125 000 euroa ja Tampereen kauppaseura r.y. 100 000 euroa) sekä valtion palautusvelvollisuudella säätiölle luovuttamia, peruspääomaan sijoitettuja omaisuuseriä. Nämä erät ovat 1) valtion TTY-säätiölle sen perustamisen yhteydessä luovuttamat Suomen Yliopistokiinteistöt Oy -nimisen osakeyhtiön osakkeet 160 715 kpl, ta-searvoltaan 33 223 962 euroa sekä valtion vastinrahoituksena TTY-säätiölle suorittama 47 580 885 euroa, joka perustui yliopiston 1.4.2008—30.6.2012 toteuttaman varainkeruun tulokseen.

Tampereen uuden yliopiston purkautuessa tai tullessa lakkautetuksi luovutettaisiin valtion yhdistyvien yliopistojen pääomaan lahjoittamat erät käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi tavalla, josta eduskunta päättäisi. TTY-säätiön muut perustajat päättäisivät TTY-säätiön lahjoittamansa pääoman luovuttamisesta edelleen säätiön tarkoitukseen läheisesti liittyvään tarkoitukseen. Näillä säännöksillä suojattaisiin valtion ja TTY-säätiön perustajien asemaa siten, että se vastaisi niiden oikeuksia yhdistyvien yliopistojen omaisuuteen.

5 §. *Yhdistyvien yliopistojen oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyminen.* Ehdotettavan säännöksen mukaan yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyisivät Tampereen uudelle yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Uusi yliopisto vastaisi niin ikään muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien yliopistojen kaikista sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista. Muun muassa viranomaisten myöntämät toimi-, järjestämis- ja muut luvat sekä yhdistyvien yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyvät uudelle yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

6 §. *Vireillä olevien asioiden siirtyminen.* Selvyyden vuoksi säädettäisiin, että myös yhdistyvissä yliopistoissa vireillä olevat asiat siirtyisivät Tampereen uuden yliopiston käsiteltäviksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Uusi yliopisto edustaisi ja toimisi asianosaisena oikeudenkäynneissä, joissa yhdistyvä yliopisto on ollut asianosaisena.

7 §. *Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset.* Tampereen uuden yliopiston hallitus laatisi yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset. Uuden yliopiston tilintarkastajat toimittaisivat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset ja antaisivat tilintarkastuskertomukset siten kuin yliopistolain 64 §:ssä ja säätiölaissa säädetään. Menettely on sama, mitä noudatettiin Taideyliopistoa perustettaessa. Säännös olisi erityislakina ensisijainen suhteessa säätiölain säännöksiin.

8 §. *Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen.* Yliopistojen yhdistyessä tulisi myös yliopistojen ylioppilaskuntien yhdistyä, jotta opiskelijoiden edustaminen ja yliopistolaissa ylioppilaskunnan velvollisuudeksi säädetyt tehtävät voidaan hoitaa asianmukaisesti. Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat yhdistyisivät Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019). Ylioppilaskunnan järjestäytymisestä ja sen toimivallasta ennen uuden yliopiston aloittamista säädettäisiin tässä pykälässä.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien olisi järjestettävä ylioppilaskunnan edustajiston vaali viimeistään syyskuussa 2018. Mikäli yhdistyvät ylioppilaskunnat eivät olisi toisin sopineet, ensimmäisen edustajiston koko olisi 49 sekä tarvittava määrä varaedustajia. Edustajisto valitsisi keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia.

Mikäli ylioppilaskunnat eivät olisi muuta sopineet, vaalien keskusvaalilautakunta muodostuisi yhdistyvien ylioppilaskuntien hallitusten puheenjohtajista, edustajiston puheenjohtajista sekä pääsihteereistä. Keskusvaalilautakunnan tulisi valita keskuudestaan puheenjohtajan ja kutsua lautakunnalle sihteerin. Keskusvaalilautakunta vahvistaisi vaalijärjestyksen.

Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan vaali olisi suhteellinen ja salainen. Vaalipiirit eivät olisi mahdollisia. Äänioikeus olisi kaikilla yhdistyvien yliopistojen läsnä oleviksi opiskelijoiksi ilmoittautuneilla ylioppilaskunnan jäsenillä. Jokaisella äänioikeutetulla olisi vaalissa yksi ääni.

Yhdistyvien yliopistojen rehtorit yhdessä vahvistaisivat Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan säännöt. Jos Tampereen uudelle yliopistolle olisi kuitenkin jo valittu rehtori, hän vahvistaisi mainitut säännöt.

Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto ja sen valitsevat toimitukset tekisivät ennen uuden yliopiston aloittamista ja ylioppilaskuntien yhdistymistä uuden yliopiston ylioppilaskuntaa koskevat ja uuteen yliopistoon liittyvät ylioppilaskunnan päätökset. Vastavaa toimivaltaa ei olisi yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnilla. Ne olisivat sen sijaan velvollisia tarjoamaan uuden yliopiston ylioppilaskunnalle hallinto- ja muita palveluja, jotta uuden yliopiston ylioppilaskunta voisi aloittaa täysimääräisen toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan (1.1.2019).

9 §. *Ylioppilaskuntien toiminnan siirtyminen.* Koska ylioppilaskunnat yhdistyisivät, tulisi myös yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskuntien jäsenten, henkilöstön, varallisuuden sekä oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyä Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnalle. Henkilöstö, varallisuus, oikeudet ja velvollisuudet siirtyisivät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Säännös on tarkoitettu kattavaksi oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymiseksi. Henkilöstön siirtymiseen sovellettaisiin, mitä työsopimuslaissa säädetään liikkeen luovutuksesta. Liikkeen luovutuksesta säädetään muun muassa työsopimuslain 10 §:ssä. Sen 2 momentin mukaan liikkeen luovutuksessa työnantajan luovutushetkellä voimassa olevista työsuhteista johtuvat oikeudet ja velvollisuudet sekä niihin liittyvät työsuhde-etuudet siirtyvät liikkeen uudelle omistajalle tai haltijalle.

10 §. *Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttaminen.* Pykälän tarkoituksena olisi estää yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä varallisuudensiirroista uudelle yliopistolle tai ylioppilaskunnalle aiheutuvat veroseuraamukset. Pykälä vastaa tältä osin sisällöltään sekä yliopistouudistukseen että Taideliopiston perustamiseen sisältyneitä säännöksiä yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapauttamisesta (HE 244/2009 vp; HE 27/2012 vp). Yhdistyvien yliopistojen ja yhdistyvien ylioppilaskuntien ei katsottaisi purkautuvan tuloverotuksessa. Varat ja velat siirtyisivät samanarvoisina toimintaa jatkavalle Tampereen uudelle yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle.

Toimintansa lopettavien yhdistyvien yliopistojen ja ylioppilaskuntien verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennettäisiin toimintaa jatkavan Tampereen uuden yliopiston ja sen ylioppilaskunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen yliopiston tai ylioppilaskunnan verotuksessa.

Tampereen uusi yliopisto tai sen ylioppilaskunta eivät olisi velvollisia maksamaan varainsiirtoeroa yliopistojen tai ylioppilaskuntien yhdistymisessä tapahtuvasta varojen siirrosta.

11 §. *Viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon.* Selkeyden vuoksi pykälässä säädettäisiin, että muun lainsäädännön viittaukset yhdistyviin yliopistoihin katsottaisiin viittauksiksi Tampereen uuteen yliopistoon.

12 §. *Voimaantulo.* Pykälä sisältäisi tavanomaisen voimaantulosäännöksen. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Koska 11 § kuitenkin saa merkityksensä vasta Tampereen uuden yliopiston aloittaessa toimintansa, tulisi laki tältä osin voimaan vasta 1 päivänä tammikuuta 2019, eli samaan aikaan muutoslain 1 §:n voimaantulon kanssa.

2 Voimaantulo

Yliopistolain muuttamisesta annettavan lain voimaanpanosta ehdotetaan annettavaksi erillinen laki, joka on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti. Voimaanpanolailla säädettäisiin yliopistojen yhdistymisen toteutuksesta. Laki yliopistolain muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 §:n osalta 1 päivänä tammikuuta 2019. Samaan aikaan tulisi voimaan myös voimaanpanolain 11 §, joka koskee lainsäädännön viittauksia Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon. Muilta osin ehdotettavat muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman nopeasti.

Mahdollisimman nopeasti voimaan tulisivat siten voimaanpanolaki, yliopistolain 7 a—7 c § sekä ammattikorkeakoululain kaikki muutokset. Yliopistolain 1 §, joka määrittää Suomen yliopistot, sen sijaan tulisi voimaan vasta 1.1.2019, jolloin uusi yliopisto aloittaisi ja vanhat yliopistot lakkaisivat niiden toiminnan, opiskelijoiden, henkilöstön, varallisuuden sekä oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyessä Tampereen uudelle yliopistolle.

Yliopistolain 7 b §:ää ja ammattikorkeakoululain 8 b §:ää sovellettaisiin myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että näissä pykälissä tarkoitettu kolmen vuoden aika laskettaisiin kyseisten pykälien voimaantulosta. Tämä soveltamissäännös koskisi esimerkiksi 1.8.2017 voimaan tulevaa koulutusvastuun muutosta (**Opetus- ja kulttuuriministeriön asetus** yliopistojen koulutusvastuun täsmentämisestä annetun opetus- ja kulttuuriministeriön asetuksen liitteen muuttamisesta, 29/2017), jolla kielten opetus Vaasan yliopistossa lakkaa, sekä siihen liittyvää opiskelijoiden siirtämistä Jyväskylän yliopistoon. Siirtymäsäännöksen tarkoituksena ei ole luoda lisäoikeuksia jo lakkautetuissa ja siirtyneissä koulutuksissa opiskeleville, siltä osin, kun niissä on noudatettu tai noudatetaan yliopiston määräämää vähintään kolmen vuoden siirtymäaikaa.

3 Suhde perustuslakiin

Tampere3

Vaikka yliopistoilla on vuodesta 2010 alkaen ollut itsenäisen oikeushenkilön asema, päättää eduskunta edelleen yliopistolaisissa säädettyjen Suomen koulutusjärjestelmän mukaisten yliopistojen perustamisesta, lakkauttamisesta ja yhdistämisestä. Yliopistouudistuksen yhteydessä vuonna 2009 eduskunnan perustuslakivaliokunta käsitteli lausunnossaan (PeVL 11/2009 vp) itsenäisenä oikeushenkilönä toimivia yliopistoja ja niiden järjestäytymistä perustuslain 123 §:n 1 momentin kannalta. Perustuslakivaliokunta on tuolloin katsonut, että itsehallinto tarkoittaa ennen muuta sitä, että yliopiston sisäisestä hallinnosta päättävät laissa säädettyin rajoituksin asianomaisen yliopiston omat eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset. Lisäksi perustuslakivaliokunta edellytti tuolloin säätiöyliopistojen osalta, että hallituksen kokoonpanosta ja valinnasta tulee säätää tavalla, joka asiallisesti turvaa yliopiston itsehallinnon. Tällä perustuslakivaliokunta tarkoitti muun muassa yliopistoyhteisön oikeutta itse päättää yliopiston hallituksen jäsenistä. Erityisen tärkeänä perustuslakivaliokunta näyttää pitäneen sitä, että yliopisto voi aina niin halutessaan valita enemmistön hallituksen jäsenistään yliopistoyhteisön sisältä. Yliopiston perustajille on valiokunnan mukaan kuitenkin voitu taata nykyisen yliopistolain mukainen vähemmistöedustus yliopiston hallituksessa.

Perustuslakivaliokunta ei ole yliopistolakiuudistusta käsitellessään vaatinut muutoksia Aalto-yliopiston perustamisessa noudatettuun hallituksen valintamenettelyyn (laki yliopistolain voimaantulon jälkeen 559/2009, 7 §). Sitä on siten pidettävä lähtökohtaisesti sallittuna. Menettely on sama, kuin nyt ehdotettava. Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsisivat uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen yhdessä. Yhdistyvien yliopistojen hallitukset ovat yliopistoyhteisöjen valitsemia. Tästä sekä hallitusten velvollisuudesta edustaa nimenomaan yliopistoa seuraa, että yhdistyvien yliopistojen hallitukset toteuttavat päätöksenteossaan yliopistojen autonomiaa.

Ehdotettavalla perustamisvaiheen säännöksellä, jonka mukaan yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen, turvataan uuden yliopistokokonaisuuden toteutuminen ja sujuva siirtyminen uuteen yliopistoon. Tampereen korkeakoulusäätiö on luopunut oikeudestaan yksin valita säätiön ensimmäinen hallitus. Sen valitsevat perustajien asemesta niin ikään yhdistyvien yliopistojen hallitukset yhdessä. Tämä valintatapa on kirjattu Tampereen korkeakoulusäätiön sääntöihin (16 §). Valinnan valmistelee säätiön sääntöjen mukaan nimityskomitea, jossa puolet jäsenistä on perustajien ja puolet yhdistyvien korkeakoulujen nimeämiä. Yhdistämällä näin Tampereen korkeakoulusäätiön ja Tampereen uuden yliopiston ensimmäisten hallitusten valinta yhtenäiseksi prosessiksi voidaan uudelle yliopistolle saada korkeatasoinen ja toimintakykyinen hallitus jo perustamisvaiheessa. Koska kyseessä on vain perustamiskauden järjestely, se ei johda sellaiseen hallituksen itsetäydennykseen, joka loukkaisi yliopiston itsehallintoa.

Lisäksi yliopistoyhteisön oikeutta valita yliopiston hallitus yliopistolaisissa tarkoitetulla ja yliopistoyhteisön suoran vaikutusmahdollisuuden varmistavalla tavalla edistetään esitykseen sisältyvillä uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen jäsenten toimikausia koskevilla rajoituksilla. Vähintään kahden ensimmäisen hallituksen jäsenen toimikausi päättyisi jo viimeistään 31.12.2019 ja siitä seuraavien kahden viimeistään 31.12.2020. Näin vastuu jatkuvana prosessina toteutettavasta hallituksen valinnasta siirtyisi yliopistoyhteisölle välittömästi yliopiston aloitettua toimintansa. Koska uuden yliopiston hallituksesta päättäisivät yhdistyvien yliopisto-

jen ylimmät toimielimet, hallitukset, päätösvalta asiasta säilyisi yliopistojen autonomian edellyttämällä tavalla yliopistoilla myös siirtymävaiheessa. Esitystä on edellä mainituin perustein pidettävä näiltä osin perustuslain mukaisena. Yliopistoyhteisön välittömän vaikuttamismahdollisuuden rajoitukset ovat tarpeellisia ja oikeasuhtaisia, ja ne edistävät korkeakoulukokonaisuuden muodostumista ja korkeakoulu yhteisön etua.

Opetusyhteistyö

Opetusyhteistyötä koskevaa lakiehdotusta tulee arvioida seuraavien perustuslain säännösten näkökulmasta: 16 § 3 momentti (tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus) ja 123 § 1 momentti (yliopiston itsehallinto).

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt vastaavaa säännöstä lausunnossaan 23/2016, joka on koskenut voimassa olevan yliopistolain 7 a §:n säätämistä. Kyseessä on ollut kieltenopetusyhteistyötä koskeva säännös, jonka mukaan yliopisto voi luopua antamasta omaa kielten- ja viestinnän opetustaan siltä osin, kuin se hankkii korvaavan opetuksen toiselta yliopistolta tai ammattikorkeakoululta. Perustuslakivaliokunta on pitänyt säännöstä perustuslain vaatimusten mukaisena. Tässä ehdotuksessa omasta opetuksesta luopumisoikeus ulotetaan koskemaan kielten- ja viestinnän opetuksen lisäksi myös kaikkea muuta korkeakoulun opetusta edellyttäen, että opetus hankitaan toiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen ja että yliopisto antaa pääosan sen koulutusvastuuseen kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse. Säännösten vahvasta yhdenmukaisuudesta johtuen myös perustelut niiden perustuslainmukaisuudelle ovat samat.

Perustuslain 16 §:n 3 momentissa turvataan tieteen, taiteen ja ylimmän opetuksen vapaus. Ylimmän opetuksen vapauteen kuuluu niin opetuksen sisällön, opetusmenetelmien kuin myös opetuksen järjestämisen vapaus. Perustuslakivaliokunta (PeVL 11/2009) on katsonut säännöksen tarkoittavan, että yliopistojen tulee pystyä tarjoamaan takeet tutkimuksen, tieteen ja opetuksen vapauden täyttymisestä. Yliopistolain 6 §:ssä säädetäänkin, että ”yliopistossa vallitsee tutkimuksen, taiteen ja opetuksen vapaus” ja että ”opettajan on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä”. Vastaavasti ammattikorkeakoululain 9 §:n mukaan: ”Ammattikorkeakoululla on 4 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä suorittaessa opetuksen ja tutkimuksen vapaus. Opetuksessa on kuitenkin noudatettava koulutuksen ja opetuksen järjestämisestä annettuja säännöksiä ja määräyksiä”. Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt yliopistolakiin (32.3 §) myös säännöksen siitä, että työnantaja ei saa menetellä työsuhteessa tavalla, joka vaarantaa tutkimuksen, taiteen tai opetuksen vapautta. Tämä säännös antaa lisäturvaa opetuksen sisällölliselle ja menetelmälliselle vapaudelle yliopistoissa. Vastaavaa säännöstä ei ole ammattikorkeakoululaissa, mutta vastaavan oikeussäännön voidaan katsoa johtuvan suoraan ammattikorkeakoululain 9 §:stä. Opetuksen sisällöllinen ja menetelmällinen vapaus on siten molemmilla korkeakoulusektoreilla turvattu lain tasolla.

Opetuksen järjestämisen vapaus, eli opetuksen institutionaalinen vapaus, on yksi ylimmän opetuksen vapauden osatekijöistä. Se tarkoittaa ylimmän opetuksen antajan oikeutta itsenäisesti päättää opetuksen järjestämisen tavasta. Tähän vapauteen voidaan katsoa kuuluvan myös tässä esityksessä ehdotettu opetuksen hankkiminen toiselta korkeakoululta. Kun opetuksen hankinta tapahtuu yliopiston tai ammattikorkeakoulun oman harkinnan ja päätöksenteon perusteella toiselta korkeakoululta, hankinnan ei voida katsoa vaarantavan ylimmän opetuksen

vapautta. Päinvastoin ehdotettu säännös lisää korkeakoulujen vapautta opetuksen järjestämisen suhteen nykytilanteeseen verrattuna.

Perustuslain 123 §:n 1 momentin mukaan yliopistoilla on itsehallinto sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään. Itsehallinto voidaan jakaa taloudelliseen ja hallinnolliseen itsehallintoon sekä akateemiseen itsehallintoon, joka muodostuu tieteen ja opetuksen itsehallinnosta. Perustuslakivaliokunta on nähnyt itsehallinnon tarkoittavan ennen muuta, ”että yliopiston sisäisestä hallinnosta päättävät laissa säädettyin rajoituksin asianomaisen yliopiston omat eivätkä valtion yleiset hallintoviranomaiset” (PeVL 1/1998). Perustuslakivaliokunta onkin edellyttänyt, että yliopistoyhteisöllä tulee olla lailla taattu mahdollisuus valita enemmistö yliopiston hallituksen jäsenistä yliopistoyhteisön sisältä. Lisäksi perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että hallituksen ja rehtorin tehtävien tulee olla siinä määrin tarkoin määritelty laissa, että merkittävää päätösvaltaa ei voida siirtää sieltä yliopistoyhteisön ulottumattomiin (PeVL 11/2009). Viime kädessä näillä vaatimuksilla turvataan yliopiston toiminnan ydintä, joka on vapaa tiede, taide ja ylin opetus. Näin muotoiltu itsehallinto on taattu yliopistolakiin otetuilla määräyksillä yliopiston hallituksen kokoonpanosta ja tehtävistä, rehtorin tehtävistä, yliopistokollegiosta ja sen tehtävistä sekä säätiöyliopistojen osalta monijäsenisestä hallintoelimestä. Perustuslain 123 § ei koske ammattikorkeakouluja.

Yliopistoille ehdotetaan annettavaksi mahdollisuus, ei pakkoa, järjestää koulutusvastuuseensa kuuluvaa opetusta hankkimalla opetusta suoraan toiselta korkeakoululta luopuen samalla itse jonkun tutkinnon pakollisen osan opetuksesta. Yhteistyön vaatimat päätökset tekisi ja niistä vastaisi kussakin yliopistossa yliopiston johtosäännön ja yliopistolain mukainen toimielin. Perustuslakivaliokunta on vastaavasti pitänyt hyväksyttävänä muun muassa sitä, että yliopisto itse päättää, että sen hallituksessa enemmistö on yliopistoyhteisön ulkopuolisia, vaikka pakollisena tämä ei olisi ollut valiokunnan mukaan mahdollista yliopiston autonomiaa loukkaavana. Vastuu opetuksen sisällöstä ja laadusta (YOL 2.2 §) sekä päätösten vaikutusten seuranta ja havaintoihin reagointi olisivat edelleen yliopiston toimivallassa ja vastuulla (YOL 87 §). Perustuslaki ei edellytä ammattikorkeakouluilta itsehallintoa, eikä sitä ole turvattu yliopistoja vastaavalla tavalla. Perustuslain näkökulmasta riittääkin, että yliopistojen itsehallintoa ei loukata. Esitys on perustuslain 123 §:n 1 momentissa säädetyn yliopistojen itsehallinnon mukainen antaessaan yliopistoille aikaisempaa laajempaa toimivallan opetuksen järjestämiseen yliopiston omalla päätöksellä.

Ehdotuksen arvioinnissa on otettava huomioon, että yhteistyö toisten korkeakoulujen kanssa on opetuksen sisällön ja laadun kannalta välttämätöntä, ja että sitä tapahtuu jo nykyisellään hyvin laajassa mittakaavassa. Yliopistot voivat jälkikäteen hyväksyä mitä tahansa myönnettävän tutkinnon kannalta relevanttia, muualla hankittua osaamista osaksi tutkintojaan. Tämä opintojen hyväksiluku voi olla yhtä hyvin ennakkollista kuin jälkikäteistä. Hyväksiluku perustuu osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen, joten se ei tunne korkeakoulusektori- tai opilaitosvaatimuksia. Korkeakouluilla on myös sektorirajat ylittäviä yhteistyösopimuksia, joiden perusteella suoritettuja kursseja ja opintokokonaisuuksia hyväksytään automaattisesti osaksi tutkintoa. Korkeakouluilla on lisäksi tutkintoasetukseen (3 § 2 momentti) ja ammattikorkeakouluasetukseen (1 § 3 momentti) perustuva oikeus järjestää yhteen tai useampaan tutkintoon johtava koulutus yhdessä yhden tai useamman suomalaisen tai ulkomaisen korkeakoulun (yliopistoilla yliopistojen kanssa ja ammattikorkeakouluilla korkeakoulujen kanssa) kanssa, vaikkakaan nämä yhteis- ja kaksoistutkinnot eivät voi olla ainoa tapa suorittaa kysei-

sen koulutusalan tutkinto. Koulutusalamäärittelyn laveudesta johtuen tällä rajoituksella ei kuitenkaan ole suurta käytännön merkitystä.

Koulutuksen siirto

Perustuslakivaliokunta on sivunnut koulutuksen siirtoon liittyvää asiaa käsitellessään ammattikorkeakoululain säätämistä ja siihen liittyntä toimilupien lakkauttamisprosessia. Esitys sisälsi säännöksen määräaikaisesta (2 vuotta) toimiluvasta, joka takasi opiskelijoille mahdollisuuden varautua korkeakoulun vaihtamisesta aiheutuviin muutoksiin. Perustuslakivaliokunnan mukaan (PeVL 9/2013 vp). ”Ehdotettu sääntely vaikuttaa myös niiden opiskelijoiden asemaan, jotka opiskelevat toimintansa lopettavissa ammattikorkeakouluissa ja jotka eivät valmistu ennen lain voimaantuloa. Ehdotus on merkityksellinen perustuslain 16 §:n 2 momentin kannalta, jonka perusteella julkisen vallan on turvattava jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta. Tämän vuoksi on tärkeää, että tällaisten opiskelijoiden asema turvataan siirtymäsäännöksen mukaisella määräaikaisella toimiluvalla ja mahdollisuudella suorittaa opintonsa loppuun toisessa ammattikorkeakoulussa.” Tähän esitykseen sisältyvään koulutuksen siirtoa koskevaan ehdotukseen liittyy kolmen vuoden siirtymäaika, jonka opiskelija voi päätöksellään jatkaa siinä korkeakoulussa, jonka koulutus lakkautetaan ja opiskelijat siirretään toiseen korkeakouluun. Siirtyvän opiskelijan opiskeluoikeuden kesto säilyy ehdotuksen mukaan muuttumattomana. Lisäksi siirrosta aiheutuvista syistä opiskelijalla olisi mahdollisuus saada pidennystä opiskeluoikeuteensa uudessa korkeakoulussa. Ehdotuksen on nähtävä täyttävän hyvin perustuslaista johtuvat vaatimukset opiskelijoiden sivistyksellisten oikeuksien turvaamiseksi.

Ammattikorkeakoulujen hallintokieli

Oikeudesta omaan kieleen ja kulttuuriin säädetään perustuslain 17 §:ssä. Pykälässä määritellään Suomen kansalliskielet (suomi ja ruotsi) ja säädetään, että lailla turvataan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä oikeus saada toimituskirjansa tällä kielellä. Kielilain tätä oikeutta turvaavat säännökset eivät sanamuotonsa perusteella sovellu ammattikorkeakouluihin. Ammattikorkeakoulut ovatkin kielellisten oikeuksien toteutumisen osalta jääneet lainsäädännöllisesti selvästi yliopistoja heikompaan asemaan. Ammattikorkeakoululain 24 §:ään ehdotettava uusi 2 momentti jokaisen oikeudesta omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällä kielellä on tarpeen perustuslain asettamien kielellisten oikeuksien toteutumiseksi ammattikorkeakouluissa.

Edellä esitetyn perusteella lakiehdotus ei ole ristiriidassa perustuslain kanssa ja se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Ottaen huomioon perustuslain 16 ja 123 §:n tulokinnan keskeisyys korkeakoululainsäädännölle, esityksestä ehdotetaan kuitenkin pyydettyväksi eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yliopistolain (558/2009) 1, 7 a ja 7 b §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laeissa
954/2011, 414/2012 ja 497/2015 ja 7 a ja 7 b § laissa 562/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 7 c §, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yliopistoihin, jotka kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriön toimi-
alaan, siten kuin jäljempänä säädetään.

Yliopistoja ovat:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Itä-Suomen yliopisto;
- 3) Jyväskylän yliopisto;
- 4) Lapin yliopisto;
- 5) Oulun yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Vaasan yliopisto;
- 8) Åbo Akademi;
- 9) Lappeenrannan teknillinen yliopisto;
- 10) Svenska handelshögskolan;
- 11) Taideyliopisto;
- 12) *Aalto-yliopistona* toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö;
- 13) *Tampereen uutena yliopistona* toimiva Tampereen korkeakoulusäätiö.

Edellä 2 momentin 1—11 kohdassa tarkoitettut yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia
(*julkisoikeudelliset yliopistot*). Aalto-yliopistoon ja Tampereen uuteen yliopistoon (*säätiöyli-
opistot*) sovelletaan tämän lain lisäksi säätiölakia (487/2015).

Säätiöyliopistoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä paitsi 5, 13—22, 60, 64, 65 ja 67 §:ää
sekä 8 ja 9 lukua.

7 a §

Opetusyhteistyö

Yliopisto voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun
kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteut-
tamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Yliopisto voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Yliopiston tulee antaa pääosa koulutusvastuuseensa kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin mukaisesti korvaa yliopiston oman opetuksen, on vastattava tutkinnon myöntävän yliopiston määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §:n 1 tai 2 momentin nojalla järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

7 b §

Koulutuksen siirto

Kun yliopiston koulutus lakkautetaan, yliopisto voi sopia toisen yliopiston kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä yliopistossa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen yliopistoon, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 41 §:n 1—4 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 41 §:n 5 momenttia.

7 c §

Erikoistumiskoulutukset

Yliopistojen erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

Erikoistumiskoulutusten yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Erikoistumiskoulutuksena ei järjestetä koulutusta, jota yliopisto järjestää 5 §:n 2 momentin mukaisena liiketoimintana.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää vain koulutus, jonka perusteista on sovittu yliopistojen keskinäisessä yhteistyössä. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa. Julkisesta luettelosta ja siihen merkittävistä tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §, sellaisena kuin se on laissa 563/2016,
sekä

lisätään lakiin uusi 8 b § ja 24 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

8 a §

Opetusyhteistyö

Ammattikorkeakoulu voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Ammattikorkeakoulun tulee antaa pääosa koulutusvastuuseensa kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin nojalla korvaa ammattikorkeakoulun oman opetuksen, on vastattava tutkinnon myöntävän ammattikorkeakoulun määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai yliopistolain (558/2009) 7 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

8 b §

Koulutuksen siirto

Kun ammattikorkeakoulun koulutus lakkautetaan, ammattikorkeakoulu voi sopia toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä ammattikorkeakoulussa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen ammattikorkeakouluun, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 30 §:n 1—5 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 30 §:n 6 momenttia.

24 §

Ammattikorkeakoulun hallintokieli

Jokaisella on oikeus omassa asiassa käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käytännöllään kielellä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Lain 8 b §:ää sovelletaan myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen tämän lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että pykälässä tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan tämän lain voimaantulosta.

3.

Laki

yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaanpanosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Yliopistolain muuttamisesta annetun lain voimaantulo

Yliopistolain muuttamisesta annetun lain (/), jäljempänä *muutoslaki*, 1 § tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Muutoslain 7 a—7 c § tulevat voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoslain 7 b §:ää sovelletaan myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että pykälässä tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan pykälän voimaantulosta.

2 §

Tampereen uuden yliopiston perustaminen

Yliopistolain (558/2009) 1 §:n 2 momentin 6 ja 14 kohdassa mainittujen Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisenä yliopistona toimivan TTY-säätiön (*yhdistyvät yliopistot*) toiminta, henkilöstö ja opiskelijat siirtyvät muutoslain 1 §:n tullessa voimaan *Tampereen uutena yliopistona* toimivaan Tampereen korkeakoulusäätiöön.

Henkilöstön siirtymiseen yhdistyvistä yliopistoista Tampereen uuteen yliopistoon sovelletaan, mitä työsopimuslaissa (55/2001) säädetään liikkeen luovutuksesta.

3 §

Yliopiston järjestäytyminen

Yhdistyvien yliopistojen hallitukset valitsevat Tampereen uuden yliopiston ensimmäisen hallituksen siten, että se voi aloittaa toimintansa viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2018. Yhdistyvien yliopistojen hallitukset päättävät uuden yliopiston hallituksen toimikaudesta. Vähintään kahden hallituksen jäsenen toimikauden on päättyttävä viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2019 ja kahden viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2020.

Tampereen uuden yliopiston ensimmäinen hallitus valitsee yliopiston rehtorin.

Tampereen uuden yliopiston ensimmäinen hallitus päättää yliopiston ensimmäisen monijäsenisen hallintoelimen jäsenten määrästä noudattaen, mitä yliopistolain 26 §:n 2 momentissa

säädetään. Uusi monijäseninen toimielin on valittava siten, että se voi aloittaa toimintansa viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 2018.

Tampereen uuden yliopiston toimielinten ja yhdistyvien yliopistojen tulee yhdessä järjestää uuden yliopiston hallinto ja muut palvelut sekä päätöksenteko niin, että yliopisto voi aloittaa toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Tampereen uuden yliopiston toimielimet voivat tehdä päätöksiä, sitoumuksia ja oikeustoimia perustettavan yliopiston lukuun.

4 §

Varallisuuden siirtyminen

Tampereen yliopiston varallisuus siirtyy kokonaisuudessaan Tampereen uuden yliopiston omistukseen muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. TTY-säätiön varallisuus siirtyy Tampereen uudelle yliopistolle TTY-säätiön säätiölain (487/2015) mukaisella sulautumisella 1 päivänä tammikuuta 2019. Tampereen yliopiston koko peruspääoma sekä TTY-säätiön perustamiskirjan mukainen peruspääoma ja valtion säätiön peruspääomaan sijoittamat erät siirtyvät Tampereen korkeakoulusäätiön peruspääomaksi.

Tampereen uuden yliopiston purkautuessa tai tullessa lakkautetuksi luovutetaan valtion yhdistyvien yliopistojen pääomaan lahjoittamat erät käyttämättömine tuottoineen takaisin valtiolle käytettäväksi eduskunnan päättämällä tavalla. TTY-säätiön muut perustajat päättävät TTY-säätiön lahjoittamansa pääoman luovuttamisesta edelleen säätiön tarkoitukseen läheisesti liittyvään tarkoitukseen.

5 §

Yhdistyvien yliopistojen oikeuksien ja velvollisuuksien siirtyminen

Yhdistyvien yliopistojen saatavat ja muut oikeudet siirtyvät Tampereen uudelle yliopistolle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

Tampereen uusi yliopisto vastaa muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien yliopistojen sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista.

6 §

Vireillä olevien asioiden siirtyminen

Yhdistyvissä yliopistoissa vireillä olevat asiat siirtyvät Tampereen uuden yliopiston käsiteltäviksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Tampereen uusi yliopisto edustaa ja toimii asianosaisena oikeudenkäynneissä, joissa yhdistyvä yliopisto on ollut asianosaisena.

7 §

Yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset

Tampereen uuden yliopiston hallitus laatii yhdistyvien yliopistojen tilinpäätökset.

Tampereen uuden yliopiston tilintarkastajat toimittavat yhdistyvien yliopistojen tilintarkastukset ja antavat tilintarkastuskertomukset siten kuin yliopistolain 64 §:ssä ja säätiölaissa säädetään.

8 §

Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan järjestäytyminen

Yhdistyvien yliopistojen ylioppilaskunnat (*yhdistyvät ylioppilaskunnat*) yhdistyvät Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnaksi muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien on järjestettävä Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan edustajiston vaali viimeistään syyskuussa 2018. Mikäli ylioppilaskunnat eivät ole muuta sopineet, ensimmäisen edustajiston koko on 49 henkeä sekä tarvittava määrä varaedustajia. Edustajisto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheenjohtajia.

Mikäli ylioppilaskunnat eivät ole muuta sopineet, vaalien keskusvaalilautakunta muodostuu yhdistyvien ylioppilaskuntien hallitusten puheenjohtajista, edustajistojen puheenjohtajista sekä pääsihteereistä. Keskusvaalilautakunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja kutsuu lautakunnalle sihteerin. Keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalijärjestyksen.

Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan vaali on suhteellinen ja salainen. Vaalissa ei ole vaalipiirejä. Vaalissa on äänioikeus yhdistyvien yliopistojen läsnä oleviksi opiskelijoiksi ilmoittautuneilla ylioppilaskunnan jäsenillä. Jokaisella äänioikeutetulla on vaalissa yksi ääni.

Yhdistyvien yliopistojen rehtorit yhdessä vahvistavat Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan säännöt. Jos kuitenkin Tampereen uudelle yliopistolle on valittu rehtori, hän vahvistaa mainitut säännöt.

Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnan edustajisto ja sen valitsevat toimielimet tekevät uuden yliopiston ylioppilaskuntaa koskevat ja uuteen yliopistoon liittyvät ylioppilaskunnan päätökset. Yhdistyvät ylioppilaskunnat ovat velvollisia tarjoamaan uuden yliopiston ylioppilaskunnalle hallinto- ja muita palveluja, jotta Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunta voi aloittaa täysimääräisen toimintansa muutoslain 1 §:n tullessa voimaan.

9 §

Ylioppilaskuntien toiminnan siirtyminen

Yhdistyvien ylioppilaskuntien toiminta, jäsenet ja henkilöstö siirtyvät yhdistyvistä ylioppilaskunnista Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskuntaan muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Henkilöstön siirtymiseen sovelletaan, mitä työsopimuslaissa säädetään liikkeen luovutuksesta.

Yhdistyvien ylioppilaskuntien varallisuus, saatavat ja muut oikeudet siirtyvät Tampereen uuden yliopiston ylioppilaskunnalle muutoslain 1 §:n tullessa voimaan. Uuden yliopiston ylioppilaskunta vastaa muutoslain 1 §:n tultua voimaan yhdistyvien ylioppilaskuntien sopimusvelvoitteista ja muista sitoumuksista sekä lakisääteisistä velvollisuuksista ja vastuista.

10 §

Yliopistojen ja ylioppilaskuntien yhdistymiseen liittyvistä tulo- ja varainsiirtoveroista vapautaminen

Yhdistyvien yliopistojen ja yhdistyvien ylioppilaskuntien ei katsota purkautuvan tuloverotuksessa. Varat ja velat siirtyvät samanarvoisina toimintaa jatkavalle Tampereen uudelle yliopistolle ja sen ylioppilaskunnalle.

HE 73/2017 vp

Toimintansa lopettavien yhdistyvien yliopistojen ja ylioppilaskuntien verotuksessa poistamatta olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot vähennetään toimintaa jatkavan Tampereen uuden yliopiston ja sen ylioppilaskunnan verotuksessa samalla tavalla kuin ne olisi vähennetty toimintansa lopettaneen yliopiston tai ylioppilaskunnan verotuksessa.

Tampereen uusi yliopisto tai sen ylioppilaskunta eivät ole velvollisia maksamaan varainsiirtoveroä yliopistojen tai ylioppilaskuntien yhdistymisessä tapahtuvasta varojen siirrosta.

11 §

Viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon

Muun lainsäädännön viittaukset Tampereen yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon katsotaan viittauksiksi Tampereen uuteen yliopistoon.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 11 § tulee kuitenkin voimaan vasta päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 8 päivänä kesäkuuta 2017

Pääministeri

Juha Sipilä

Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen

1.

Laki

yliopistolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan yliopistolain (558/2009) 1, 7 a ja 7 b §, sellaisina kuin ne ovat, 1 § osaksi laeissa 954/2011, 414/2012 ja 497/2015 ja 7 a ja 7 b § laissa 562/2016, sekä lisätään lakiin uusi 7 c §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yliopistoihin, jotka kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan, siten kuin jäljempänä säädetään.

Yliopistoja ovat:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Itä-Suomen yliopisto;
- 3) Jyväskylän yliopisto;
- 4) Lapin yliopisto;
- 5) Oulun yliopisto;
- 6) Tampereen yliopisto;
- 7) Turun yliopisto;
- 8) Vaasan yliopisto;
- 9) Åbo Akademi;
- 10) Lappeenrannan teknillinen yliopisto;
- 11) Svenska handelshögskolan;
- 12) Taideyliopisto;
- 13) *Aalto-yliopistona* toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö;
- 14) Tampereen teknillisenä yliopistona toimiva TTY-säätiö.

Edellä 2 momentin 1—12 kohdassa tarkoitettut yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia (*julkisoikeudelliset yliopistot*). Aalto-yliopistoon ja Tampereen teknilliseen yliopistoon (säätiöyliopistot) sovelletaan tämän lain lisäksi säätiölakia (109/1930).

Lakiehdotus

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yliopistoihin, jotka kuuluvat opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan, siten kuin jäljempänä säädetään.

Yliopistoja ovat:

- 1) Helsingin yliopisto;
- 2) Itä-Suomen yliopisto;
- 3) Jyväskylän yliopisto;
- 4) Lapin yliopisto;
- 5) Oulun yliopisto;
- 6) Turun yliopisto;
- 7) Vaasan yliopisto;
- 8) Åbo Akademi;
- 9) Lappeenrannan teknillinen yliopisto;
- 10) Svenska handelshögskolan;
- 11) Taideyliopisto;
- 12) *Aalto-yliopistona* toimiva Aalto-korkeakoulusäätiö;
- 13) **Tampereen uutena yliopistona** toimiva *Tampereen korkeakoulusäätiö*.

Edellä 2 momentin 1—11 kohdassa tarkoitettut yliopistot ovat julkisoikeudellisia laitoksia (*julkisoikeudelliset yliopistot*). Aalto-yliopistoon ja Tampereen uuteen yliopistoon (*säätiöyliopistot*) sovelletaan tämän lain lisäksi säätiölakia (487/2015).

Säätiöyliopistoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä paitsi 5, 13—22, 60, 64, 65 ja 67 §:ää, 8 ja 9 lukua sekä 88 §:ää.

7 a §

Kielten ja viestinnän opetus

Yliopisto voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen yliopiston tai ammattikorkeakoulun kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Opetukseen 1 momentin tai ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §:n 1 momentin perusteella osallistuvalla opiskelijalla on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa.

Säätiöyliopistoihin sovelletaan tämän lain säännöksiä paitsi 5, 13—22, 60, 64, 65 ja 67 §:ää sekä 8 ja 9 lukua.

7 a §

Opetusyhteistyö

Yliopisto voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Yliopisto voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sitä toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, yliopiston ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Yliopiston tulee antaa pääosa koulutusvastuuseensa kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin mukaisesti korvaa yliopiston oman opetuksen, on vastattava tutkinnon myöntävän yliopiston määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §:n 1 tai 2 momentin nojalla järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

7 b §

Koulutuksen siirto

Kun yliopiston koulutus lakkautetaan, yliopisto voi sopia toisen yliopiston kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä yliopistossa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen yliopis-

toon, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 41 §:n 1–4 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 41 §:n 5 momenttia.

7 b §

Erikoistumiskoulutukset

Yliopistojen erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

Erikoistumiskoulutusten yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Erikoistumiskoulutuksena ei järjestetä koulutusta, jota yliopisto järjestää 5 §:n 2 momentin mukaisena liike-toimintana.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää vain koulutus, jonka perusteista on sovittu yliopistojen keskinäisessä yhteistyössä. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa. Julkisesti luettelosta ja siihen merkittävistä tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

7 c §

Erikoistumiskoulutukset

Yliopistojen erikoistumiskoulutukset ovat korkeakoulututkinnon jälkeen suoritettaviksi tarkoitettuja, jo työelämässä toimineille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden tavoitteena on tuottaa osaamista sellaisilla asiantuntijuuden aloilla, joilla ei ole markkinaehtoisesti toteutettua koulutustarjontaa.

Erikoistumiskoulutusten yhteisistä tavoitteista ja vähimmäislaajuudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Erikoistumiskoulutuksena ei järjestetä koulutusta, jota yliopisto järjestää 5 §:n 2 momentin mukaisena liike-toimintana.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää vain koulutus, jonka perusteista on sovittu yliopistojen keskinäisessä yhteistyössä. Sopimusmenettelyn aikana on tehtävä yhteistyötä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutuksesta sopimisesta, sopimuksen sisällöstä ja koulutuksen järjestämisestä annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidetään julkista luetteloa. Julkisesti luettelosta ja siihen merkittävistä tiedoista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Tämän lain voimaantulosta säädetään erikseen lailla.

2.

Laki

ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ammattikorkeakoululain (932/2014) 8 a §, sellaisena kuin se on laissa 563/2016, sekä
lisätään lakiin uusi 8 b § ja 24 §:ään uusi 2 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 a §

Kielten ja viestinnän opetus

Ammattikorkeakoulu voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen ammattikorkeakoulun tai yliopiston kanssa tai hankkia sen joltakin näistä. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Opetukseen 1 momentin tai yliopistolain (558/2009) 7 a §:n 1 momentin perusteella osallistuvalla opiskelijalla on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetuksen toteuttavassa korkeakoulussa.

Lakiehdotus

8 a §

Opetusyhteistyö

Ammattikorkeakoulu voi järjestää kielten ja viestinnän opetuksensa yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai *hankkia sen toiselta korkeakoululta*. Ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin.

Ammattikorkeakoulu voi järjestää myös muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua opetusta yhteistyössä toisen korkeakoulun kanssa tai hankkia sen toiselta korkeakoululta. Kun opetus hankitaan sellaiselta suomalaiselta korkeakoululta, joka antaa kyseistä opetusta myös omille opiskelijoilleen, ammattikorkeakoulun ei tarvitse koulutusvastuunsa toteuttamiseksi järjestää omaa opetusta näiltä osin. Ammattikorkeakoulun tulee antaa pääosa koulutusvastuuseensa kuuluvien tutkintojen ja alojen opetuksesta itse.

Opetuksen, joka 1 tai 2 momentin nojalla korvaa ammattikorkeakoulun oman opetuksen, on vastattava tutkinnon myöntävän ammattikorkeakoulun määrittelemiä tavoitteita.

Opiskelijalla, joka osallistuu 1 tai 2 momentin tai yliopistolain (558/2009) 7 a §:n 1 tai 2 momentin mukaisesti järjestettyyn, korkeakoulun oman opetuksen korvaavaan opetukseen, on rajattu opiskeluoikeus ilman tutkinnonsuorittamisoikeutta opetusta antavassa korkeakoulussa.

8 b §

Koulutuksen siirto

Kun ammattikorkeakoulun koulutus lakkautetaan, ammattikorkeakoulu voi sopia toisen ammattikorkeakoulun kanssa opiskelijoiden siirtymisestä suorittamaan samaa tutkintoa kyseisessä ammattikorkeakoulussa. Opiskelijalla on kuitenkin oikeus jäädä kolmen vuoden ajaksi koulutuksen lakkauttamisesta suorittamaan tutkintoa siihen ammattikorkeakouluun, jonka koulutus lakkautetaan, ottaen huomioon 30 §:n 1—5 momentissa säädetty opiskeluoikeuden kesto.

Opiskeluoikeuden siirtymiseen sovelletaan 30 §:n 6 momenttia.

24 §

Ammattikorkeakoulun hallintokieli

Ammattikorkeakoulun hallintokieli on sen toimiluvassa määrätty opetus- ja tutkintokieli.

24 §

Ammattikorkeakoulun hallintokieli

Ammattikorkeakoulun hallintokieli on sen toimiluvassa määrätty opetus- ja tutkintokieli.

Jokaisella on oikeus omassa asiassaan käyttää suomea tai ruotsia ja saada toimituskirja käyttämällään kielellä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain 8 b §:ää sovelletaan myös koulutukseen, joka on lakkautettu ennen tämän lain voimaantuloa, kuitenkin siten, että pykälässä tarkoitettu kolmen vuoden aika lasketaan tämän lain voimaantulosta.